



SIEMIANOWICE
ŚLĄSKIE

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2016-2022



GRUDZIEŃ 2016
URZĄD MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE
UL. JANA PAWŁA II 10, 41-100 SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE

1. WYKAZ SKRÓTÓW	5
2. SPIS POJĘĆ	6
3. ZAŁOŻENIA I CEL OPRACOWANIA	9
4. LPR A ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	14
5. REWITALIZACJA W ŚWIELE PRZEPISÓW REGIONALNYCH, KRAJOWYCH ORAZ EUROPEJSKICH	15
5.1. REWITALIZACJA W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH.	15
5.2. REWITALIZACJA W STRATEGICZNYCH DOKUMENTACH GMINY	17
5.3. REWITALIZACJA W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	26
5.4. POWIĄZANIE FUNKCYJNE Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	27
6. SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE	29
6.1. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW	30
6.2. EDUKACJA ZAWODOWA	41
6.4. POLITYKA SPOŁECZNA	46
7. DIAGNOZA OBSZARU WSKAZANEGO DO REWITALIZACJI	48
7.1. DIAGNOZA ZJAWISK I PROCESÓW KRYZYSOWYCH W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH	48
7.2. PROBLEMY DEMOGRAFICZNE, W TYM ZJAWISKO DEPOPULACJI I STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA.	54
7.3. PROBLEMY SPOŁECZNE, W TYM ZJAWISKO WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	68
7.4. PROBLEMY GOSPODARCZE, W TYM BEZROBOCIE I POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	76
7.5. ANALIZA ZJAWISK I PROCESÓW KRYZYSOWYCH MIASTA W WYMIARACH URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNYM I EKOLOGICZNYM	82
7.6. SYNTEZA	92
8. STRATEGICZNY OBSZAR REWITALIZACJI „ŚRÓDMIEŚCIE ZE SROKOWCEM” NA LATA 2016-2022	97
8.1. DELIMITACJA STRATEGICZNEGO OBSZARU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIE I SROKOWIEC	97
8.2. BILANS STRATEGICZNY OBSZARU REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIE I SROKOWIEC	100
8.3. WIZJA OBSZARU ŚRÓDMIEŚCIE I SROKOWIEC PO PRZEPROWADZENIU PROCESU REWITALIZACJI	106
8.4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA I SROKOWCA	107
9. STRATEGICZNY OBSZAR REWITALIZACJI „MICAŁKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM” NA LATA 2016-2022	115
9.1. DELIMITACJA STRATEGICZNEGO OBSZARU REWITALIZACJI MICAŁKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM	115
9.2. BILANS STRATEGICZNY OBSZARU REWITALIZACJI MICAŁKOWICE I NOWY ŚWIAT	117
9.3. WIZJA OBSZARU MICAŁKOWICE I NOWY ŚWIAT PO PRZEPROWADZENIU PROCESU REWITALIZACJI	122
9.4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI MICAŁKOWIC I NOWEGO ŚWIATU.	123
10. KIERUNKI DZIAŁAŃ I PROJEKTY REWITALIZACYJNE DLA OBSZARU REWITALIZACYJNEGO.	131
10.1. KIERUNKI I PROJEKTY REWITALIZACYJNE	131
10.2. PROJEKTY KOMPLEMENTARNE – WPŁYWAJĄCE NA REWITALIZACJĘ	138

10.3.	PLAN RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	145
11.	SYSTEM KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ LPR NA LATA 2016-2022	150
11.1.	MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES TWORZENIA LPR	150
11.2.	MAPA INTERESARIUSZY	152
11.3.	KOMUNIKACJA SPOŁECZNA W PROCESIE REWITALIZACJI W LATACH 2016-2022	155
12.	ZARZĄDZANIE PROCESEM REWITALIZACJI W LATACH 2016-2022	158
12.1.	STRUKTURA INSTYTUCJONALNA ZARZĄDZANIA PROCESEM REWITALIZACJI MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE.	158
12.2.	MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.	161
12.3.	KLUCZOWE WSKAŹNIKI	163
	SPIS TABEL	169
	SPIS WYKRESÓW	170
	SPIS RYSUNKÓW	170
	SPIS MAP	171
	WZÓR KARTY PROJEKTU	172
	NOTATKI	173

Prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie na Lata 2016-2022 były realizowane przez zespół ekspercki Fundacji Edukacji Przedsiębiorczej z Chorzowa oraz pracowników Wydziału Programów Pomocowych. Funkcję głównego konsultanta metodologicznego pełnił prof. dr hab. Andrzej Klasik. Ponadto w skład zespołu wchodził: dr Krzysztof Wrań, dr Adam Polko, dr Marcin Budziński oraz w szczególności w zakresie opracowań mapowych i wykorzystania siatki GRID dr Artur Ochojski. Zakres merytoryczny opracowania wpisuje się także w cele statutowe Fundacji Edukacji Przedsiębiorczej, w tym w szczególności w przygotowanie i realizację projektów i programów badawczych, ekspertyz oraz organizowanie doradztwa rozwijającego potencjał przedsiębiorczy mieszkańców, organizowanie lokalnych spotkań, seminariów i konferencji animujących i rozwijających podejmowanie i rozwijanie inicjatyw lokalnych i obywatelskich realizowane w ramach współpracy z samorządem.

1. Wykaz skrótów

UE - Unia Europejska

JST - jednostka samorządu terytorialnego

Dz. U. - Dziennik Ustaw

Poz. - pozycja

JESSICA - (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) - wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich. Inicjatywa ta jest instrumentem inżynierii finansowej opracowanym przez Komisję Europejską, Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) oraz Bank Rozwoju Rady Europy (CEB).

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS - Europejski Fundusz Społeczny

FS - Fundusz Spójności

RP - Rzeczpospolita Polska

GPR - Gminny Program Rewitalizacji

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

OZE – Odnawialne Źródła Energii

ZSOiZ - Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych

ZSTiO "Meritum" - Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących "Meritum"

ZS Specjalnych - Zespół Szkół Specjalnych

ZSP COGITO - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych "COGITO"

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

SCK - Siemianowickie Centrum Kultury

MOSiR – Miejski Ośrodek Polityki Społecznej

2. Spis pojęć

Rewitalizacja to kompleksowy proces przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów. Rewitalizacja miast to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich miast.

Krajowa Polityka Miejska (KPM) jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego. Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR) jest dokumentem rządowym, który tworzy przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce, np. poprzez projekty zmian w prawie, stworzenie spójnego systemu i określenie źródeł finansowania rewitalizacji, promowanie dobrych praktyk, dzielenie się wiedzą czy wypracowanie wzorcowych dokumentów. Skierowany jest przede wszystkim do samorządów, ale też do społeczności lokalnych, osób prywatnych, przedsiębiorców, organizacji samorządowych.

Obszar rewitalizacji – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic, ale nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% jej mieszkańców łącznie.

Obszar zdegradowany – to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Może on być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Stan kryzysowy – należy rozumieć jako sytuację, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego oraz gospodarczego i przestrzennego, infrastrukturalnego lub środowiskowego są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych oraz gospodarczych lub przestrzennych.

Program Rewitalizacji należy rozumieć jako narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Program rewitalizacji to

inicjowany, opracowany i uchwalony przez samorząd gminny na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, wieloletni program działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, środowiskowej, kulturowej i technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Projekt – jest złożonym działaniem o charakterze jednorazowym, które jest podejmowane dla osiągnięcia z góry określonych celów. Złożoność wynika z szeregu działań, jakie należy wykonać w określonej kolejności, aby można było osiągnąć cele. Jednorazowość projektu jest jednym z jego kluczowych atrybutów, nie możemy bowiem nazwać projektem działania powtarzalnego. W tym przypadku projektem będą wszelkie pomysły i koncepcje zgłoszone przez interesantów, w tym urzędników magistratu, realizujące cele LPR, przyczyniające się do osiągnięcia zamierzonych wskaźników.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (skrót: RPO WSL 2014-2020) - dokument planistyczny określający obszary a czasem szczegółowe działania, jakie organy samorządu województwa podejmują lub mają zamiar podjąć na rzecz wspierania rozwoju województwa lub regionu. Jak nazwa wskazuje jest to dokument o charakterze operacyjnym, a więc jest bardziej szczegółowy i podrzędny wobec strategii rozwoju. Podstawę prawną dla funkcjonowania RPO stanowi ustawa uchwalona 11 lipca 2014r. **Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych** – dokument programowy RPO WSL 2014-2020, określający szczegółowo rodzaje projektów, typy beneficjentów, wskaźniki i kwoty alokacji przypadające na dane działanie w ramach Programu.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 - zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146, z późn. zm.), oraz z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Celem Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji, zwanych dalej „projektami rewitalizacyjnymi”. Wytyczne określają schemat postępowania z rewitalizacją.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (skrót: ZIT) - to narzędzie, które po raz pierwszy pojawiło się w przedstawionych przez Komisję Europejską aktach prawnych na nową perspektywę finansową 2014-2020. Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego (JST) miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miasto i samorządy znajdujące się w jego oddziaływaniu) mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

i Europejskiego Funduszu Społecznego. ZIT to także wyjście poza sztywne granice administracyjne JST i większe możliwości oddziaływania projektów unijnych.

Strategia ZIT Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego jest narzędziem, które w jasny i precyzyjny sposób przedstawia zdiagnozowane problemy gospodarcze, środowiskowe, klimatyczne, demograficzne i społeczne, które mają wpływ na obszar, który Strategia obejmuje swoim działaniem, oraz sposoby ich rozwiązania na gruncie operacyjno-wdrożeniowym m.in. w postaci propozycji projektów do realizacji.

Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy 4, wynikający z programu rewitalizacji tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Obiekt – wyodrębniony element rzeczywistości (np.: przedmiot, rzecz, budynek, zabytek, park, drzewo, budowla, itp.) mający znaczenie w programie rewitalizacji lub do którego program rewitalizacji się odnosi.

Lokalizacja obiektu – położenie obiektu w przestrzeni względem innych elementów tej przestrzeni.

Przebudowa (modernizacja) – działania remontowe, uzupełnione wprowadzeniem nowych, lepszych, sprawniejszych lub dodatkowych elementów wyposażenia podnoszących jakość obiektu lub urządzenia.

Renowacja – proces odnowienia, przywrócenia stanu poprzedniej świetności obiektu lub urządzenia, przy czym nie jest istotne czy obiekt (urządzenie) ma wartość historyczną.

Konserwacja – zespół stałych i systematycznych działań mających na celu utrzymanie obiektu zabytkowego w dobrym stanie technicznym. Konserwacja w szczególności polega na zabezpieczaniu obiektów architektonicznych, całych zespołów urbanistycznych, zabytkowych parków, itp., w celu zachowania ich wartości historycznych i architektonicznych. Konserwację przeprowadza się po dokładnym zinwentaryzowaniu obiektu lub po dokonaniu badań techniczno-naukowych mających na celu ustalenie stanu dzieła, zakresu prac, wybraniu odpowiedniej metody, itp.

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności

finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020, (Dz. U. Poz. 1146) – ustawa wdrożeniowa regulująca zasady prowadzenia wydatkowania funduszy europejskich w kraju.

Adaptacja – przebudowa budynku lub zespołu obiektów w celu nadania innych niż dotąd funkcji użytkowych (np.: adaptacja na cele gospodarcze, społeczne, kulturowe) lub przystosowanie istniejącego obiektu do nowych wymagań, bez zmiany jego funkcji (np. wymiana instalacji, elementów konstrukcyjnych). Adaptacja zachowuje wszystkie walory historyczne i architektoniczne istniejącej budowli.

Budynek użyteczności publicznej – budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie drogowym lub wodnym śródlądowym, świadczenia usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, świadczenia usług dla lokalnych społeczności (remizy strażackie, świetlice wiejskie) oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji, w tym także budynek biurowy i socjalny.

3. Założenia i cel opracowania

Zgodnie z założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji, powstałego w czerwcu 2014r., rewitalizacja to proces holistyczny. Definiowany jest on jako zespół działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie, w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych. Jedną z naukowych definicji rewitalizacji określa ją jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze, najczęściej dawnej dzielnicy miasta, w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Głównym celem *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022* jest wskazanie zintegrowanego podejścia kompleksowych rozwiązań w zakresie rewitalizacji tych obszarów miasta, w których w największym stopniu występują negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze pogłębiane problemami urbanistycznymi, infrastrukturalnymi i ekologicznymi. Celem równoległym jest stworzenie platformy współpracy pomiędzy różnymi interesariuszami procesu rewitalizacji, w celu umożliwienia im tworzenia i wdrażania

wszelakich inicjatyw i projektów oraz skutecznego ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

W trakcie przygotowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022* uwzględniono trzy podstawowe kategorie uwarunkowań. Po pierwsze przyjęto, że program ma stanowić odpowiedź na wyzwania rozwojowe miasta, uwzględniając szeroko rozumiany wymiar społeczny, w tym wyzwania demograficzne, wymiar gospodarczy, wymiar urbanistyczno-infrastrukturalny oraz wymiar ekologiczny (środowiskowy). Po drugie dostosowano program do zmian legislacyjnych, w szczególności biorąc pod uwagę rozwiązania wskazane w ustawie o rewitalizacji, a także wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zwłaszcza te które precyzyjnie określają układ i zakres treści programów rewitalizacji. Po trzecie wskazano możliwe źródła finansowania, w tym środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego, fundusze zwrotne (m.in. JESSICA) oraz środki własne, jednocześnie przyjmując założenie, że będzie dążyć się do dywersyfikacji źródeł finansowania i tworzenia w miarę możliwości montażu finansowego uwzględniając realne warunki finansowe poszczególnych interesariuszy procesu rewitalizacji Siemianowic Śląskich.

Formułując treść *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022* przyjęto, że **obszary rewitalizacji pokrywają się (są tożsame) z obszarami zdegradowanymi**. Wytyczono dwa obszary rewitalizacji: **Śródmieście i Srokowiec oraz Michałkowice i Nowy Świat**. Są one ze sobą połączone tworząc jedną zwartą całość, jednak w dokumencie będzie pojawiać się podział na dwa obszary ze względu na historyczne uwarunkowania dwóch dzielnic: Śródmieścia (Centrum) i Michałkowic, a co się z tym wiąże z wielopokoleniowym silnym przywiązaniem mieszkańców do miejsca zamieszkania.

Dzisiejsze Siemianowice Śląskie składają się z dzielnic, które od ok. XII-XIII w. stanowiły odrębne osady: Bytków, Michałkowice, Jakubowice, Siemianowice, Przelajka, Bańgów, Sadzawka, Grabie, Srokowiec. Sytuacja zaczęła się zmieniać w XVIII w. kiedy to powstała pierwsza kopalnia węgla kamiennego, która zapoczątkowała rozwój wielkiego przemysłu wydobywczego i hutniczego, determinujących rozwój tutejszych osad i ich wieloprzemysłowego oblicza. Napływ nowych osadników, budowa nowych fabryk, kopalń, hut powodowały powstawanie kolejnych kolonii hutniczych i górniczych, m.in. Hugo czy Nowy Świat, a także osad, które wkrótce uzyskiwały status gmin (Huta Laura). Z czasem kolonie mieszkaniowe stopiły się w jedną miejską całość. Dalszy rozwój gospodarczy i przemysłowy gmin, ich stopniowe powiększanie się doprowadził do połączenia w 1923r.

gmin Siemianowice z Hutą Laurą, a w 1951r. przyłączono niezależne dotychczas gminy Bytków, Bańgów, Michałkowice i Przełajka. W ten sposób powstało miasto w obecnych granicach administracyjnych, a dotychczasowe gminy stały się dzielnicami Siemianowic Śląskich (nazwa miasta od 1927r.).

Pomimo zmian administracyjnych, połączenia poszczególnych gmin, a z czasem połączenia komunikacyjnego, infrastrukturalnego, budowy osiedli na wolnych przestrzeniach miejskich w mentalności mieszkańców do dzisiaj pozostała potrzeba utożsamiania się ściśle z miejscem zamieszkiwania. Szczególnie dotyczy to rodzin od pokoleń zamieszkujących dany obszar, związanych z wydarzeniami historycznymi dawnych gmin. To michałkowicka parafia św. Michała Archaniola oraz michałkowicki kościół pod tym samym wezwaniem jest najstarszą historycznie parafią, z której wydzielano w miarę potrzeby kolejne parafie: św. Krzyża, św. Antoniego Padewskiego i Wniebowzięcia NMP w Przełajce. Pozostałe powstały po II wojnie światowej. W Michałkowicach powstała pierwsza na terenie dzisiejszego powiatu przykościelna szkoła, funkcjonowała kopalnia węgla kamiennego „Michał”, tutaj rozwijało się i tętniło życie, co budowało prestiż tego miejsca.

Niejednokrotnie w rozmowach mieszkańców usłyszeć można, że „mieszka na Sadzawkach” lub „pochodzi z Michałkowic”, mieszkaniec Michałkowic „jedzie do Siemianowic” mając na myśli dzielnicę Centrum (Śródmieście). Niewątpliwie świadczy to o swego rodzaju dumie mieszkańców z zamieszkiwania danego miejsca. Mimo, że nie istnieje oficjalny podział administracyjny miasta na dzielnice, większość Siemianowiczian potrafi określić obszar poszczególnych dzielnic, obejmujących dawne gminy, co również dowodzi o świadomości swojego miejsca i przywiązaniu do niego.

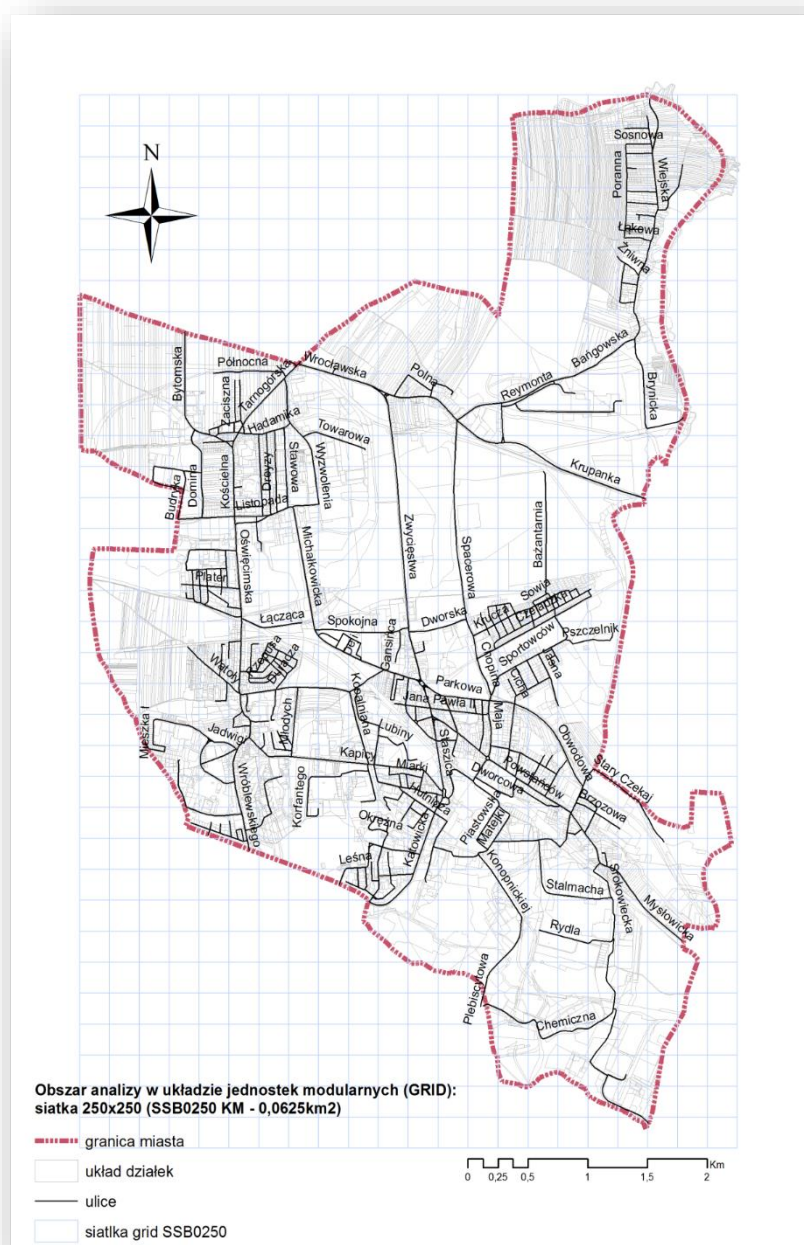
Łącznie obszar rewitalizacji stanowi 16,09% ogółu powierzchni miasta, a ludność zamieszkująca ten teren – 26,91% ogółu mieszkańców. Dane mieszkańców zliczono na podstawie danych meldunkowych zebranych w Wydziale Spraw Obywatelskich w UM. Obszar rewitalizacji wyznaczono zgodnie z Wytocznymi Ministerialnymi.

Proces tworzenia *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022* uwzględnia następujące metody pracy (Rysunek 2): analizę danych ilościowych (wykorzystującą m.in. siatki GRID) oraz analizę dokumentów strategicznych, planistycznych i programowych- obowiązujących na poziomach krajowym, regionalnym i miejskim; warsztaty strategiczne umożliwiające wykreowanie celów, kierunków i projektów rewitalizacji; wizyty studyjne pozwalające na bliższe rozpoznanie lokalnych uwarunkowań.

Na mapach wykorzystujących tzw. siatkę GRID (mapa 1) zilustrowano poszczególne procesy zachodzące w mieście w latach 2004-2014.

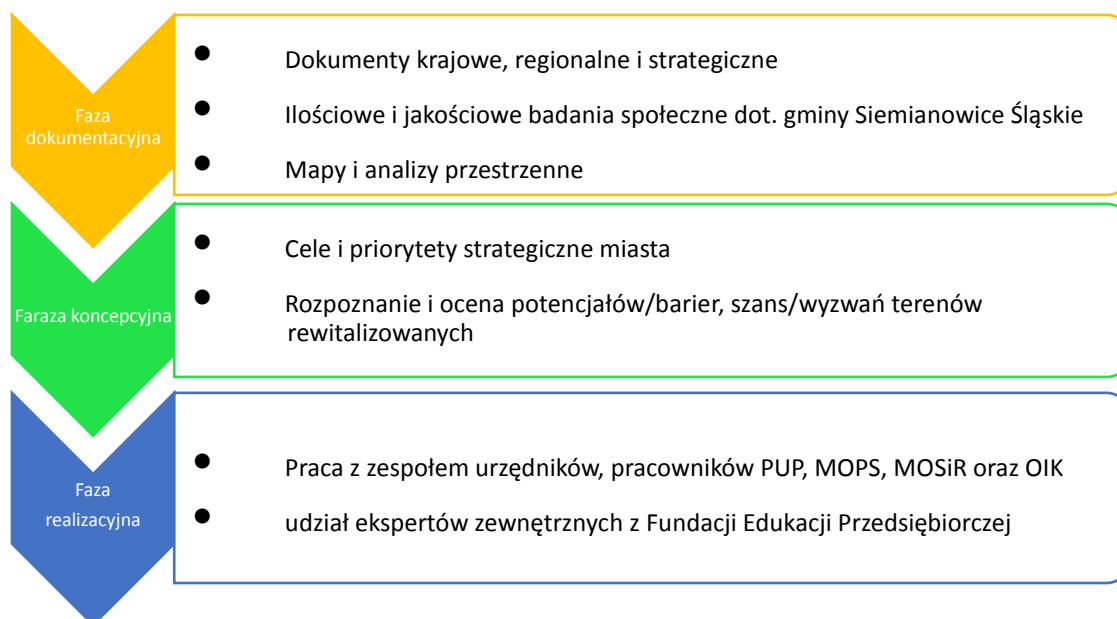
Podział miasta na jednostki modularne (gridy) o wielkości 250 m x 250 m pozwolił na opracowanie szczegółowych kartogramów wspomagających przede wszystkim analizę strukturalną zjawisk społecznych i gospodarczych zachodzących w przestrzeni miasta. Siatka GRID pozwala na agregację danych na poziomie bardziej szczegółowym niż podział administracyjny, tym samym dalsza analiza sytuacji i proces monitorowania programu rewitalizacji winny uwzględniać aspekt gromadzenie danych ilościowych pozwalających na ocenę zmian.

*Rysunek 1 Mapa
graficzna miasta GRID*



Źródło: opracowanie FEP

Rysunek 2 Metody pracy nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022



Na poszczególnych etapach tworzenia programu rewitalizacji Siemianowic Śląskich wykorzystywano narzędzia konsultacji przyczyniających się do uspołecznienia procesu rewitalizacji miasta (Rysunek 4).

Rysunek 3 Proces konsultacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022



Lokalny Program Rewitalizacji powstawał od pierwszego kwartału 2015r. Proces ten trwał kilka miesięcy z powodów zmieniających się warunków politycznych (w trakcie konstruowania dokumentu weszła w życie ustawa o rewitalizacji), a także powstających i aktualizowanych dokumentów programowych dot. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Dokument zawiera szczegółową diagnozę społeczną obszaru wskazanego do rewitalizacji, a także listę projektów kluczowych i komplementarnych, przyczyniających się do niwelowania różnic społecznych i gospodarczych w obszarze rewitalizowanym. W Programie wskazano także mierniki oraz sposób zarządzania procesem rewitalizacji w mieście w ujęciu holistycznym. Lokalny Program Rewitalizacji współtworzony był z mieszkańcami gminy oraz partnerami społeczno-gospodarczymi. Na poszczególnych etapach tworzenia programu rewitalizacji Siemianowic Śląskich wykorzystywano narzędzia konsultacji przyczyniających się do uspołecznienia procesu rewitalizacji miasta (Rysunek 3).

4. LPR a oddziaływanie na środowisko

Projekty zgłoszone w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022 stanowią odpowiedź na zidentyfikowane negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze w obszarze rewitalizacji, pogłębione problemami urbanistycznymi, infrastrukturalnymi i ekologicznymi. Wśród nich znajdują się zarówno projekty społeczne, adresowane do mieszkańców obszarów zdegradowanych, jak i infrastrukturalne, mające na celu modernizację, adaptację obiektów pod funkcje społeczne, modernizację infrastruktury komunalnej, ochronę infrastruktury zabytkowej, odnowienie terenów zielonych, poprawę efektywności energetycznej, ochronę powietrza, itp.

Planowane zadania uwzględniają aspekty środowiskowe, mając na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju i wdrażanie prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Realizacja projektów rewitalizacyjnych znacząco wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie miasta i zmniejszy występujące obecnie niekorzystne oddziaływanie na środowisko.

Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja zadań proponowanych w programie w określonym horyzoncie czasowym nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Oddziaływanie będzie miało charakter krótkoterminowy, a uciążliwości mogą

wynikać jedynie z przeprowadzanych robót. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi. Realizacja zaplanowanych działań spowoduje poprawę ładu przestrzennego, estetyki, funkcjonalności oraz poprawę stanu środowiska naturalnego.

Zgodnie z art. 57 ust.1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2, w związku z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) **Prezydent Miasta Siemianowice Śląskie wystąpił** do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o opinię w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022.

5. Rewitalizacja w świetle przepisów regionalnych, krajowych oraz europejskich

5.1. Rewitalizacja w dokumentach strategicznych.

Analizując proces rewitalizacji wzięto pod uwagę poniższe dokumenty:

- Krajowa Polityka Miejska, Narodowy Plan Rewitalizacji,
- Ustawa o rewitalizacji,
- Wytyczne Ministerstwa Rozwoju dot. rewitalizacji,
- RPO WSL 2014-2020,
- Strategia ZIT Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego 2014-2020.

Doświadczenia gmin w procesie rewitalizacji w minionych okresach finansowania pozwoliły spojrzeć z perspektywy czasu i uzyskanych efektów na skuteczność działań rewitalizacyjnych miast. Weryfikacja tych przedsięwzięć pozwoliła stwierdzić, iż zrealizowano wiele ważnych i dobrych projektów, zmieniających centra miast i przyczyniających się do zahamowania negatywnych zjawisk. Wiele z działań dotyczyło infrastruktury w substancję mieszkaniową, poprawiających warunki życia, stan zabytków, podniesienia atrakcyjności

turystycznej i inwestycyjnej, a także włączono finansowanie zwrotne w działania rewitalizacyjne.

Jednakże obok sukcesów niejednokrotnie można było zauważyć nadużywanie pojęcia „rewitalizacja”, położenie nacisku na działania infrastrukturalne kosztem działań „miękkich”, których adresatem powinny być społeczności miast. Zauważalne rozproszenie i fragmentaryczność działań, pominięcie kompleksowości rozwiązań powodowały osłabienie efektów procesu rewitalizacji i nieosiągnięcie spodziewanych rezultatów. Niedostateczna diagnoza stanów kryzysowych i słaba partycypacja społeczna powodowały niską skuteczność wobec grup wykluczonych.

W obecnym okresie finansowania 2014-2020 dokumenty zarówno krajowe, jak i regionalne odnoszące się do rewitalizacji, prezentują nowe podejście do całego procesu odnowy obszarów zdegradowanych. Dokumenty te mają różne zakresy regulacji, jednakże zawierają elementy wspólne, które są fundamentalne dla poprawnego rozumienia procesu rewitalizacji. I tak z uwagi na kumulację problemów i negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych powiązanych z degradacją fizyczną zabudowy we wszystkich dokumentach podkreśla się wieloaspektowość procesu rewitalizacji i konieczność przenikania różnych jego wymiarów, tj. społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego. W celu dokładnego określenia problemów niezbędne jest przeprowadzenie pogłębionej diagnozy społecznej, dającej podstawy dalszego programowania zadań.

Jednocześnie wskazuje się, że tak skonstruowane procesy rewitalizacyjne są kluczowe w kontekście rozwoju polskich miast i powinny stanowić nieodłączny element szerszej wizji rozwoju lokalnego. Dokumenty podkreślają także, że kompleksowość działań nie może być zapewniona bez aktywnego udziału społeczności lokalnej w poszczególnych etapach procesu rewitalizacji. Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem powodzenia całego procesu.

Dokumenty strategiczne określają również cele tematyczne i priorytety inwestycyjne o kluczowym oraz uzupełniającym znaczeniu dla rewitalizacji. W ten sposób wytyczane są kierunki działań, których realizacja powinna skutkować przywróceniem obszarów zdegradowanych do funkcjonalnej przestrzeni miejskiej.

Tabela 1 Powiązanie LPR z kluczowymi strategiami krajowymi

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	– Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki – Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy – Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców – Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	– Cel 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	– Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	– Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska – Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię – Cel 3. Poprawa stanu środowiska
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	– Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność), – Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność) – Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).

5.2. Rewitalizacja w strategicznych dokumentach Gminy

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich zostało poprzedzone zrealizowaniem warsztatów na temat aktualnych celów strategicznego rozwoju miasta. W wyniku warsztatów uzyskano zaktualizowaną listę pól strategicznych, priorytetów strategicznych, celów strategicznych oraz celów operacyjnych. Stały się one punktem wyjścia do podjęcia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji. Aktualnie Gmina posiada

Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta. Jednolity dokument strategiczny jest w trakcie powstawania.

Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta na lata 2014-2018 z perspektywą do 2022 oscylują wokół 4 obszarów strategicznych:

- 1. Atrakcyjne miejsce zamieszkania**
- 2. Miasto przyjazne rodzinie**
- 3. Miasto o wysokiej aktywności społecznej**
- 4. Miasto przyjazne rozwojowi nowoczesnej przedsiębiorczości**

Wszystkie obszary korespondują z nowym podejściem do procesu rewitalizacji, zawierając w sobie projekty wpisujące się we wszystkie wymiary istotne dla skuteczności działań rewitalizacyjnych. Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta na lata 2014-2018 z perspektywą do 2022 (SKRM) jako dokument odnosi się do obszaru całego miasta, stając się tym samym dodatkowym narzędziem wspierającym proces wyprowadzania obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego.

Atrakcyjne miejsce zamieszkania to obszar działań z zakresu:

- Bezpiecznej i doskonałej komunikacji
- Wysokich standardów ekologicznych
- Bezpieczeństwa mieszkańców

Znajdują się tu zadania dotyczące szeroko pojętych modernizacji i usprawnień szlaków komunikacyjnych na terenie miasta, w tym na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji, gdzie utworzone zostanie jedno z czterech Zintegrowanych Centrów Przesiadkowych. Zadania te dotyczą zarówno dróg wjazdowych do miasta, jak i dróg wewnętrznych, chodników, tworzenia kilometrów nowych tras rowerowych oraz likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Są to zadania wspomagające proces rewitalizacji i uzupełniające projekty społeczne. Prace remontowe realizowane w stosunkowo krótkim czasie, nie tylko poprawiają komunikację miejską, zwiększają bezpieczeństwo i podnoszą atrakcyjność miasta, ale także podnoszą

świadomość mieszkańców o postępujących zmianach, będąc wyraźnym komunikatem o trwającym procesie odnowy.

Wysokie standardy ekologiczne mają przede wszystkim być osiągnięte poprzez zwiększanie efektywności energetycznej budynków komunalnych, likwidację niskiej emisji, lepszą gospodarkę odpadami, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, a także podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez realizację różnych akcji społecznych. Służyć temu mają projekty przewidujące termomodernizację budynków użyteczności publicznej, modernizację oświetlenia miejskiego, ekologicznych programów miejskich adresowanych do mieszkańców oraz podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła, eliminując w ten sposób korzystanie z przestarzałych technologii grzewczych.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z najważniejszych celów strategicznych, wpływających na poziom atrakcyjności miejsca zamieszkania. Działania służące jego realizacji będą się skupiać nie tylko na polepszeniu warunków komunikacji miejskiej, ale także na minimalizowaniu zdarzeń o charakterze przestępczym. Na terenie miasta, w tym na obszarze rewitalizacji zainstalowany zostanie system monitoringu wizyjnego, obsługiwany przez służby porządkowe.

Projekty LPR wpisujące się w I obszar tematyczny SKRM:

- „Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych”,
- „Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci nośników ciepła”,
- „Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej”.

Miasto przyjazne rodzinie to obszar działań z zakresu:

- Rozwoju mieszkalnictwa, racjonalnej polityki mieszkaniowej
- Podnoszenia jakości świadczonych usług edukacyjnych
- Rewitalizacji terenów zielonych
- Zwiększenia atrakcyjności rekreacyjno-sportowej i kulturalnej miasta
- Poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego

Miasto, którego celem jest ciągły rozwój powinno zawsze dążyć do zapewnienia przyjaznych warunków funkcjonowania rodzinie, jako podstawowej komórce życia

społecznego. Warunki te powinny być tworzone w wielu różnych obszarach i wymiarach, by efektem synergii zwiększać potencjał miasta. Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta wskazują działania, których realizacja ma przynieść odczuwalne dla rodzin efekty w postaci lepszych standardów mieszkaniowych, większego kapitału ludzkiego, dbałości o zapewnienie przyjaznego, ekologicznego otoczenia z ciekawą ofertą kulturalno-sportową oraz poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego.

Sukcesywnie realizowane są zadania przygotowujące tereny inwestycyjne pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne wraz z wprowadzaniem zmian do Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego na potrzeby budownictwa mieszkaniowego, przeprowadzane są remonty mieszkań socjalnych i modernizacje mieszkań komunalnych. Wprowadzane są dodatkowe inicjatywy jak Bank Zamiany Mieszkań czy też propozycje zmierzające do zmniejszenia zadłużenia czynszowego mieszkańców wobec Gminy, wychodzące naprzeciw trudnościom mieszkaniowym rodzin.

W procesie rewitalizacji bardzo ważnym elementem jest podnoszenie potencjału mieszkańców miasta i tworzenie warunków umożliwiających rozwój ich kompetencji. Cel ten osiągany jest m.in. przez podnoszenie jakości świadczonych usług edukacyjnych. Jednym z założeń SKRM jest dbałość o odpowiedni poziom nauczania, w tym poprawę wyników z egzaminów gimnazjalnych oraz szczególny nacisk na szkolnictwo zawodowe i kształcenie ustawiczne. W tym celu podejmowane są działania skutkujące realizacją projektów edukacyjnych na różnych poziomach nauczania, a także prowadzona jest współpraca władz miasta z Radą Gospodarczą, skupiającą przedsiębiorców. Dzięki niej możliwe są konsultacje nt. profesji poszukiwanych na rynku pracy i odpowiednie kształtowanie działań edukacyjnych.

Miasto przyjazne rodzinie to miasto oferujące szerokie możliwości spędzania czasu wolnego nie tylko poprzez organizację ciekawych imprez i wydarzeń, ale także poprzez przygotowywanie przestrzeni publicznych odpowiednio wyposażonych w infrastrukturę rekreacyjno-sportową czy kultury. Dotyczy to zarówno parków, miejsc zielonych, skwerów, jak i terenów wewnątrz osiedlowych, które przystosowywane są do aktywnego spędzania czasu wolnego (np. budowa boisk, placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, ścieżek rowerowych). Działania te wpisują się zarówno w wymiar infrastrukturalny, jaki i społeczny. Poprzez podniesienie atrakcyjności miejskich przestrzeni mają na celu pobudzić życie społeczne, aktywność mieszkańców, jednocześnie przyczyniając się do promowania zdrowego trybu życia.

Bardzo istotnym elementem życia społecznego jest dostęp do usług zdrowotnych, który kreuje poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego. SKRM zakładają działania, które mają wzmocnić to bezpieczeństwo i przyczynić się do zróżnicowania oferty usług zdrowotnych. Pomóc w tym ma udział w pilotażowym programie, mającym na celu diagnozę i przeciwdziałanie otyłości wśród siemianowickich dzieci i młodzieży, a docelowo powstanie na terenie miasta Śląskiego Centrum Zapobiegania i Leczenia Otyłości, a także przyjęcie Programu Profilaktyki Raka Jelita Grubego. Dodatkowo cyklicznie prowadzone są działania prozdrowotne, jak np. Piknik Zdrowia podnoszący świadomość zdrowotną mieszkańców oraz przyjęcie Programu Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego (HPV), którym objęte są dziewczynki w wieku 14 lat, zamieszkałe na terenie miasta.

Projekty LPR wpisujące się w II obszar tematyczny SKRM:

- „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z „Parkiem Górnik””,
- „Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL”,
- „Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe (place zabaw, siłownie na powietrzu)”,
- „Zagospodarowanie parterów na świetlice, Centrum Usług Społecznych, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze)”,
- „Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki/Fabrycznej oraz Okrężnej wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży”,
- „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania wolnego czasu”,
- „Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych, w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych”,
- „Aktywni na sportowo – turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska”,
- „Zieleń miejska – naturalne bogactwo miasta”.

Miasto o wysokiej aktywności społecznej to obszar działań z zakresu:

- Zwiększenia świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem Miasta
- Aktywizacji i integracji różnych grup społecznych

W procesie rewitalizacji jednym z determinantów jego sukcesu jest wysoka aktywność społeczna różnych jednostek, grup społecznych i organizacji. Przejawia się ona w organizacji różnego rodzaju kampanii, programów, inicjatyw, które cechuje otwartość i pomysłowość. Dzięki aktywizacji, życie jednostki która się jej poddaje zaczyna się zmieniać, nabierać nowej jakości, a sama osoba bardziej optymistycznie zaczyna podchodzić do problemów. Wysoka aktywność społeczna to jeden z priorytetów SKRM, który osiągnąć ma być poprzez wsparcie aktywnych organizacji pozarządowych w ich działalności, a także podejmowanie działań mających na celu dotarcie do mieszkańców z informacją na temat funkcjonowania miasta oraz wydarzeń, które mają miejsce. Uruchomiona już została usługa SMS RATUSZ, dzięki której wiele informacji miejskich dociera do zainteresowanych, pobudzana jest aktywność społeczna poprzez kolejne edycje budżetu obywatelskiego, które wymagają od mieszkańców zainteresowania sprawami miasta, dzielnicy czy osiedla. Niebawem utworzona zostanie platforma internetowa – Bank Informacji o Mieście. W ramach działań rewitalizacyjnych, mieszkańcy ulic o wysokim poziomie wykluczenia społecznego będą aktywizowani w ramach zajęć prowadzonych w świetlicach kulturalno-środowiskowych i Centrach Usług Społecznych. Działania aktywizujące będą także adresowane do seniorów, z którymi podjęty został dialog za pośrednictwem powołanej Rady Seniorów, jako ciała opiniodawczego. Wprowadzane są działania podnoszące kompetencje seniorów z zakresu obsługi komputera, bezpieczeństwa na drogach, aktywności ruchowej, a dzięki współpracy z przedsiębiorcami także realizowany jest projekt „Karta Seniora”, uprawniający osoby starsze do licznych zniżek przy nabywaniu towarów i usług.

Projekty LPR wpisujące się w III obszar tematyczny SKRM:

- „Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne”,
- „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej”,
- „Stworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych”,
- „Integracja Michałkowic i Nowego Świata z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne”,
- „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”,
- „Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy”.

Miasto przyjazne rozwojowi nowoczesnej przedsiębiorczości to obszar działań z zakresu:

- Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki
- Rozwój sektora MŚP
- Rozwój lokalnych instytucji otoczenia biznesu

Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest nieustanne pobudzanie lokalnej gospodarki, która jest motorem napędzającym dobrobyt miasta. Władze Siemianowic Śląskich podejmują działania, których celem jest zwrócenie uwagi inwestorów na możliwości inwestowania w mieście. Wśród nich jest sprzyjające inwestorom kształtowanie ładu przestrzennego kluczowych dla biznesu obszarów miasta (okolice Górnośląskiego Parku Przemysłowego, tereny po byłej Hucie „Jedność”, Siemianowicki Park Biznesu) oraz ich uzbrajanie. Ważnym działaniem było utworzenie w strukturze Urzędu Miasta Biura Obsługi Inwestora, którego zadaniem jest m.in. sporządzanie i aktualizacja miejskiej oferty inwestycyjnej, promocja przedsiębiorczości i terenów strategicznych gospodarczo, tworzenie programów pomocowych dla przedsiębiorców oraz służenie inwestorom wszelką pomocą i niezbędną informacją. W tym celu w mieście organizowane są seminaria dla przedsiębiorców, spotkania informacyjne na temat możliwości pozyskiwania środków z funduszy unijnych oraz targi małych i średnich przedsiębiorców, mającymi stanowić platformę wymiany doświadczeń, nawiązania współpracy i promocji lokalnych firm. Jednym z założeń SKRM było powołanie Rady Gospodarczej, skupiającej przedstawicieli środowisk nauki, biznesu oraz instytucji otoczenia biznesu. Jako ciało opiniodawczo-doradcze władz miasta, Rada Gospodarcza stała się dodatkowym źródłem wiedzy na temat potrzeb przedsiębiorców, a także pomocą w kształtowaniu polityki ekonomiczno-gospodarczej miasta.

Wszystkie te działania mają służyć tworzeniu dobrego klimatu i warunków dla inwestowania i rozwoju kapitału miasta. Dzięki sprawnie funkcjonującej gospodarce, proces rewitalizacji w wymiarze społecznym będzie przebiegał sprawniej i szybciej.

Projekty LPR wpisujące się w IV obszar tematyczny SKRM:

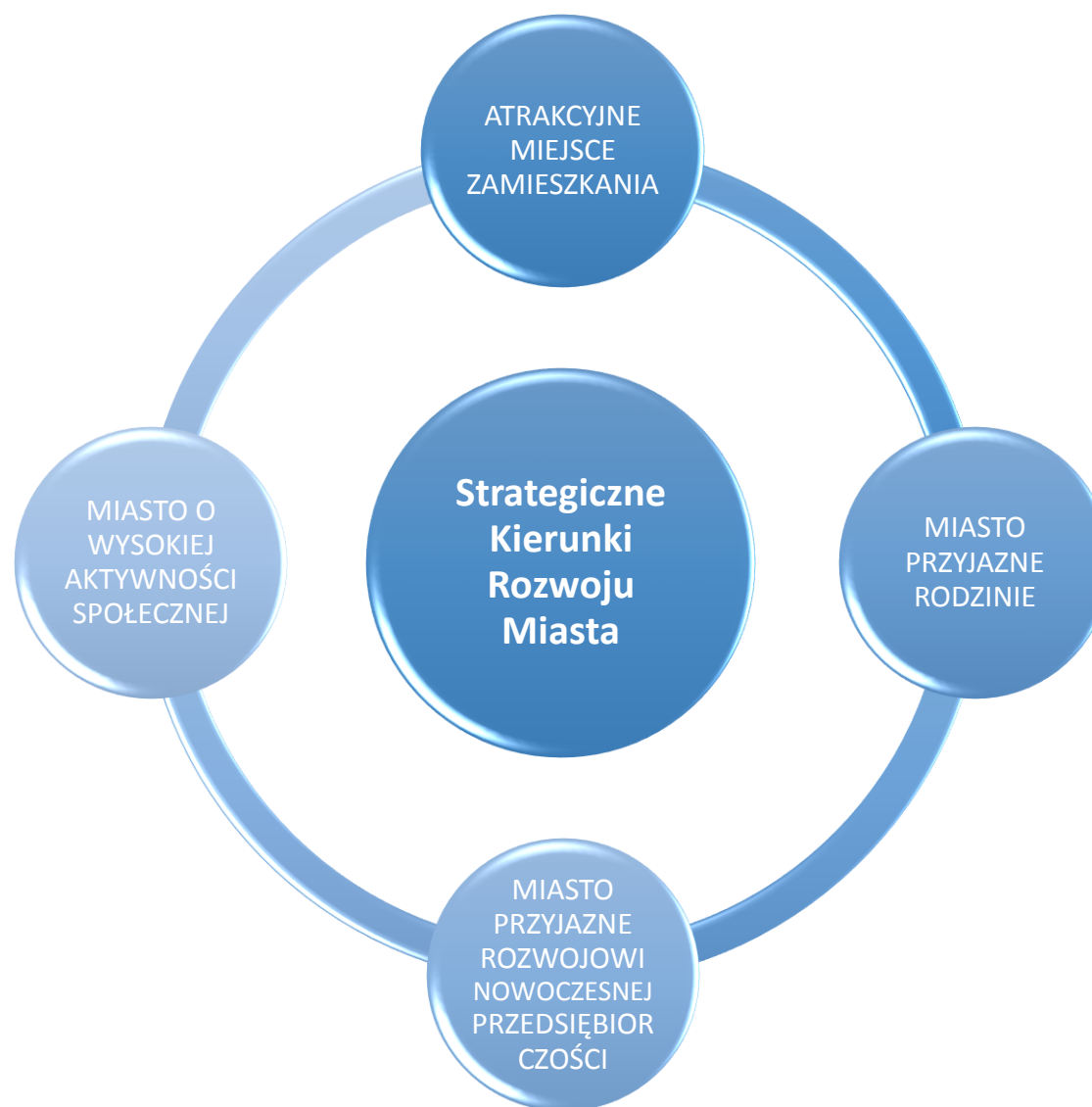
- „Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem „Górnik” a Nowym Światem”,
- „Rewitalizacja terenu byłej Huty „Jedność” S.A. poprzez nadanie nowych funkcji

techniczno-produkcyjnych”,

- „Business Park Srokwiec spójny komunikacyjnie z GPP - Górnślaskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield”,
- „Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość”,
- „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych”,

Obszary te są zgodne z kierunkami działania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Powyższe kierunki obrazują również projekty rdzeniowe i uzupełniające zgłoszone w ramach LPR.

Poniżej zamieszczono graficzne przedstawienie kierunków rozwoju.



Rysunek 4 Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta/ Źródło: opracowanie własne

5.3. Rewitalizacja w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

W Studium w części „Obszary”, zostały uwzględnione obszary wymagające rewitalizacji dla których należy sporządzić plany miejscowe. Określono następujące kierunki odnoszące się do obszarów rewitalizacji:

- poprawa estetyki przestrzeni miejskich,
- porządkowanie istniejącej zabudowy urbanistycznej w harmonii z otoczeniem,
- zachowanie obiektów o szczególnej wartości i znaczeniu dla kultury i historii miasta,
- określenie zasad kształtowania przestrzeni publicznych,
- doprecyzowanie przeznaczenia dopuszczalnego, przede wszystkim w zakresie usług,
- doprecyzowanie wskaźników powierzchni zabudowy. powierzchni biologicznie czynnej oraz wysokości zabudowy,
- dla obszarów występowania płytkiego kopalnictwa oraz rejonów nieczynnych szybów, dla których nie można wykluczyć możliwości występowania deformacji nieciągłych, należy uzyskać od organu nadzoru górniczego informacje o uwarunkowaniach geologiczno-górnich posadowienia obiektów budowlanych,
- w obszarach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych doprecyzowanie zakresu możliwości inwestycyjnych oraz form ochrony.

Z powyższych kierunków wynika, że jako obszary do rewitalizacji traktuje się tereny i obiekty przemysłowe, jak również przestrzenie publiczne oraz strefy zamieszkania. Pojawiają się także kierunki związane z realizacją zasad zrównoważonego rozwoju.

Ponadto, w Studium pojawiły się następujące zapisy odnoszące się do rewitalizacji:

- wśród głównych problemów zagospodarowania przestrzennego miasta wskazano na:
 - konieczność rewitalizacji śródmieścia,
 - adaptację terenów przemysłowych,
 - zagospodarowanie terenów pod funkcje gospodarcze na Srokowcu i w Michałkowicach,
- wymieniono obszary i tereny górnicze zlikwidowanych kopalń,

- zasygnalizowano relacje między działalnością górniczą (a także jej likwidacją) a stanem wód,
- wyliczono obiekty zabytkowe, w tym o charakterze postindustrialnym.

5.4. Powiązanie funkcyjne z innymi dokumentami strategicznymi Gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022 jest dokumentem interdyscyplinarnym, co oznacza, że obejmuje zestaw komplementarnych i spójnych działań w wymiarach społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym i ekologicznym. Dokument ten nie tylko jest zgodny z obowiązującymi w mieście dokumentami strategicznymi i programami sektorowymi, ale wręcz stanowi swoisty łącznik pomiędzy nimi przyczyniając się do osiągnięcia efektu synergii w zakresie realizacji celów rozwojowych. Poniżej przedstawiono zestawienie strategii i programów sektorowych obowiązujących w Siemianowicach Śląskich wraz celami powiązanymi z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 2 Cele wynikające z miejskich dokumentów strategicznych i programów sektorowych powiązane celami Lokalnego Programu Rewitalizacji

Tytuł dokumentu	Wybrane cele dokumentu powiązane z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji
Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych na okres od 01.01.2014 r. do 30.06.2015 r. (na moment sporządzania LPR dokument obowiązywał)	▪ Zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych w życiu społecznym miasta Siemianowice Śląskie, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprawa dostępu osób niepełnosprawnych a także ich otoczenia do szerokiej jakości usług aktywizacyjnych
Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2015-2016	▪ Integracja społeczna osób z niepełnosprawnością ▪ Aktywizacja zawodowa i edukacyjna osób niepełnosprawnych ▪ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli miasta Siemianowice Śląskie na lata 2012-2020.	▪ Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania ▪ Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2014-2016	Systemowe wsparcie mieszkańców Siemianowic Śląskich dotkniętych problemami społecznymi: ▪ Rozwinięcie lokalnej oferty usług społecznych skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych i ciężko chorych ▪ Aktywizacja zawodowa i społeczna osób dotkniętych problemami społecznymi ▪ Wspieranie lokalnej społeczności, zwłaszcza rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu ról społecznych

	▪ Ograniczenie sfery ubóstwa ▪ Rozwinięcie infrastruktury społecznej miasta.
Program ochrony i opieki nad zabytkami dla Miasta Siemianowic Śląskich na lata 2015-2018	▪ Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego ▪ Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw wspierających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami ▪ Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2015-2017	▪ Interdyscyplinarne działania mające na celu poprawę sytuacji dziecka i rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej ▪ Prawidłowe przygotowanie wychowanków do samodzielności

Na szczególną uwagę zasługuje odniesienie do poprzedniego dokumentu rewitalizacyjnego, a mianowicie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2007-2013, który został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Nr 559/2019 z dnia 26 listopada 2009 r. Dokument został zaktualizowany 27 czerwca 2013 roku uchwałą Nr 409/2013, przy czym jego aktualizacja dotyczyła jedynie jednego projektu (C13) - Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego w Siemianowicach Śląskich.

W dokumencie zdefiniowany został jeden cel główny w brzmieniu „odzyskanie dla miasta zdegradowanych terenów miejskich i przemysłowych z jego mieszkańcami, funkcjami miejskimi oraz społeczno-gospodarczymi”, który miał zostać osiągnięty poprzez:

- wstrzymanie degradacji i odbudowę infrastruktury,
- odbudowę i/lub adaptację do nowych funkcji zdekapitalizowanej substancji miejskiej wraz z infrastrukturą techniczną,
- wstrzymanie i zapobieganie rozwojowi negatywnych zjawisk społecznych wśród mieszkańców miasta,
- powstrzymywanie procesów degradacji środowiska w mieście,
- budowę infrastruktury wspierającej powstawanie i rozwój nowych funkcji dla przestrzeni publicznej, podmiotów gospodarczych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw.

Wszystkie te zapisy znajdują swoją kontynuację lub doprecyzowanie w strukturze celów obecnego dokumentu. W tym kontekście niezmiernie istotna jest również analiza stopnia wykonalności projektów (zadań) określonych w dokumencie na lata 2007-2013. Można wśród nich wyróżnić projekty infrastrukturalne zlokalizowane w jednym z dwóch wyznaczonych obszarów „Centrum” oraz „Michałkowice” jak również projekty „miękkie” o charakterze społecznym realizowane

w całym mieście. W obszarze Centrum spośród 13 projektów „twardych” większość została zrealizowana całkowicie. W kilku przypadkach np. projekt C6 – budowa ścieżek rowerowych oraz C9 – modernizacja i budowa przyszkolnych boisk sportowych inwestycje te realizowane są sukcesywnie do dnia dzisiejszego, a szczegóły zawarte w załączonych kartach projektów nie pozwalają stwierdzić ile kilometrów dróg rowerowych oraz ile boisk przyszkolnych miało powstać lub zostać zmodernizowanych. Największym wyzwaniem jest projekt C13 - Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego w Siemianowicach Śląskich, którego realizacja została rozpoczęta przez inwestora ze środków własnych, jednakże skala przedsięwzięcia determinuje ubieganie się zewnętrzne źródła jego finansowania, co do tej pory nie było realizowane z powodzeniem. Z kolei w obszarze rewitalizacji „Michałkowice” oba planowane projekty infrastrukturalne – Budowa Parku Tradycji Górnictwa i Hutnictwa oraz Modernizacja Kompleksu Sportowego Michał zostały zrealizowane. Podobnie zrealizowane zostały wszystkie trzy projekty ogólno-miejskie o charakterze społecznym koordynowane przez Powiatowy Urząd Pracy lub Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej: „Uwierz w siebie”, „Certyfikat”, „Wyprawa po zawód”.

6. Sytuacja społeczno-demograficzna Gminy Siemianowice Śląskie

Siemianowice Śląskie to leżące w północnej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego miasto na prawach powiatu¹, wchodzące w skład – obok Bytomia, Chorzowa, Dąbrowy Górniczej, Gliwic, Jaworzna, Katowic, Mysłowic, Piekar Śląskich, Rudy Śląskiej, Sosnowca, Świętochłowic, Tych i Zabrza – centralnej części województwa śląskiego.

Siemianowice Śląskie zajmują obszar 25km². Jego obszar to zaledwie 0,2% powierzchni województwa Śląskiego. Jednocześnie gęstość zaludnienia w tym mieście (2692 osób na km²) znacznie przewyższa średnią dla województwa (372), co decyduje o zajmowaniu 3 miejsca w regionie ze względu na w/w kryterium (po Świętochłowicach i Chorzowie).

Siemianowice Śląskie zamieszkuje – według stanu na 2014r. – 68634 osób. 52,2% tej populacji stanowią kobiety. Od 1990r. liczba mieszkańców Siemianowic Śląskich systematycznie spada. Taka sytuacja stanowi odzwierciedlenie ogólnych tendencji charakteryzujących sytuację demograficzną w Polsce. Malejąca liczba ludności jest efektem ujemnego przyrostu naturalnego

¹ Stosowne uprawnienia Siemianowice Śl. Otrzymały na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998r. o utworzeniu powiatów (Dz.U. z 1998r. Nr 103, poz. 652).

charakteryzującego sytuację demograficzną tego miasta od końca lat 80-tych. Niekorzystną sytuację w tym zakresie wzmacnia ujemne saldo migracji dominujące od połowy lat 90-tych.

Tabela 3 Ludność w Siemianowicach Śląskich – stan na 31.12.2014r.

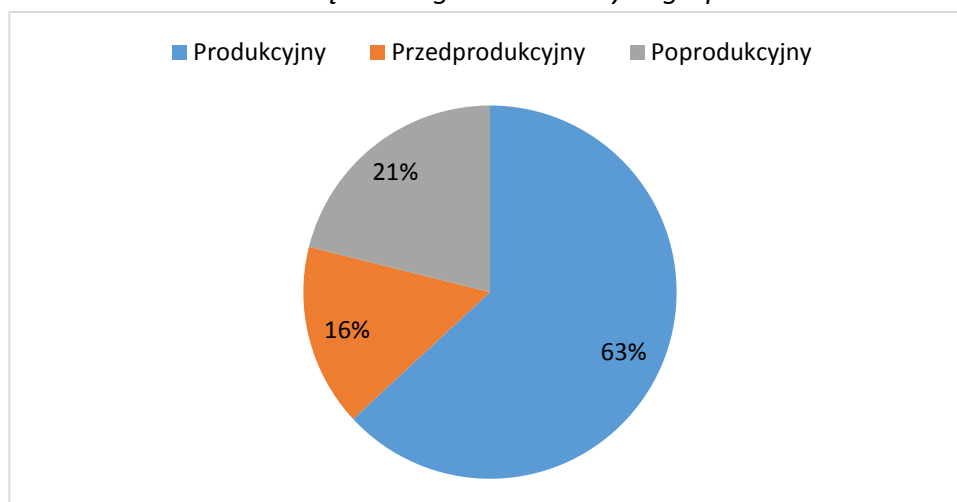
Ludność ogółem	W tym		Przyrost naturalny	Saldo migracji
	Kobiety	Mężczyźni		
68 634	35 807	32 827	-1,5	-2,4
[100%]	[52,2%]	[47,8%]		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Struktura ludności według grup ekonomicznych wieku wskazuje na stale zmniejszający się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i podwyższający się z roku na rok udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

6.1. Aktywność zawodowa mieszkańców

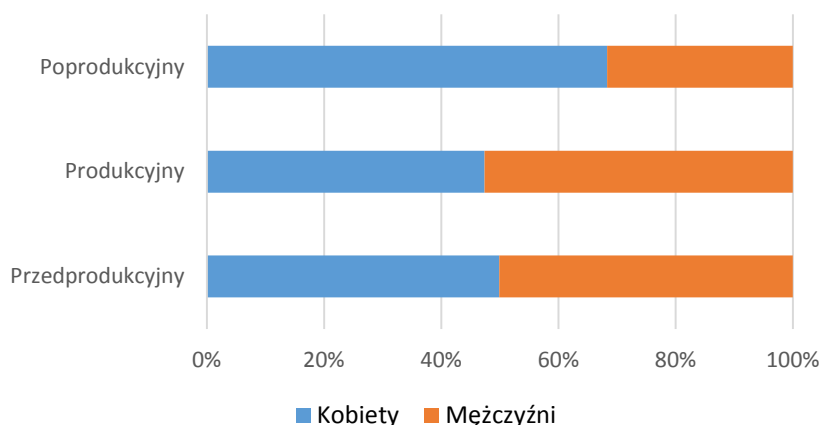
Wykres 1 Ludność Siemianowic Śląskich wg ekonomicznych grup wieku – stan na 31.12.2014



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach

W strukturze wiekowej mieszkańców Siemianowic Śląskich 43 308 (tj. 63,1% ogółu ludności) stanowi ludność w wieku produkcyjnym, czyli kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-64 lata. Kobiety po 60-tym roku życia mężczyźni po 65 roku życia stanowią 21,1% (tj. 14 482 osób). Najmłodsze pokolenie mieszkańców miasta liczy 10 844 osoby – tj. prawie 15,8% ogółu ludności Siemianowic Śląskich.

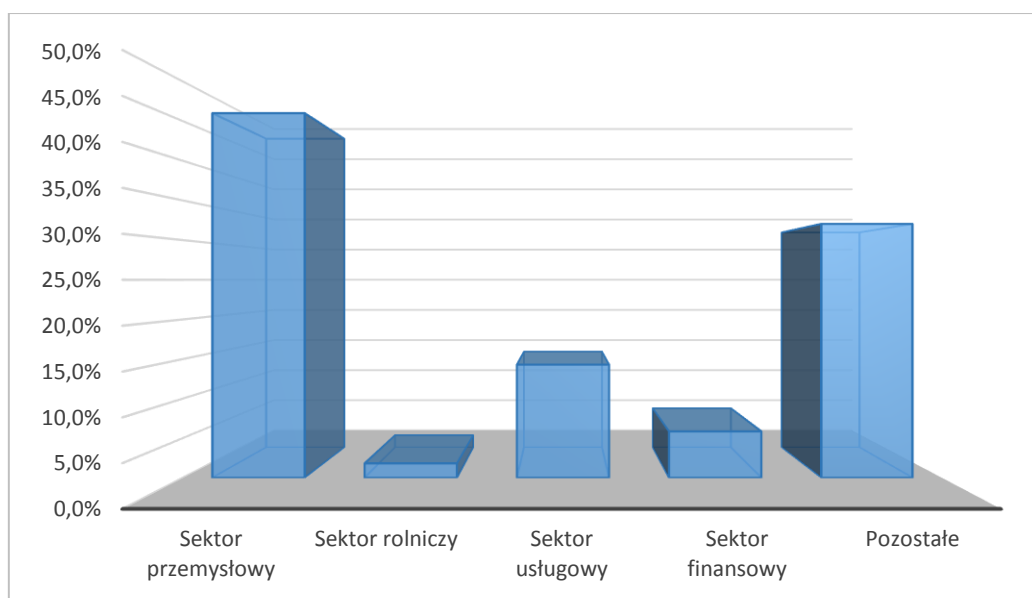
Wykres 2 Ludność Siemianowic Śląskich wg ekonomicznych grup wieku z podziałem na płeć – stan na 31.12.2004r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach

W Siemianowicach Śląskich – wg stanu na dzień 31 grudnia 2014r. liczba osób pracujących kształtowała się na poziomie 13 110 osób. Większość z nich nadal – mimo istotnych przekształceń w strukturze gospodarki miasta – znajduje zatrudnienie w przemyśle i budownictwie (46% zatrudnionych). Poza przemysłem dominuje zatrudnienie w sektorze usługowym (14,3%). Łącznie poza przemysłem pracowało - wg stanu na koniec 2014r. - 54% osób czynnych zawodowo.

Wykres 3 Pracujący mieszkańcy Siemianowic Śląskich wg działów zatrudnienia

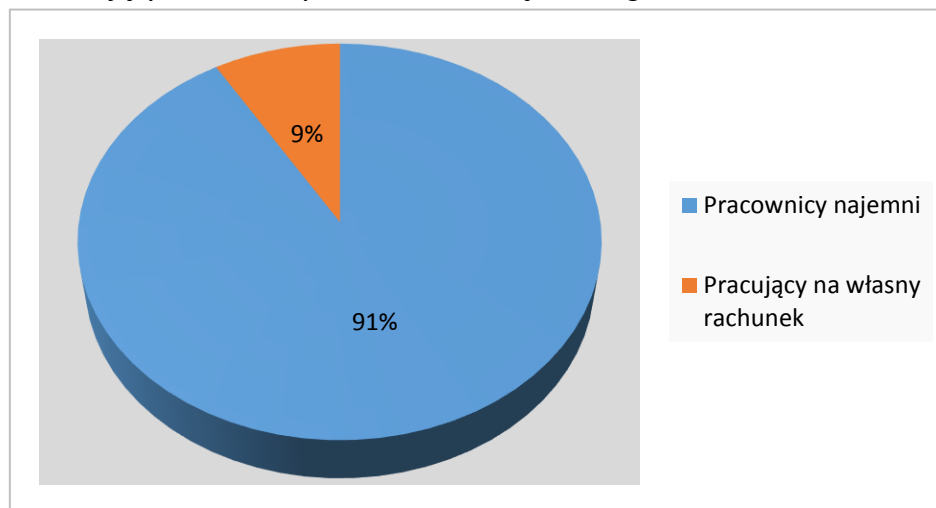


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011r. dostarczają informacji dotyczących statusu zatrudnienia pracujących mieszkańców Siemianowic

Śląskich. Zdecydowana większość z nich stanowią pracownicy najemni (91%). 9% pracujących mieszkańców Siemianowic Śląskich pracuje na własny rachunek, z czego aż 67,6% stanowią mężczyźni.

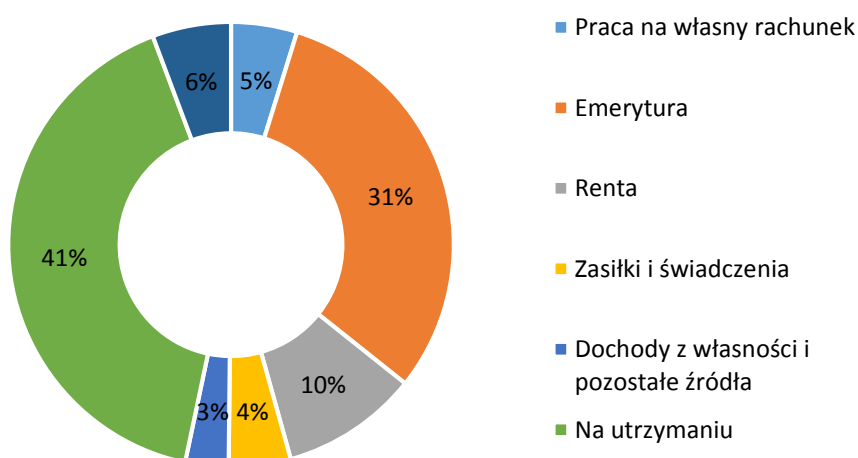
Wykres 4 Pracujący mieszkańcy Siemianowic Śląskich wg statusu zatrudnienia w 2014 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowy Spis Powszechny 2011.

Na podstawie informacji spisowych wiadomo, że większość mieszkańców Siemianowic Śląskich określa dochody z pracy jako główne źródło utrzymania – 36,95%. Ponad 30,05% utrzymuje się z tzw. niezarobkowych źródeł utrzymania, w tym głównie z emerytury (68,12%), renty (21,97%) oraz zasiłków i świadczeń (9,91%). Dochody z własności jako źródło utrzymania deklaruje 2,08% mieszkańców Siemianowic Śląskich, natomiast aż 27,14% pozostaje na utrzymaniu innych osób.

Wykres 5 Ludność Siemianowic Śląskich wg głównego źródła utrzymania w 2014r.

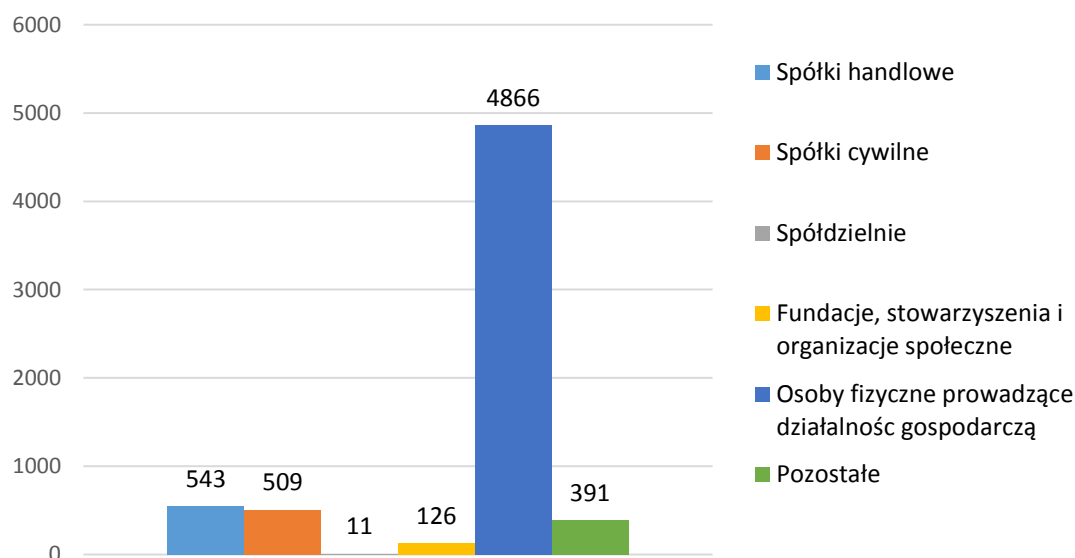


Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowy Spis Powszechny 2011.

Ważnych informacji dotyczących cech siemianowickiego rynku pracy dostarcza nam liczba i struktura zarejestrowanych w tym mieście podmiotów gospodarczych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2014r. W Siemianowicach Śląskich zarejestrowanych było 6446 podmiotów gospodarczych. Przeważająca większość z nich to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (80,4%). Liczba spółek prawa handlowego stanowi 9,0% a spółek cywilnych 8,4% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym mieście.

W liczbach bezwzględnych oznacza to 939 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności, przy średniej dla województwa 1007 podmiotów na 10 tys. ludności.

Wykres 6 Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Siemianowice Śląskie są jednym z miast aglomeracji śląskiej, w którym poziom bezrobocia negatywnie wyróżnia go zarówno w ujęciu regionalnym jak i ogólnokrajowym. Liczba osób bezrobotnych w Polsce – wg stanu na roku 2014r. - sięgnęła 1825,2 tys. osób, 51,5% z nich stanowiły kobiety. W analogicznym okresie w województwie śląskim liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych osiągnęła poziom 175,7 tys. osób. Większość z nich stanowiły kobiety (53,57%). Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich informują o zarejestrowaniu w tym czasie 2844 bezrobotnych (w tym 1504 tj. 52,88% kobiet). Podkreślić jednak należy, że – wg stanu na koniec roku 2013 – liczba osób bezrobotnych w Siemianowicach Śląskich zdecydowanie uległa obniżeniu: 369 osób mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (obniżka sięgnęła 11,5%).

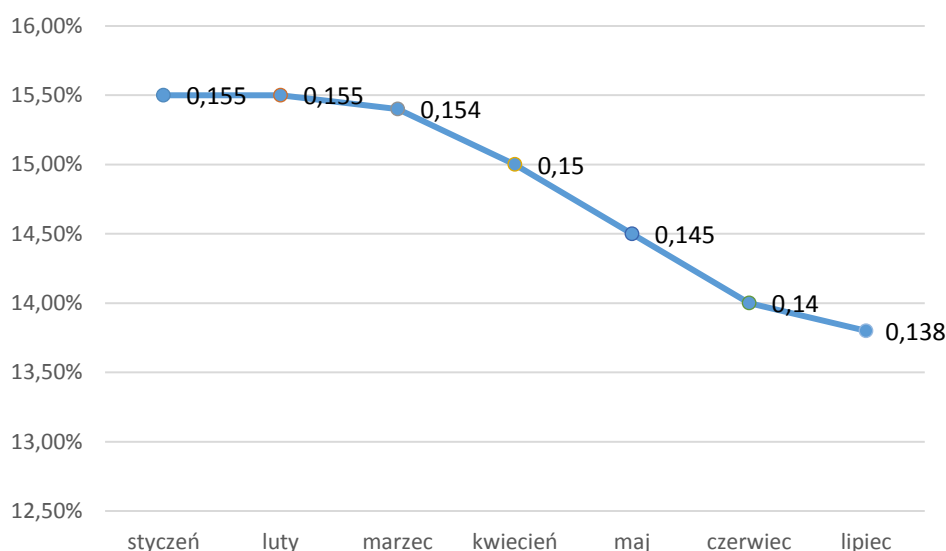
Tabela 4 Poziom bezrobocie wg stanu na 31.12.2014r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	
	[N]	W tym kobiet [%]
Polska	1.825,2 tys.	51,48
Woj. Śląskie	175,7 tys.	53,57
Podregion Katowicki	24,9 tys.	54,28
Siemianowice Śląskie	2.844	52,88

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Mimo pewnych oznak poprawy sytuacja na rynku pracy w Siemianowicach Śląskich nadal pozostaje bardzo niekorzystna. Stopa bezrobocia według stanu na koniec 2014r. Wyniosła 13,6%, podczas gdy w województwie Śląskim było to 9,6 %, a średnio w kraju 11,4%. Bezrobotni mieszkańcy Siemianowic Śląskich stanowią 1,6% ogółu bezrobotnych w województwie śląskim, a ludność tego miasta to 1,5% ludności województwa.

Wykres 7 Stopa bezrobocia w Siemianowicach Śląskich; 01-07.2014r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, iż spośród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Siemianowicach Śląskich zaledwie 13,0% zachowuje prawo do świadczeń z tytułu pozostawania bez pracy. Należy jednocześnie podkreślić, że odsetek ten systematycznie spada: wg stanu na koniec czerwca 2014r. wyniósł on 14,9%. Analogiczny współczynnik w województwie Śląskim wynosi 12,8%.

Tabela 5 Bezrobotni w wybranych powiatach Województwa Śląskiego

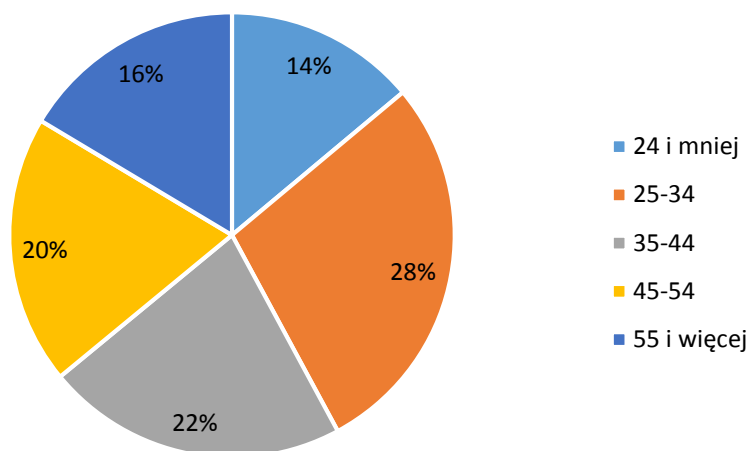
	Bezrobotni			Stopa bezrobocia [%]
	Ogółem	W tym kobiety [%]	W tym uprawnieni do zasiłku [%]	
Woj. Śląskie	175 675	53,57	12,8	9,6
Katowice	9 878	51,95	11,2	4,7
Chorzów	4 135	53,20	9,1	10,1
Piekary Śląskie	2 383	56,48	9,0	14,3
Świętochłowice	1 841	58,17	11,3	14,7
Siemianowice Śl.	2 844	52,88	13,0	13,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP w Katowicach.

Bezrobocie na terenie Siemianowic Śląskich dotyka osób w różnym wieku, z różnym stażem pracy i różnym wykształceniem. Najlichnieszą grupę wśród nich stanowią osoby w wieku 25-34 lata: 802 osób tj. 28%. Drugą co do wielkości grupą była kategoria osób pomiędzy 35 a 44 rokiem życia (623 tj. 22%). Kolejną stanowili bezrobotni w wieku 45-54 lata 556 tj. 20% oraz w grupie wiekowej 55 lat i więcej (467 tj. 16%).

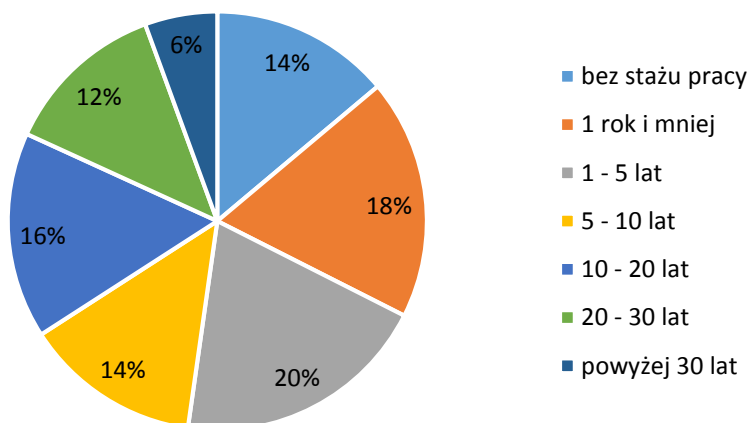
Istotny wpływ na efektywność poszukiwania pracy ma posiadana praktyka zawodowa. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w Siemianicach Śląskich największą grupę stanowią osoby mające niewielki staż pracy – 1-5 lat 19% oraz 18% poniżej roku. Kolejną grupę stanowią osoby o stażu pracy 10-20 lat (16%) oraz te nie mające żadnego doświadczenia zawodowego – 14%. Na tym samym poziomie kształtuje się liczba osób mających staż pracy w przedziale 5-10 lat, natomiast o punkt procentowy mniej bezrobotni posiadający ponad 20-letnią praktykę zawodową (13,0%). Najmniejszą grupę stanowią osoby z ponad 30-letnim doświadczeniem zawodowym (6%).

Wykres 8 Struktura wieku bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich – stan na dzień 31.12.2014r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Wykres 9 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg stażu pracy – 31.12.2014

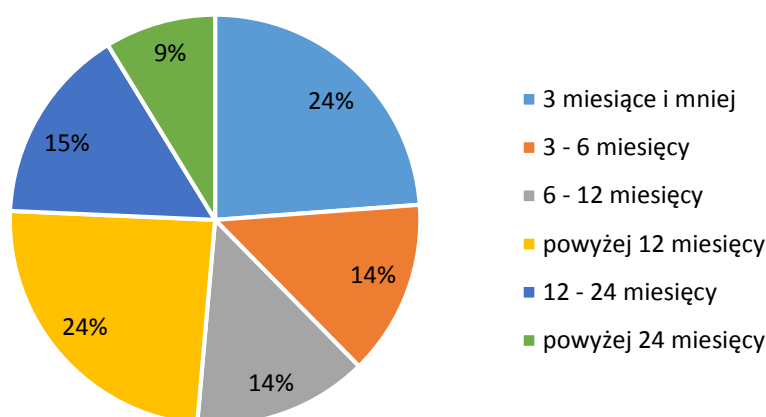


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Jeżeli do przedstawionych negatywnych parametrów dodamy niekorzystną sytuację w zakresie struktury osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy, budujący się na tej podstawie obraz siemianowickiego rynku pracy przedstawia się wręcz katastrofalnie. Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w PUP – wg stanu na koniec grudnia 2014 - 48,6% pozostaje

bez pracy ponad rok, z czego 8,8% więcej niż 2 lata. 14% pozostaje bez pracy od 6-12 miesięcy, a łącznie do 6 miesięcy poszukuje zatrudnienia 37,6% bezrobotnych.

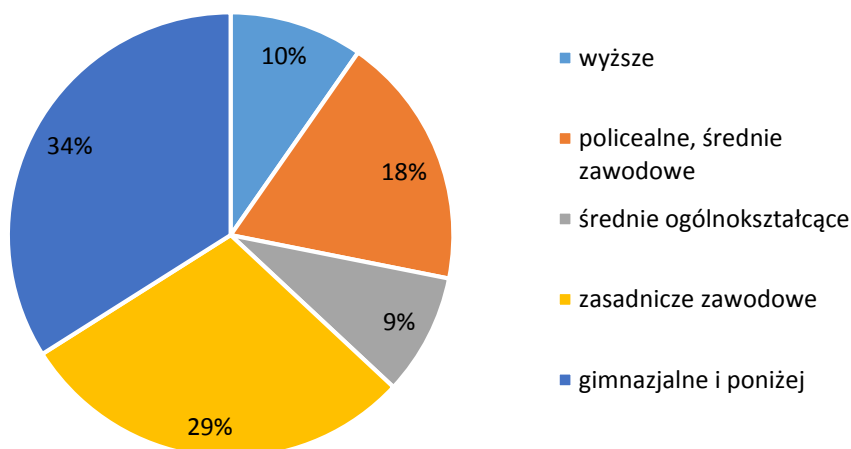
Wykres 10 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg czasu pozostawania bez pracy – 31.12.2014.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Bezpośredni wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy ma wykształcenie i kwalifikacje zawodowe pracowników. Struktura bezrobotnych ze względu na poziom wykształcenia w Siemianowicach Śląskich przedstawia się podobnie jak w województwie śląskim i całym kraju. Wśród bezrobotnych dominują dwie kategorie osób: osoby z wykształceniem zawodowym, których udział w badanej populacji kształtuje się na poziomie 29,08% (827) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, które stanowią 33,97% (966). Wykształcenie średnie zawodowe/policealne deklaruje 18,42% (524), wyższe zaś 9,70% (276) bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich. Ich udział wśród ogółu bezrobotnych sięga 8,83% (251).

Wykres 11 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg wykształcenia. Stan na 31.12.2014r



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie polityki rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu w środowisku lokalnym jest przede wszystkim Powiatowy Urząd Pracy. W ramach podejmowanych przez tę instytucję działań służących likwidacji bezrobocia możliwe są do zastosowania dwa rodzaje instrumentów: aktywne – związane z czasową aktywizacją osób pozbawionych pracy i pasywne – ukierunkowane na łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia, w tym przede wszystkim zapewnienie egzystencji osobom bezrobotnym i ich rodzinom.

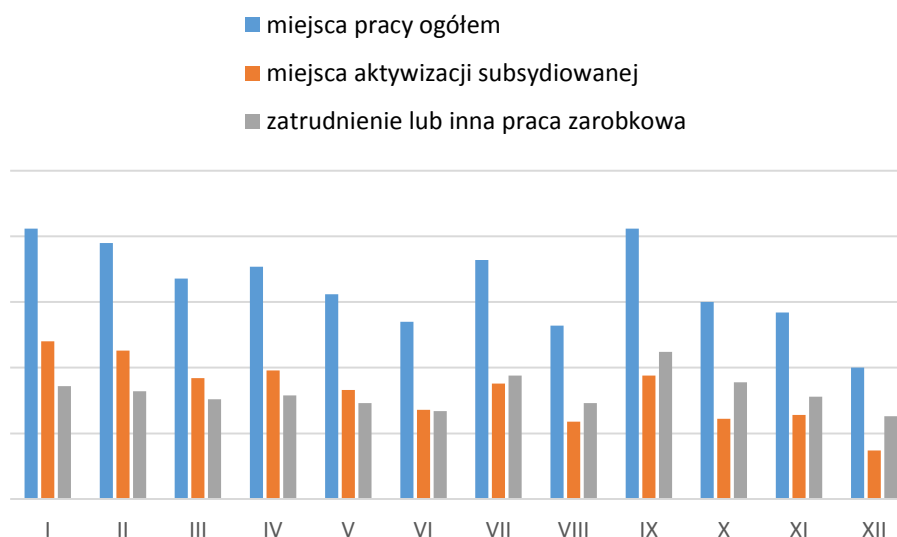
Głównym celem działań PUP jest poszukiwanie zatrudnienia dla osób bezrobotnych. W 2014r. w Siemianowicach Śląskich zgłoszono łącznie 972 oferty pracy (w tym 43 ofert pracy dla osób niepełnosprawnych), w łącznej liczbie 1949 miejsc pracy. Znaczną część nowych miejsc pracy wiązała się z finansowym wsparciem ze strony organów zatrudnienia. Na 1949 miejsc pracy 977 (tj. 50,1%) z nich to prace subsydiowane, z których największym zainteresowaniem cieszyły się staże. W roku sprawozdawczym tut. Urząd w ramach organizacji stażu zawarł 606 umów z pracodawcami. Staże odbywały 622 osoby bezrobotne w tym 16 osób kontynuowało staż z roku poprzedniego.

Tabela 6 Liczba miejsc pracy w Siemianowicach Śląskich zgłoszona w 2014 r.

miesiąc	łączna liczba miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej	w tym:	
		miejsca aktywizacji subsydiowane	miejsca aktywizacji niesubsydiowane
styczeń	206	120	86
luty	195	113	82
marzec	168	92	76
kwiecień	177	98	79
maj	156	83	73
czerwiec	135	68	67
lipiec	182	88	94
sierpień	132	59	73
wrzesień	206	94	112
październik	150	61	89
listopad	142	64	78
grudzień	100	37	63
razem	1949	977	972

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Siemianowicach Śląskich

Wykres 12 Liczba miejsc pracy w Siemianowicach Śląskich zgłoszona w 2014 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Siemianowicach Śląskich

Finansowe zabezpieczenie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu – począwszy od 2003 r. - stanowiły środki pozyskane przez Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich z funduszy Unii Europejskiej. Rokrocznie ich udział w budżecie tej instytucji systematycznie wzrasta.

Tabela 7 Środki PUP w Siemianowicach Śląskich pozyskane z Funduszy Unii Europejskiej w latach 2012-2014

PROGRAM	Okres realizacji	Wartość projektu
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Nowa szansa”	02.2008 12.2014	- 7 546 300,00zł (dot. lat 2012-2014)
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Certyfikat 2”	05.2011 04.2013	- 676 207,51zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Drzwi do biznesu”	06.2011 12.2012	– 1 326 920,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Dołącz do nas III”	01.2012 12.2012	– 266 089,92zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Gotowa do pracy”	03.2012 02.2014	– 1 808 064,60zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Zmiana na lepsze”	03.2012 02.2014	– 1 931 240,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Kariera bez barier”	04.2012 03.2015	– 1 536 500,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Szkoła – to się liczy!”	05.2012 10.2013	– 296 000,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Kierunek praca”	05.2013 06.2015	– 296 000,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Kierunek przedsiębiorczość”	06.2013 05.2015	– 816 201,95zł
„JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych”	04.2013 12.2013	– 11 918,54zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Dołącz do nas IV”	01.2013 12.2014	– 472 978,48zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Schematom STOP! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy - pilotaż”	01.2014 03.2015	– 771 000,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Droga do kariery”	05.2014 26.2015	– 1 179 271,00zł
Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Nie zwalniaj tempa”	08.2014 06.2015	– 1 137 413,00zł

Program „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci „Doświadczenie bez granic – osoby bezrobotne na stażu w Niemczech”	02.2011 01.2013	–	178 620,00€
Program „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci „Ogród profesji – osoby bezrobotne na stażu w Niemczech”	01.2013 02.2014	–	403 388,03zł
Program „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci „Rynek pracy dla wszystkich”	01.2014 06.2014	–	20 247,88€

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Siemianowicach Śląskich

6.2. Edukacja zawodowa

Aktywność zawodową mieszkańców ściśle warunkuje system lokalnej edukacji. Poniżej tabela obrazująca strukturę kształcenia w Gminie. Kluczowym z punktu widzenia demograficznego Gminy oraz położenia geograficznego jest kształcenie zawodowe, umożliwiające zdobycie specjalistycznej pracy bez potrzeby kończenia studiów magisterskich. Rozwiązanie to w dłuższej perspektywie czasowej zmniejsza bezrobocie koniunkturalne w gminie.

Tabela 8 Struktura kształcenia w szkolnictwie ponadgimnazjalnym w Siemianowicach Śląskich w roku szkolnym 2014/15

	Zasadnicze zawodowe	Liceum Ogólnokształcące	Ponadgimnazjalne średnie zawodowe; licea profilowane i technika	Policealne i pomaturalne
Szkoły	5	4	2	0
Uczniowie	276	371	521	0
Absolwenci	50	142	100	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Siemianowicach Śląskich

W oparciu o badania ilościowe i jakościowe przeprowadzone wśród dyrektorów, nauczycieli oraz uczniów czterech szkół ponadgimnazjalnych w Siemianowicach Śląskich (jedna z nich to szkoła specjalna) przeprowadzono diagnozę siemianowickich szkół zawodowych. Do badania ilościowego wykorzystano narzędzie kwestionariusz ankietowy, natomiast w przypadku badań ilościowych – wywiady indywidualne z dyrektorami/nauczycielami jednostek edukacyjnych. Łączna próba badawcza wynosiła $n=213$. Badanie prowadzone było w okresie styczeń-marzec 2016r. i stanowiło kontynuację działań podjętych w latach 2014/2015 w zakresie infrastruktury kształcenia zawodowego w mieście. W siemianowickich szkołach zawodowych kształcą się 803 uczniów. Stanowi to około 70% ogółu młodzieży uczącej się w placówkach edukacyjnych w mieście we właściwym przedziale wiekowym. Do diagnozy włączono także opis sytuacji na lokalnym rynku pracy, który monitoruje PUP w Siemianowicach Śląskich.

We wszystkich siemianowickich szkołach zawodowych i technicznych nauczanie przedmiotów zawodowych nie odbywa się wyłącznie zgodnie z ogólnymi programami nauczania. Szkoły posiadają autorskie programy nauczania oraz swobodę w kształtowaniu programów nauczania, które na bieżąco są uaktualniane oraz dostosowywane do wymogów rynku pracy oraz doświadczenie w realizacji projektów merytorycznie komplementarnych.

Szkoły posiadają następujące pracownie, warsztaty i inne pomieszczenia praktycznej nauki zawodu:

- pracownię zajęć praktycznych i teoretycznych dla elektryków oraz dla sprzedawców (ZSOiZ Budryk)
- pracownie gastronomiczne, informatyczne, hotelarską oraz obsługi konsumenta (ZSP COGITO),
- pracownie komputerowe, rysunku technicznego, elektrotechniki, montażu i eksploatacji urządzeń mechatronicznych, obrabiarek konwencjonalnych oraz inne pomieszczenia w ramach warsztatów szkolnych (ZSTiO „Meritum”),
- pracownię krawiecką (ZS Specjalnych).

Niestety nie wszystkie pracownie/warsztaty odpowiadają na faktyczne zapotrzebowanie w ramach praktycznej nauki zawodu. Dotyczy to przede wszystkim pracowni dla zawodu technik mechatronik w „Meritum”, a także pracowni krawieckiej. Zdaniem dyrektorów brakuje odpowiedniego wyposażenia do tego, by dostosować kształcenie do potrzeb pracodawców, szczególnie w zakresie krawiectwa czy pracowni hotelarskich i budowlanych.

Wszystkie szkoły posiadają odpowiednią kadrę pedagogiczną. Nauczyciele na bieżąco podnoszą swoje kwalifikacje praktyczne oraz merytoryczne. W szkołach stosuje się 4 podstawowe formy praktycznej nauki zawodu, a mianowicie: zajęcia praktyczne/laboratoryjne, pokazy, wycieczki do zakładów pracy oraz praktyki zagraniczne. Dyrektorzy znają oczekiwania pracodawców oraz

współpracują z nimi w ramach zwiększenia szans na zatrudnienie absolwentów szkoły. Szkoły jak dotąd nie posiadały problemów ze znalezieniem pracodawców chcących organizować praktyki zawodowe. Szkoły współpracują z instytucjami rynku pracy, przede wszystkim z PUP, Młodzieżowym Hufcem Pracy, Siemianowickim Cechem Rzemiosł, Śląskim Cechem Gastronomii, Izbą Rzemieślniczą oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości, a także z lokalnymi pracodawcami. Wszystkie szkoły posiadają programy rozwoju szkoły, a kierunki kształcenia ustalane są na podstawie zapotrzebowania na pracę wskazywanego przez PUP, Strategii rozwoju województwa śląskiego na lata 2010 – 2020 oraz współpracy z pracodawcami. W Meritum bierze się także pod uwagę zainteresowania młodzieży, wynikające z własnych badań prowadzonych przez Dyrektora. Oceniając niektóre obszary działania szkół, nauczyciele wskazali na kluczowy mankament jakim jest brak pracowni zawodowych odpowiadających na realne potrzeby rynku pracy i dekapitalizacja istniejących pracowni na przestrzeni lat i zmieniających się potrzeb.

Głównym powodem podjęcia przez uczniów nauki w siemianowickich szkołach zawodowych i technicznych była możliwość znalezienia pracy po ukończeniu szkoły. Powód ten wskazany został niemal przez połowę badanych uczniów. Inni uczniowie zadeklarowali, iż wybrany kierunek jest zgodny z ich zainteresowaniami. Jednocześnie 51 uczniów, tj. około 30% wskazało, że gdyby w Siemianowicach Śląskich były inne kierunki kształcenia zawodowego to wybraliby: kosmetykę, wizaż, krawiectwo (do tej pory kierunek realizowany w Zespole Szkół Specjalnych), budownictwo, protetykę, fotografię, malarstwo, grafikę 3D, rolnictwo, przy czym największym zainteresowaniem cieszy się kosmetyka. Warto jednak podkreślić, iż znaczna część osób, które odpowiedziały twierdząco na pytanie nie wskazało kierunku lub kierunek ten znajduje się już w ofercie siemianowickich szkół, co wskazuje na potrzebę prowadzenia akcji informacyjnych dotyczących kierunków realizowanych w siemianowickich szkołach. Dla uczniów ważnym czynnikiem jest prestiż i poziom nauczania w szkole oraz wysokość zarobków uzyskiwanych w pracy w danym zawodzie. Powyższe wynika z dalszych odpowiedzi uczniów. Z uwagi na fakt, iż w badaniu ankietowym udział wzięli także młodsi uczniowie, nie wszyscy do dnia wypełnienia ankiety uczestniczyli w praktykach zawodowych. Osoby, które brały udział w praktykach miały taką możliwość przede wszystkim dzięki pozyskaniu pracodawcy przez szkołę. Praktyki te uzupełniły wiedzę w zawodzie, w którym uczniowie się uczą. Praktyki zostały także wysoko ocenione pod kątem praktycznej nauki zawodu. Analizując dalsze aspekty stwierdza się, że zakres wiedzy i umiejętności wynoszonych ze szkoły jest w średnim stopniu dostosowany do wymagań stawianych przez pracodawców. Jednocześnie wysoko oceniono przygotowanie przez szkołę do wykonywania pracy zawodowej. Co więcej wiedza teoretyczna pozyskana w szkole była możliwa do wykorzystania przez uczniów podczas praktyk. Ważnym czynnikiem w zdobywaniu wiedzy przez młodzież są sami

nauczyciele. Zgodnie z opiniami uczniów biorących udział w badaniu siemianowiccy nauczyciele są bardzo dobrze przygotowani do nauki zawodu.

Nauczyciele posiadają odpowiednią oraz aktualną wiedzę na temat przedmiotu, którego uczą, a sam sposób prowadzenia zajęć oceniony został pozytywnie. Brakuje jedynie tematyki z zakresu innowacji właściwych danej dziedzinie nauki. Z danych PUP wynika istnienie trudności w realizacji ofert pracy w następujących zawodach: pracownik robót wykończeniowych, fryzjer, kucharz, piekarz/cukiernik. W przypadku fryzjerów niewielka nadwyżka ilości osób zarejestrowanych nie zaspokaja potrzeb lokalnego rynku pracy. Często osoby o takim wykształceniu nie są zainteresowane podjęciem pracy w tym zawodzie lub posiadają niskie kwalifikacje w stosunku do potrzeb i obowiązujących standardów. Bardzo duża ilość ofert pracy w tym zawodzie pracy występuje w ościennych miastach. Jedną z przeszkód w podjęciu zatrudnienia przez młode osoby jest brak praktyki i umiejętności w stosunku do oczekiwań jakie zgłaszają pracodawcy. Z drugiej strony warto nadmienić, że pracodawcy nie są niezainteresowani kształceniem zawodowym nowych pracowników, oczekując profesjonalistów. Podobna sytuacja występuje w zawodzie kucharz. Część osób bezrobotnych zarejestrowanych w tut. PUP o wskazanych kwalifikacjach nie jest zainteresowana pracą lub nigdy nie pracowała w tym zawodzie. Zgłaszane oferty pracy często dotyczą wyspecjalizowanych umiejętności np.: znajomości kuchni różnych krajów, o których wiedza nie jest wynoszona ze szkół. Dodatkowo na deficyt fachowców na lokalnym rynku pracy wpływają wysokie oczekiwania ze strony pracodawców nieoparte adekwatnymi zarobkami, co w efekcie wpływa na odpływ specjalistów w danej dziedzinie za granicę. W związku z rozwojem sieci piekarni w ostatnich czasach nastąpił wzrost zapotrzebowania na pracowników o kwalifikacjach piekarz/cukiernik. Sytuacja w tym zawodzie jest zbliżona do sytuacji w branży fryzjerskiej. Teoretycznie z jednej strony duża ilość osób zarejestrowanych w tut. PUP, a z drugiej strony informacje ze strony pracodawców o małej liczbie osób zainteresowanych pracą w tym zawodzie oraz poziomem ich kwalifikacji. Podobna sytuacja występuje w zawodzie ślusarz. Wiele osób o tych kwalifikacjach to długotrwali bezrobotni pracujący kiedyś w przemyśle ciężkim na terenie województwa śląskiego, o nieaktualnych już kwalifikacjach i często już niezainteresowanych pracą w tym zawodzie.

Natomiast bardzo duża różnica występuje między ilością ofert pracy na rynku a ilością osób zarejestrowanych w urzędzie pracy jako pracownik robót wykończeniowych. Pomimo pozornej równowagi w tym zawodzie, trudno znaleźć dobrych fachowców w tej dziedzinie wśród zarejestrowanych w tut. PUP. Osoby bezrobotne o tych kwalifikacjach nawet, jeśli podejmą zatrudnienie często szybko tracą pracę z powodu nałogów, niskiej jakości pracy lub braku chęci bądź braku poszczególnych kwalifikacji. Na sytuację w tym zawodzie wpływa duża ilość ofert pracy zarówno z lokalnego rynku pracy jak i z miast ościennych, odpływ fachowców za granicę, praca

w „szarej strefie” oraz mała ilość specjalistów opuszczających szkoły o tym kierunku. PUP podkreśla jednak, że ich ocena może nie być pełnym obrazem sytuacji na rynku pracy. Część ofert zatrudnienia nie jest składana w urzędach pracy a rozpowszechniana przez inne kanały informacji (prasa, Internet, znajomi i agencje pośrednictwa pracy).

Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie wskazują, że poziom zdawalności egzaminów końcowych, potwierdzających kwalifikacje zawodowe uczniów, jest wysoki. Zgodnie z opisanym powyżej stanem edukacji zawodowej, siemianowickie szkoły zawodowe są dobrze przygotowane do kształcenia przyszłych pracowników. To, co wciąż stanowi utrudnienie w procesie kształcenia uczniów, przygotowywania ich do przyszłych zawodów to potrzeby infrastrukturalne szkół, braki w wyposażeniu pracowni szkolnych i konieczność dostosowania ich do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Stąd Miasto Siemianowice Śląskie, oprócz projektów rewitalizacyjnych, będzie realizować także projekty, które swoim zakresem mogą wykraczać poza obszar rewitalizacji (w zakresie jego obszaru oraz beneficjentów), ale które będą wpływać na poprawę sytuacji kryzysowych w wyznaczonym obszarze rewitalizacji (por. str. 135).

6.3. Poziom wykształcenia

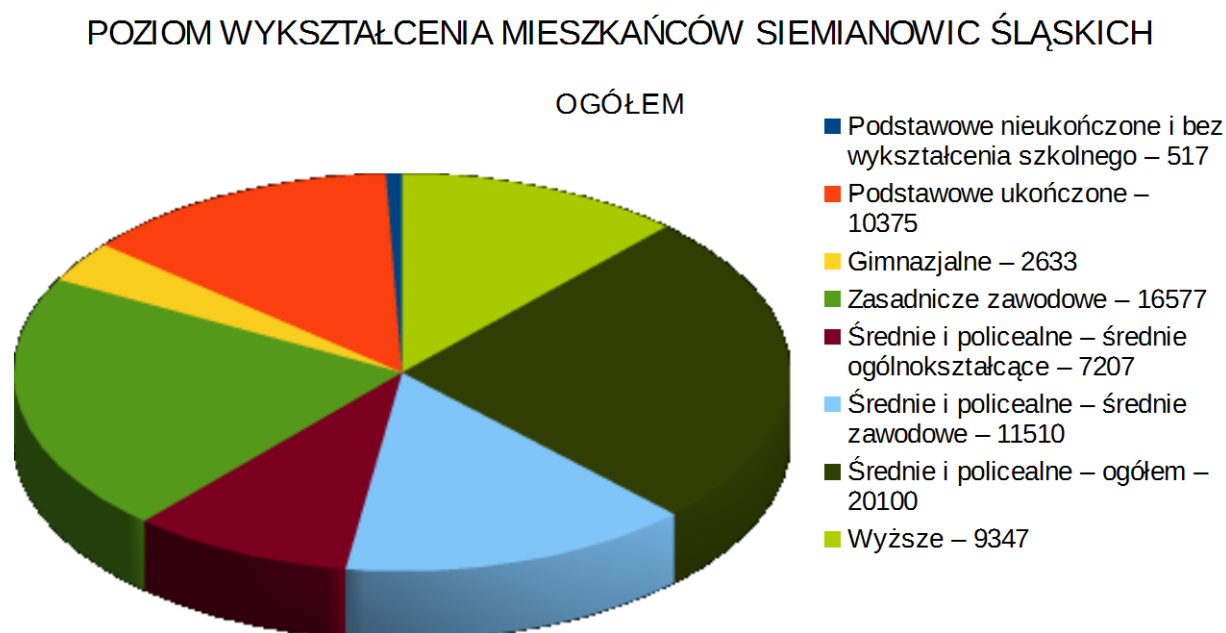
Poziom wykształcenia mieszkańców Siemianowic Śląskich przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9 Poziom wykształcenia mieszkańców Siemianowic Śląskich

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	OGÓŁEM
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	238	279	517
Podstawowe ukończone	3.794	6.581	10.375
Gimnazjalne	1.368	1.264	2.633
Zasadnicze zawodowe	10.090	6.487	16.577
Średnie i policealne – średnie ogólnokształcące	2.480	4.727	7.207
Średnie i policealne – średnie zawodowe	6.136	5.374	11.510
Średnie i policealne - ogółem	9.020	11.081	20.100
Wyższe	3.895	5.452	9.347

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach, Narodowy Spis Powszechny 2011r.

Wykres 13 Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy.



6.4. Polityka społeczna

Trzecim filarem polityki lokalnej, która w znaczący sposób wpływa na poszerzanie się obszaru zdegradowanego i stagnację w rozwoju lokalnym jest polityka społeczna. Siemianowice Śląskie są gminą, gdzie blisko 30% mieszkańców stanowią beneficjenci szeroko rozumianej pomocy społecznej. Osoby korzystające ze wsparcia MOPS przejawiają wspólną cechę - niezaradność życiową. Wzmiankowana sytuacja prowadzi do znacznego pogorszenia sytuacji ekonomicznej i ograniczeń w dostępie do podstawowych dóbr życiowych, np. własnego mieszkania.

Wnioski wynikające z sytuacji społecznej:

- wg danych MOPS (stan 2014r.) 1596 osób oczekuje na lokal mieszkalny
- najczęściej występującym powodem przyznawania świadczeń z MOPS jest bezrobocie.

Najbardziej wrażliwymi grupami społecznymi, korzystającymi z pomocy społecznej są samotne matki, wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą. Głównymi barierami dla tych osób są przede wszystkim niskie poczucie własnej wartości, brak motywacji do zmiany własnej sytuacji życiowej. Przez swoją apatię i brak motywacji osoby te nie przywiązują wagi lub też brakuje im elementarnej wiedzy na temat podstawowych elementów życia codziennego: higieny, żywienia, zarządzania własnym czasem. Przez brak motywacji do zmiany własnej sytuacji zaniedbują również swoje zdrowie. Brak im odpowiednich kompetencji społecznych. Kobiety samotnie wychowujące dzieci

(rodzina niepełna) stanowią coraz to większą część społeczeństwa w Siemianowicach Śląskich. Wynika to ze statystyk rozwodów oraz liczby celowych świadczeń Pomocy Społecznej dla tych osób. Rodzina niepełna to rodzina pozbawiona ojca lub matki, w której dziecko jest wychowywane przez jednego z rodziców i mieszka jedynie z tym rodzicem. Najczęściej ten typ rodziny stanowi układ matka – dziecko lub dzieci, rzadziej – ojciec i dziecko lub dzieci. Dziś kobieta samotnie wychowująca dziecko budzi wiele mniej kontrowersji, niż w latach poprzednich, łatwiej decyduje się na samotne wychowanie dzieci, co nie jest korzystne dla prawidłowego rozwoju społecznego i zawodowego. Sytuacja społeczna samotnych kobiet staje się coraz większym problemem i należy niezwłocznie podjąć działania polegające na wsparciu procesu wychowawczego i radzeniu sobie w codziennych problemach. Osoby te mają duży problem z gospodarowaniem zasobami, zabezpieczeniem materialnym, prowadzeniem domu.

Niewątpliwie największą potrzebą tych osób jest wiara, że mogą przezwyciężyć swoją trudną sytuację życiową i nie są w tej walce osamotnione. Kolejną grupą są osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznym. Główną barierą tych osób jest przede wszystkim niska samoocena, która pogłębianą jest przez stereotypowe postrzeganie tych ludzi przez społeczeństwo. Osoby te mają poczucie osamotnienia, czują się pozostawione samym sobie, brak jest dla nich odpowiedniej oferty programowej, która pomogłaby im przezwyciężyć trudności. Potrzebują przede wszystkim akceptacji, zrozumienia, możliwości podzielenia się swoimi problemami z innymi osobami będącymi w podobnej sytuacji, możliwości pokazania własnych uzdolnień i talentów. W przypadku tej grupy docelowej statystyki również pokazują, że jest to duży problem w mieście i, że w trudniejszej sytuacji są kobiety. Z danych Samodzielnego Publicznego Zespołu Lecznictwa Psychiatrycznego w Siemianowicach Śląskich wynika, że z ich pomocy korzysta więcej kobiet niż mężczyzn. Przez 6 miesięcy 2015 r., Poradni Zdrowia Psychicznego leczonych było 1060 osób, z czego 715 to kobiety. W Dziennym Oddziale Psychiatrycznym leczono 63 osoby (44 K). Biorąc pod uwagę, że z pomocy w/w placówki korzystają również osoby z innych miast to i tak liczba ta jest wysoka.

Kolejną grupą osób wymagających wsparcia w zakresie mieszkalnictwa socjalnego stanowią wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą. Jak wynika z wywiadów środowiskowych pracowników MOPS, młodzież opuszczająca pieczę zastępczą zwłaszcza instytucjonalną ujawnia wysoki poziom lęku, agresji i niechęci do jakichkolwiek zmian w życiu, co może często grozić bezdomnością i wykluczeniem społecznym. Młodzi ludzie opuszczający pieczę zastępczą, u których częstokroć proces socjalizacji pierwotnej został zaniedbany, mają trudności z odnalezieniem się w realiach życia w społeczeństwie. Znaczną część grupy stanowią osoby bezrobotne (nie uczące się). Posiadają one niskie kwalifikacje – edukacja zakończona na poziomie gimnazjum lub zasadniczej szkoły zawodowej. Osoby młode często mają nierealistyczne oczekiwania względem pracy pod

kątem oczekiwań finansowych czy chęci wykonywania pracy, do której nie ma się odpowiedniego przygotowania. Brak poczucia obowiązku i niechęć do zmian, często przejawia się już w okresie szkolnym i wpływa na niski poziom aktywności w poszukiwaniu pracy. Osoby te często posiadają niską samoocenę, nie radzą sobie z trudnościami napotkanymi w pracy oraz w przypadku pierwszych porażek zaprzestają dalszych aktywności.

Potrzeby młodych osób obejmują:

- możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego (praktyki, staże),
- zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy,
- uzyskanie podstawowej wiedzy o prawach pracownika,
- wypracowanie postaw społecznych, umożliwiających funkcjonowanie w miejscu pracy (asertywne reagowanie na „trudnego” klienta, poczucie obowiązku, systematyczności),

7. Diagnoza obszaru wskazanego do rewitalizacji

7.1. Diagnoza zjawisk i procesów kryzysowych w Siemianowicach Śląskich

W opracowaniu diagnozy wykorzystano podejście opisowe łączące tradycyjne elementy informacji statystycznej z analizą danych pozyskanych w ramach warsztatów i konsultacji społecznych. Wynikiem tych prac jest z jednej strony ocena zjawisk udokumentowana danymi w postaci tabelarycznej, z drugiej strony są to opracowania graficzne w postaci map (kartogramów).

Według danych zebranych przez MOPS² w Siemianowicach Śląskich można wyróżnić 13 głównych problemów społecznych: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenie losowe, przemoc w rodzinie, narkomania, sytuacja kryzysowa. Spośród analizowanych rodzin najwięcej bo aż 76,5% dotkniętych jest ubóstwem. Na 3195 analizowanych rodzin aż 2443 jest dotkniętych tym problemem. Ubóstwo w pojęciu ogólnym jest stanem niezaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka na pożądanym poziomie, gospodarstwo domowe nie dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi do zaspokojenia jego elementarnych potrzeb. Wśród czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem można wskazać: bezrobocie, przewlekłą chorobę, uzależnienie, pochodzenie z niepełnych i rozbitych rodzin, wielodzietność, niskie wykształcenie, traumy utrudniające prawidłowe funkcjonowanie i

² Dane pochodzą z dokumentu „Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2016”, przygotowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich.

prorowadzenie jednoosobowego gospodarstwa domowego. W wielu z omawianych przypadków jednocześnie występują różne wymienione wyżej przyczyny ubóstwa.

Ubóstwo można ująć na kilka sposobów jednak na potrzeby badań tut. MOPS zostały ujęte dwa z nich. Na podstawie raportu tematycznego „Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków” opracowanego w ramach projektu badawczego „Diagnoza Społeczna 2013” wydanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w 2014 roku wydzielono dwa rodzaje ubóstwa. Pierwszy z nich to skrajne ubóstwo zaś drugi to niedostatek. Granica skrajnego ubóstwa ma umowny charakter i dotyczy minimum egzystencji.. Zgodnie z obliczeniami Instytutu Pracy i Praw Socjalnych została ona przyjęta na poziomie 522 zł miesięcznie dla jednej osoby w gospodarstwie domowym.

W Siemianowicach Śląskich poniżej tej granicy w 2013 roku żyło ok.1 540 rodzin. Ustalenie granicy niedostatku jest efektem ujęcia subiektywnego, w którym badane gospodarstwa domowe porównywały swoją sytuację z sytuacją gospodarstw znajdujących się w lepszej sytuacji finansowej. Granica niedostatku została ustalona na poziomie 1 718 zł miesięcznie dla 1 osoby w gospodarstwie domowym. W 2013 roku w Siemianowicach Śląskich ok.12 150 żyło poniżej tej granicy. Podane wyżej liczby gospodarstw dotkniętych omawianym problemem są liczbami szacunkowymi sporządzonymi na podstawie ogólnopolskiego badania według którego w Polsce w niedostatku żyje 40.57% rodzin natomiast poniżej granicy skrajnego ubóstwa żyje 5,14% gospodarstw.

Drugim najważniejszym społecznym problemem jest bezrobocie. Dotyczy ono 56,12% badanych rodzin i podawany jest jako główna przyczyna problemów życiowych. W Siemianowicach Śląskich bezrobocie było konsekwencją transformacji społeczno-gospodarczej, rozpoczętej na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX wieku. W pierwszym półroczu 2004 roku stopa bezrobocia w mieście osiągnęła szczytowy poziom 32%. Pod koniec 2004 roku gdy w Siemianowicach Śl. stopa bezrobocia wynosiła 28,1% w województwie Śląskim ten wskaźnik był na poziomie 16.9%. Na koniec 2013 roku stopa bezrobocia w mieście wynosiła 15% natomiast w województwie 11,2%. Warto zatem zwrócić uwagę na fakt, że na przestrzeni dekady różnica pomiędzy siemianowickim i wojewódzkim wskaźnikiem wyraźnie się zmniejszała.

Na podstawie raportów dotyczących projektu „Diagnoza Społeczna 2013” zarejestrowanych w urzędach bezrobotnych można podzielić na 2 duże grupy. Pozorni bezrobotni stanowią pierwszą grupę obejmującą osoby: faktycznie niezainteresowane pracą (nieszukające jej lub niegotowe do jej podjęcia) oraz osoby pracujące na czarno albo innym sposobem osiągające miesięczny dochód wynoszący minimum 1200 zł. W 2013 bezrobotni pozorni stanowili 36% ogółu bezrobotnych. Druga

grupa do prawdziwi bezrobotni, czyli osoby które są rzeczywiście gotowe do podjęcia pracy i aktywnie jej poszukują. Stopa bezrobocia w odniesieniu do tej grupy wynosiła 8.9%. W tym samym okresie średnia stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 14.3%, 12% w województwie Śląskim i 15.6% w Siemianowicach Śl. Dane te więc potwierdzają obiegową opinię, że ludzie dotknięci realnym bezrobociem stanowią tylko część ogółu oficjalnych bezrobotnych. Można kilka przyczyn, dla których zarejestrowani bezrobotni nie szukają pracy. Główną z nich jest opieka nad dziećmi wskazana przez 31,4% badanych. Mimo iż bezrobocie jest ogólnospołecznym zjawiskiem, niektóre grupy są uznawane za szczególnie nimi dotknięte. Wśród cech sprzyjających bezrobociu wymienia się: wiek poniżej 30 lat lub powyżej 50 lat, niepełnosprawność, niski poziom wykształcenia, małe doświadczenie zawodowe, sprawowanie opieki nad dziećmi, pobyt w zakładzie karnym itd.

Na trzecim miejscu wśród głównych problemów społecznych plasuje się niepełnosprawność, która dotyczy prawie co trzeciej rodziny korzystającej z pomocy społecznej. Prawdopodobnie rzeczywista skala tego problemu jest większa, gdyż wiele osób faktycznie niepełnosprawnych nie posiada orzeczeń albo nie posługuje się nimi pomimo posiadania. W Siemianowicach Śląskich w 2013 roku spośród analizowanych przez MOPS osób aż 11,1% było osobami niepełnosprawnymi. Osób posiadających orzeczenie było jednak 9,7%. Dla porównania wg wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku w Polsce osoby niepełnosprawne stanowiły 12,2% ludności. Warto zatem odnotować, że udział osób niepełnosprawnych w badanej populacji był zbliżony do udziału wynikającego z Narodowego Spisu Powszechnego.

Konsekwencją niepełnosprawności jest dyskryminacja w różnych sferach życia. Jednym z najważniejszych problemów dotyczących osób niepełnosprawnych jest niski poziom ich aktywności zawodowej. Jego odzwierciedleniem są informacje opisujące strukturę według źródeł utrzymania, zamieszczone w witrynie internetowej Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych. W 2013 roku dla 37,9% osób niepełnosprawnych głównym źródłem utrzymania była renta z tytułu niezdolności do pracy, dla 36,3% emerytura, a tylko dla 14,8% - praca najemna lub na własny rachunek.

Wśród głównych problemów społecznych wymieniona została również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Według danych MOPS w 2013 roku niemal co piąta rodzina objęta wsparciem pomocy społecznej dotknięta była tym problemem. Ponieważ nie istnieje jednoznaczna definicja tego zjawiska MOPS przyjmuje, że do dotkniętych bezradnością rodzin odnoszą się następujące deficyty: nieumiejętność właściwego gospodarowania posiadanymi zasobami różnego rodzaju, brak podstawowych życiowych umiejętności dotyczących mieszkania w czystości, przygotowania posiłku itp., nieumiejętność zaspokajania elementarnych potrzeb dzieci, brak skuteczności w wychowywaniu dzieci, generalny

brak umiejętności w zakresie załatwiania swoich spraw.

Ponieważ bezradne rodziny nie potrafią zaspokajać potrzeb dzieci w podstawowym zakresie, są w tym zastępowane przez różne instytucje i organizacje. Dobrym przykładem by zobrazować skalę problemu będzie dożywianie dzieci w przedszkolach i szkołach. W 2012 roku wsparcie w zakresie żywienia było potrzebne w przypadku co piątego dziecka objętego wychowaniem przedszkolnym i co szóstego ucznia.

Analizowana grupa problemowa obejmuje 3 typy rodzin: rodziny niepełne, wielodzietne lub pełne ale z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Niemal $\frac{1}{4}$ rodzin analizowanych przez MOPS stanowiły rodziny niepełne (głównie z samotną matką). Wielodzietność natomiast charakteryzuje 4% rodzin mieszkających w Siemianowicach Śl. Uważa się, że to właśnie te kategorie rodzin narażone są bardziej na wystąpienie dysfunkcji.

W mieście można wyróżnić dwa główne skupiska problemów społecznych. Przy uwzględnieniu podziału miasta na 5 dzielnic (dzielnice są umowne, ponieważ nie są one formalnie wydzielone w sposób jednoznaczny. Zastosowano zwyczajowy podział stosowany powszechnie na terenie miasta) omawiane problemy społeczne w większości występują w Śródmieściu (Centrum) (80%) i Michałkowicach (8%).

W ramach analizy udało się wskazać 7 części miasta, w których nagromadzenie problemów społecznych jest największe. Są to obszary mniejsze od dzielnic:

1. Śródmieście – w okresie objętym analizą 38,3% klientów MOPS mieszkało w tej części miasta. Przypisano do tego obszaru następujące ulice: Boczna, Brzozowa, Cmentarna, Damrota, Dąbrowskiego, Dworcowa, Górnicza, Jana Pawła II, Kilińskiego, Kolejowa, Komuny Paryskiej, Kościuszki, Krasińskiego, Krótka, Mickiewicza, Parkowa, PCK, Piaskowa, plac Wolności, Poprzeczna, Powstańców, Pstrowskiego, Pszczelnicza, Pułaskiego, Słowackiego, Staszica, Szefflera, Szpitalna, Śmiłowskiego, Śniadeckiego, Świerczewskiego, Św. Barbary, 1 Maja, 27 Stycznia. Procentowy udział czterech głównych problemów którymi są dotknięci klienci MOPS na tym obszarze to ubóstwo - 85%, bezrobocie – 64%, niepełnosprawność – 27%, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 33%.

2. „Huta Laura” - 13.6% ogółu klientów pomocy społecznej mieszkało w rejonie następujących ulic: Browarowa, Buczka, Hutnicza, Jagiellońska, Jana III Sobieskiego, Jedności, Kasprzaka, Katowicka, Kopernika, Ligonja, Miarki, plac Skargi, Sienkiewicza, Szkolna, Trafalczyka, Waryńskiego. Procentowy udział czterech głównych problemów którymi są dotknięci klienci MOPS na tym obszarze to ubóstwo - 92%, bezrobocie – 73%, niepełnosprawność – 29%, bezradność w sprawach

opiekuńczo-wychowawczych – 20%.

3. „Hugo” czyli ulice: Fabryczna, Głowackiego, Matejki, Piastowska, Rutkowskiego skupiało ok. 11,5% ogółu osób korzystających z MOPS w 2013 roku. Procentowy udział czterech głównych problemów którymi są dotknięci klienci MOPS na tym obszarze to ubóstwo - 94%, bezrobocie – 71%, niepełnosprawność – 22%, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 21%.

4. „Nowy Świat” był miejscem zamieszkania 5,0% osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Rejon obejmuje ulice: Deji, Kołłątaja, Żwirki i Wigury. Procentowy udział czterech głównych problemów którymi są dotknięci klienci MOPS na tym obszarze to ubóstwo - 93%, bezrobocie – 63%, niepełnosprawność – 33%, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 30%.

5. Centrum Michałkowic – 3% ogółu klientów MOPS skupionych jest w okolicy ulic: Kościelna, Krakowska, Łukasińskiego, plac Bohaterów Września, Pocztowa, Przyjaźni, Stawowa, Wyzwolenia które stanowią centralną część dzielnicy Michałkowice. Procentowy udział czterech głównych problemów którymi są dotknięci klienci MOPS na tym obszarze to ubóstwo - 72%, bezrobocie – 61%, niepełnosprawność – 36%, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 38%.

Są to obszary wskazane jako teren rewitalizowany. Wymienione wyżej obszary zdecydowanie dominują na mapie problemów społecznych Siemianowic Śląskich. Wśród nich wyraźnie dominuje ubóstwo. Świadomość tego faktu oczywiście nie zwalnia z obowiązku działania na rzecz redukcji problemów ludzi mieszkających we wszystkich pozostałych częściach miasta. Tym niemniej, nie jest możliwe znaczące ograniczenie problemów społecznych Siemianowic Śląskich bez położenia szczególnego nacisku na działania dotyczące wyżej wymienionych obszarów.

Na mapach wykorzystujących tzw. siatkę GRID³ zilustrowano poszczególne procesy zachodzące w mieście w latach 2004-2014. Podział miasta na jednostki modularne (gridy) o wielkości 250 m x 250 m pozwolił na opracowanie szczegółowych kartogramów wspomagających przede wszystkim analizę strukturalną zjawisk społecznych i gospodarczych zachodzących w przestrzeni miasta. Mapy te, poza walorem wizualizacyjnym, dają kompleksowe podstawy

³ Zob. przykładowo: Jeżak J. Ewaluacja programu rewitalizacji dla dzielnic stare miasto i śródmieście w Lublinie w ramach projektu europejskiego „USER-zmiany i konflikty w wykorzystaniu przestrzeni publicznych”, IRM, Kraków 2014, s. 19 : „Grid - rodzaj typu odwzorowania przestrzeni w GIS. Łączy zalety wektora oraz rastra. Ma postać regularnej siatki, na której przypisano atrybuty w miejscu przecięcia się linii. Punkt przecięcia siatki ma wymiar 0, jednakże zasięg atrybutu definiowany jest poprzez wymiar "oczka" siatki. Ten typ odwzorowania przestrzeni znajduje zastosowanie przede wszystkim w przedstawianiu powierzchni ciągłych, gdyż ułatwia ich odwzorowanie za pomocą trójwymiarowego konturu.”

identyfikacji zmian wewnątrzmijskich i powinny wspierać kierunek myślenia analitycznego oraz decyzyjnego dla wszystkich uczestników procesu rewitalizacyjnego.

Siatka GRID powala na agregację danych na poziomie bardziej szczegółowym niż podział administracyjny, tym samym dalsza analiza sytuacji i proces monitorowania programu rewitalizacji winny uwzględniać aspekt gromadzenia danych ilościowych pozwalających na ocenę zmian.

Obszar ten obejmuje dwie dzielnice: Michałkowice oraz Śródmieście wraz z przyległymi do nich subobszarami – tzw. Nowym Światem oraz Srokowcem. Obszar ten jest zgodny z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji i stanowi 16,09% ogółu powierzchni miasta, a zamieszkiwany jest przez 26,91% ludności. Wyliczeń procentowych dokonano w oparciu o elektroniczną mapę geodezyjną, dzięki której można wyszczególnić wskazane do rewitalizacji działki włącznie z ich powierzchnią, a także z danych liczbowych gromadzonych przez Wydział Spraw Obywatelskich UM Siemianowice Śląskie (pod uwagę brano liczbę mieszkańców na dzień 31 grudnia 2014r.).

Dane ilościowe i jakościowe z dotychczas przeprowadzanych badań i analiz społecznych na terenie gminy umożliwiły wyznaczenie pewnej linii demarkacyjnej, która stanowi granice obszaru rewitalizacji. Przyjęto na podstawie zebranej analizy desk-research, że kryteria traktujące o stopniu degradacji obszaru plasujące się powyżej 30 p. procentowanych, należy traktować jako wyjściowe w definiowaniu obszaru zdegradowanego.

Obszar rewitalizowany w przypadku Gminy Siemianowice Śląskie pokrywa się z obszarem zdegradowanym. Do Programu wpisano nie tylko tereny mieszkalne, ale i przemysłowe, zdegradowane należące do potencjalnych przyszłych inwestorów.

Obszar rewitalizacji przedstawia poniższy rysunek

Rysunek 5 Mapa obszaru rewitalizowanego



Źródło: Opracowanie własne

7.2. Problemy demograficzne, w tym zjawisko depopulacji i starzenie się społeczeństwa.

W latach 2004-2014 liczba mieszkańców Siemianowic Śląskich zmniejszyła się o 10%. Ubytku ludności doświadczyły w mniej więcej podobnym stopniu 4 dzielnice miasta: Bańgów, Bytków, Śródmieście i Michałkowice. Jedynie w dzielnicy Przełajka odnotowano wzrost liczby ludności o ponad 30%.

Zjawisko depopulacji odnotowywane jest przede wszystkim na dużych osiedlach zabudowy wielorodzinnej oraz w najstarszych, często substandardowych zasobach mieszkaniowych. Wzrost liczby ludności następuje głównie na terenach na których rozwija się zabudowa jednorodzinna oraz w miejscach, gdzie realizowane są inwestycje deweloperskie.

W dzielnicy Bańgów największy ubytek ludności odnotowano na ulicach: Reymonta, Skłodowskiej-Curie, Szymanowskiego przy których położone jest osiedle mieszkaniowe „Bańgów” wchodzące w skład zasobów Siemianowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Natomiast wzrost liczby mieszkańców odnotowano w obrębie zabudowy jednorodzinnej przy ulicach: Bratniej, Okrzei i Turystycznej. W Bytkowie w największym stopniu zjawisko depopulacji dotyczy dużych osiedli

mieszkańców położonych m.in. przy ulicach: Władysława Jagiełły, Bytkowskiej, Niepodległości. Ubytek liczby ludności został w pewnym stopniu zrekompensowany w wyniku wybudowania nowych osiedli domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej zlokalizowanych przy ulicach: Mieszka I i Władysława Łokietka. W Śródmieściu największy spadek liczby ludności następuje na obszarze najstarszej, często substandardowej zabudowy mieszkaniowej, w tym kolonii robotniczych takich jak: „Huta Laura”, „Hugo” oraz w ścisłym Śródmieściu. Niewielki wzrost liczby ludności odnotowano jedynie na pojedynczych ulicach położonych na obrzeżach dzielnicy śródmiejskiej. W Michałkowicach wyludnia się „Osiedle Budryka”, a także starsza zabudowa mieszkaniowa, m.in. przy ulicy Kościelnej. Można też zaobserwować sytuację, kiedy to w bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się miejsca, gdzie starej zabudowie w której następuje proces depopulacji (ul. Brandysa) towarzyszy ulica z bardzo dużym przyrostem liczby ludności wynikającym z oddania do użytku nowych budynków wchodzących w skład zamkniętego osiedla – „Osiedle Basztowe” przy ulicy Hanki Sawickiej.

W poniższej tabeli zamieszczono listę ulic, które w latach 2004-2014 straciły ponad 20% ludności. Pomijając dwie pierwsze z bardzo niewielką liczbą ludności, większość ulic jest zlokalizowana w dzielnicach Śródmieście i Michałkowice. W przypadku tej pierwszej dzielnicy duży ubytek ludności odnotowano w ścisłym Śródmieściu (m.in. ulice: 27 Stycznia, Poprzeczna, Kilińskiego, Parkowa), w kolonii robotniczej „Huta Laura” (ul. Miarki), w rejonie „Hugo” (ul. Piastowska). Znaczący spadek liczby mieszkańców nastąpił na ulicy Kołłątaja (osiedle „Nowy Świat”).

Tabela 10 Ulice o największym spadku liczby ludności w latach 2004-2014

Ulice	Dzielnica	2004	2014	zmiana (2004-2014)	Zmiana % (2004-2014)
MYŚLIWIECKA	ŚRÓDMIEŚCIE	3	0	-3	-100,00%
SZYB PSZCZELNIK	ŚRÓDMIEŚCIE	4	1	-3	-75,00%
KILIŃSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	53	28	-25	-47,17%
27 STYCZNIA	ŚRÓDMIEŚCIE	87	52	-35	-40,23%
GILÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	5	3	-2	-40,00%
MONIUSZKI	ŚRÓDMIEŚCIE	3	2	-1	-33,33%
KOŁŁĄTAJA	MICHAŁKOWICE	480	333	-147	-30,63%
MIARKI	ŚRÓDMIEŚCIE	359	261	-98	-27,30%
TRAUGUTTA	ŚRÓDMIEŚCIE	48	35	-13	-27,08%
POPRZECZNA	ŚRÓDMIEŚCIE	49	37	-12	-24,49%
SŁOWIKÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	37	28	-9	-24,32%
PIASTOWSKA	ŚRÓDMIEŚCIE	366	277	-89	-24,32%
PLAC WOLNOŚCI	ŚRÓDMIEŚCIE	120	91	-29	-24,17%
CHROBREGO	BYTKÓW	117	89	-28	-23,93%
PARKOWA	ŚRÓDMIEŚCIE	366	283	-83	-22,68%
SADZAWKI	ŚRÓDMIEŚCIE	41	32	-9	-21,95%
BYTKOWSKA	BYTKÓW	391	307	-84	-21,48%
POLNA	BAŃGÓW	28	22	-6	-21,43%

CZELADZKA	ŚRÓDMIEŚCIE	258	204	-54	-20,93%
DROZDÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	45	36	-9	-20,00%
JARACZA	ŚRÓDMIEŚCIE	30	24	-6	-20,00%
ŚNIADECKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	170	136	-34	-20,00%

Źródło: Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich.

Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

Uwzględniając zróżnicowany potencjał ludnościowy poszczególnych ulic, należy również wskazać te miejsca które biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, w największej skali decydują o obrazie wyludniania się Siemianowic Śląskich (Tabela 13). Takimi miejscami są ulice Władysława Jagiełły oraz Wróblewskiego zlokalizowane w dzielnicy Bytków. W sumie na tych dwóch ulicach liczba mieszkańców w ciągu ostatnich dziesięciu lat zmniejszyła się o blisko 1000 osób. Ponadto w Bytkowie dużo mieszkańców utraciły ulice: Niepodległości, Aleja Młodych, Grunwaldzka. Innymi ulicami są zlokalizowane w Śródmieściu ulice: Generała Karola Świerczewskiego, Komuny Paryskiej, Jana III Sobieskiego oraz zlokalizowane w Michałkowicach ulice: Wyzwolenia, Przyjaźni, Stawowa, Kościelna, czy Osiedle Budryka.

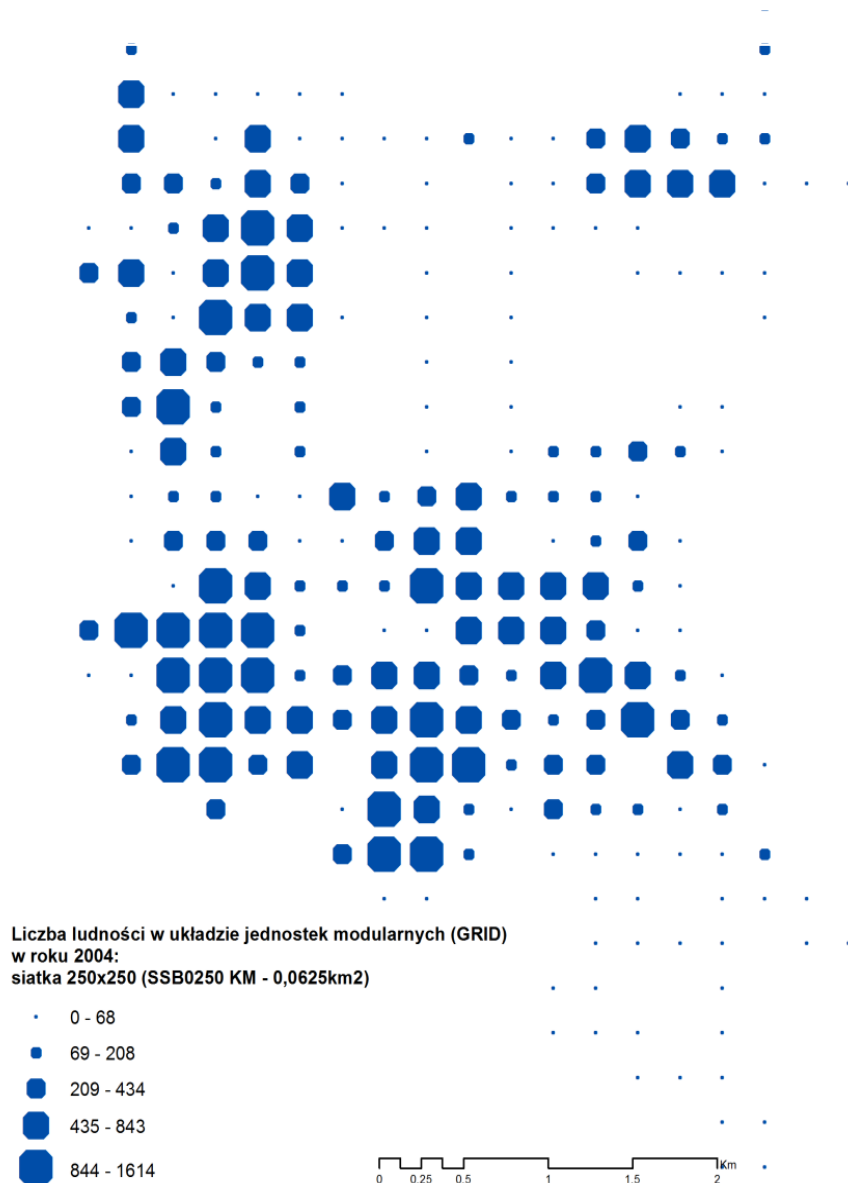
Tabela 11 Ulice o największym udziale w procesie depopulacji w latach 2004-2014

Ulica	2004	2014	zmiana (2004-2014)	zmiana % (2004-2014)	udział
JAGIEŁŁY	3993	3385	-608	-15,23%	8,19%
WRÓBLEWSKIEGO	3039	2673	-366	-12,04%	4,93%
ŚWIERCZEWSKIEGO	1847	1541	-306	-16,57%	4,12%
WYZWOLENIA	2806	2522	-284	-10,12%	3,83%
KORFANTEGO	1874	1621	-253	-13,50%	3,41%
STAWOWA	2131	1881	-250	-11,73%	3,37%
GRUNWALDZKA	1873	1643	-230	-12,28%	3,10%
NIEPODLEGŁOŚCI	2160	1936	-224	-10,37%	3,02%
SKŁODOWSKIEJ-CURIE	1811	1603	-208	-11,49%	2,80%
SOBIESKIEGO	1123	921	-202	-17,99%	2,72%
ALEJA MŁODYCH	1450	1255	-195	-13,45%	2,63%
PRZYJAŹNI	1739	1567	-172	-9,89%	2,32%
BUDRYKA	934	771	-163	-17,45%	2,20%
REYMONTA	873	717	-156	-17,87%	2,10%
KOMUNY PARYSKIEJ	1587	1432	-155	-9,77%	2,09%
POWSTAŃCÓW	1614	1461	-153	-9,48%	2,06%
OKRĘŻNA	1480	1329	-151	-10,20%	2,04%
WRÓBLA	1520	1371	-149	-9,80%	2,01%
KOŁŁATAJA	480	333	-147	-30,63%	1,98%

Źródło: Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich.

Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

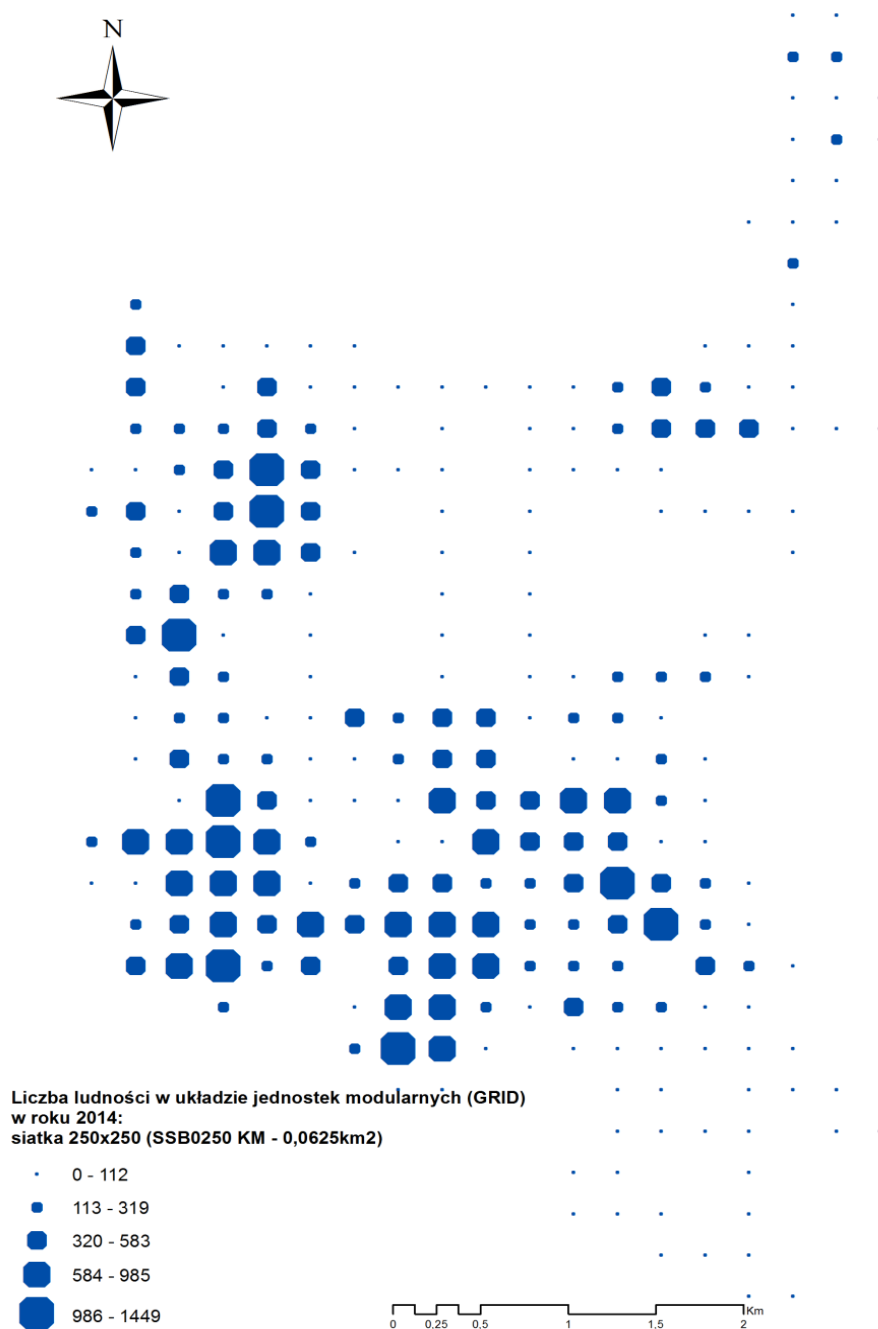
Mapa 1 Przestrzenne rozmieszczenie ludności w roku 2004



Źródło: wszystkie opracowania map gridowych stanowią opracowanie własne

Najwyższe wartości poziomu koncentracji przestrzennej ludności w roku 2004 występują w zachodniej części miasta w pasie od dzielnicy Michałkowice do dzielnicy Bytków z wyraźnym zaznaczeniem się ciągłości do obszaru śródmiejskiego (mapa 2).

Mapa 2. Przestrzenne rozmieszczenie ludności w roku 2014



Jak pokazano na mapie 3, w roku 2014 nie ulega zmianie układ koncentracji osadniczej obserwowany dla roku 2004, nie mniej wyraźnie widoczne jest wyludnianie się wskazanych uprzednio obszarów miasta.

Mapa 3. Proces depopulacji w Siemianowicach Śląskich w latach 2004-2014



Mapa 3 ilustruje poziom natężenia zjawiska depopulacji w mieście. Poszczególne symbole reprezentują bezwzględne wartości zmian naniesione na siatkę gridową. Przedziały naturalne o wartościach największych (-175 do – 118 oraz -117 do -66) wskazują na miejsca o silnym natężeniu procesów depopulacyjnych w mieście.

Oprócz zjawiska depopulacji⁴, drugim ważnym wyzwaniem demograficznym przed którym stoją Siemianowice Śląskie jest proces starzenia się mieszkańców miasta. W poniższej tabeli zamieszczono listę ulic, które charakteryzują się największym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w 2014 roku. Stosunkowo największy odsetek ludzi starszych zamieszkuje tereny Śródmieścia (m.in. ulice Kolejowa, Wyspiańskiego) oraz sąsiadujące z nim od strony wschodniej tereny zabudowy jednorodzinnej pomiędzy Parkiem Miejskim i Parkiem Pszczelnik (m.in. ulice: Czeladzka, Krucza, Aleja Sportowców). Podobne obszary koncentracji starszych mieszkańców znajdują się też w dzielnicach Michałkowice (m.in. ulice: Poczтова, Plac Bohaterów Września) i Bytków (ulice: Okrężna, Kapicy).

Tabela 12 Ulice o największym udziale osób w wieku poprodukcyjnym – porównanie lata 2004 i 2014

ulice	Przedpr. 2004	Prod. 2004	Poprod. 2004	Przedpr. 2014	Prod. 2014	Poprod. 2014
KOLEJOWA	19,29%	59,45%	21,26%	14,84%	49,12%	36,04%
WYSPIAŃSKIEGO	16,67%	60,42%	22,92%	14,00%	50,00%	36,00%
OKRĘŻNA	15,81%	76,69%	7,50%	13,67%	50,94%	35,39%
KAPICY	12,75%	74,51%	12,75%	13,39%	51,79%	34,82%
CZELADZKA	14,36%	70,77%	14,87%	8,87%	56,65%	34,48%
KOŁODZIEJA	19,80%	61,93%	18,27%	15,42%	51,40%	33,18%
KRUCZA	12,11%	82,63%	5,26%	15,02%	53,99%	30,99%
PLAC BOHATERÓW WRZEŚNIA	17,15%	71,93%	10,92%	13,42%	55,64%	30,95%
BARLICKIEGO	17,39%	66,67%	15,94%	15,19%	54,43%	30,38%
ZGRZEBNIOKA	17,80%	68,41%	13,79%	14,77%	55,08%	30,15%
OBRONCÓW WARSZAWY	20,80%	64,96%	14,25%	16,32%	54,47%	29,21%
JANA PAWŁA II	21,57%	67,40%	11,03%	14,77%	57,27%	27,96%
ALEJA SPORTOWCÓW	16,36%	69,89%	13,75%	14,68%	57,68%	27,65%
WRÓBLEWSKIEGO	17,07%	77,58%	5,35%	13,61%	59,21%	27,18%
POLSKIEGO CZERWONEGO KRZYŻA	17,58%	66,06%	16,36%	15,04%	57,94%	27,02%
KRUCZKOWSKIEGO	19,56%	64,80%	15,65%	14,22%	59,08%	26,70%
NIEPODLEGŁOŚCI	17,13%	75,75%	7,12%	14,94%	59,70%	25,36%
PSTROWSKIEGO	21,77%	67,51%	10,73%	15,59%	59,41%	25,00%
KOMUNY PARYSKIEJ	19,80%	71,67%	8,53%	17,34%	58,49%	24,17%
FOJKISA	18,95%	66,67%	14,39%	15,67%	60,19%	24,14%
TRAFALCZYKA	19,08%	71,08%	9,85%	15,41%	61,06%	23,53%
ŁUKASIŃSKIEGO	21,71%	64,34%	13,95%	11,55%	65,34%	23,10%
LEŚNA	21,75%	66,58%	11,67%	17,61%	60,68%	21,71%
ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO	16,98%	79,76%	3,26%	15,84%	63,12%	21,04%
KOPERNIKA	23,98%	64,99%	11,03%	19,43%	59,83%	20,74%
HUTNICZA	24,49%	66,40%	9,11%	19,71%	59,67%	20,62%
PLATER	23,81%	62,20%	13,99%	11,86%	67,80%	20,34%

⁴ W ocenie tego zjawiska należy przede wszystkim zwrócić uwagę na zasięg jego przestrzennego występowania oraz stopień koncentracji. Kwestią rozstrzygającą w identyfikacji problemowego charakteru procesów depopulacji jest raczej ich powiązanie z innymi procesami społecznymi, gospodarczymi oraz urbanistyczno-infrastrukturalnymi czy ekologicznymi.

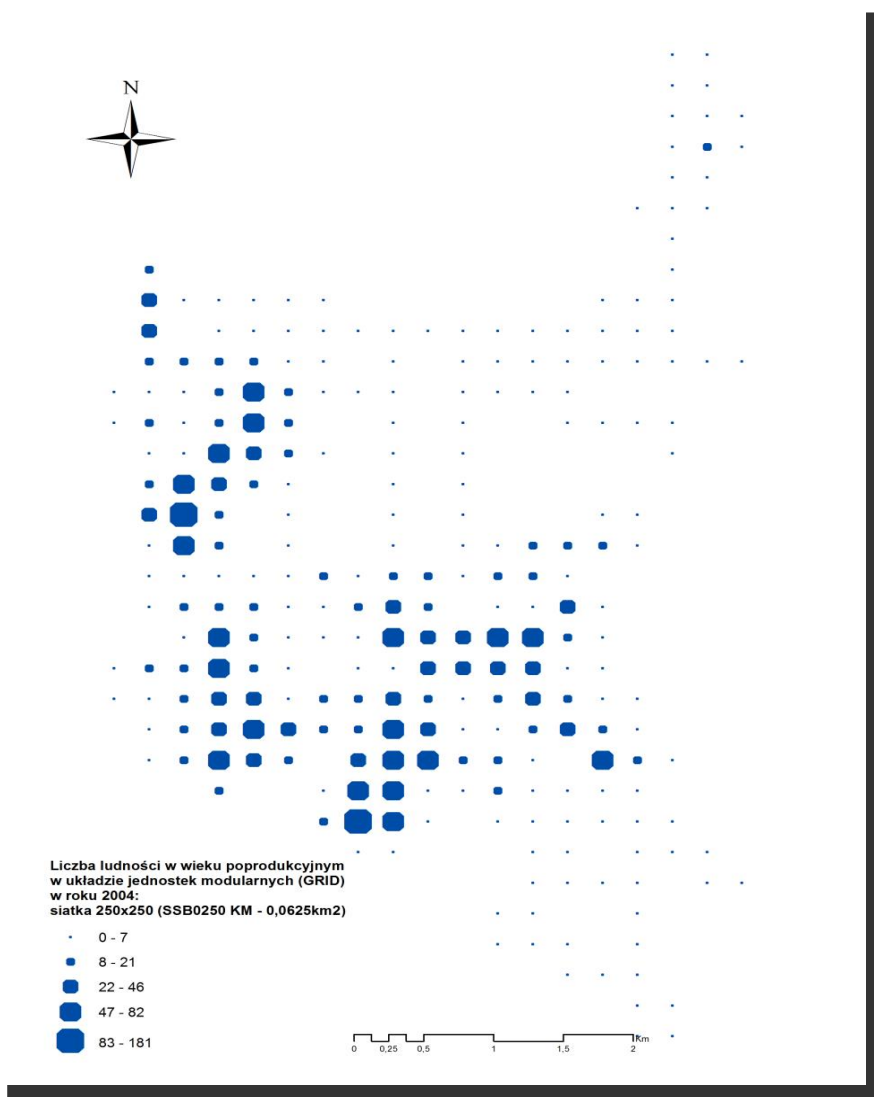
RZECZNA	19,42%	73,79%	6,80%	21,19%	58,47%	20,34%
WALOSZKA	18,06%	76,39%	5,56%	17,18%	62,58%	20,25%
PRZYJAŹNI	19,94%	74,82%	5,23%	16,76%	63,08%	20,15%
JEDNOŚCI	27,89%	61,22%	10,88%	20,13%	59,75%	20,13%
DEJI	26,67%	62,67%	10,67%	28,24%	51,76%	20,00%
KASZTANOWA	24,66%	60,82%	14,52%	17,97%	62,03%	20,00%
SZARYCH SZEREGÓW	18,01%	79,41%	2,57%	17,74%	62,26%	20,00%
TRAUGUTTA	30,43%	60,87%	8,70%	14,00%	66,00%	20,00%

Źródło: Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich

Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

Kartograficzna prezentacja danych została pokazana na poniższych mapach. Na mapach 5 i 6 pokazano miejsca, gdzie bezwzględne wartości reprezentujące szacowaną ilość osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2004 i 2014 uzyskują najwyższe wartości (oznaczone największymi symbolami). Maksymalne wartości dla pojedynczego gridu wynoszą w roku 2014 - 326 (w 2004r. - 181).

Mapa 4 Charakterystyka przestrzennego rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym w roku 2004



Mapa 5. Charakterystyka przestrzennego rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym w roku 2014



Z danych wynika zatem, że w latach 2004-2014 bez wyjątku nastąpiło przesunięcie w strukturze wiekowej ludności w kierunku zwiększonego udziału ludzi starszych mapa 7. Nie odnotowano w mieście żadnego obszaru, dla którego nastąpiłby spadek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Mapa 6. Dynamika zmian liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w układzie wewnątrz-miejskim (2004-2014).



Poniżej w tabeli przedstawiono listę ulic charakteryzujących się największym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym. Są to ulice zlokalizowane przede wszystkim w dzielnicy Przelajka, gdzie powstaje najwięcej nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zamieszkiwanej w dużej mierze przez „młode” rodziny z dziećmi (ulice: Dębowa, Modrzewiowa, Sosnowa, Makowa, Rumiankowa). Drugi obszar w którym udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest stosunkowo wysoki to ściśle Śródmieście, ze stosunkowo starą, substandardową zabudową mieszkaniową.

Porównując dane w kolejnych tabelach wskazujących miejsca w których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, można zaobserwować pozytywną korelację pomiędzy strukturą wiekową ludności a ilością osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to dosyć niepokojąca tendencja wskazująca, że beneficjentami pomocy społecznej są w dużej mierze ludzie młodzi.

Tabela 13 Ulice o największym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym - 2014 rok

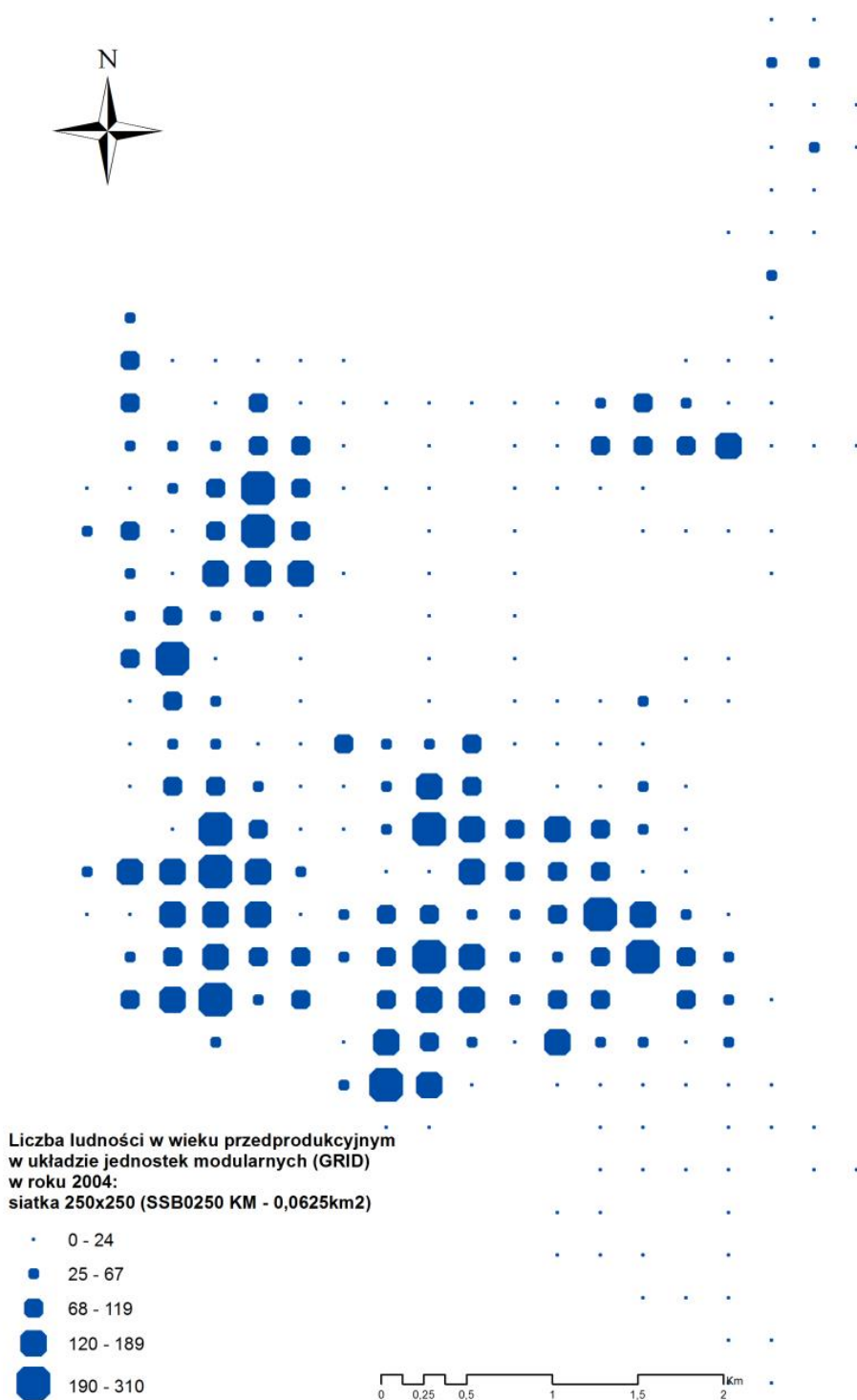
ulice	Przedpr. 2004	Prod. 2004	Poprod. 2004	Przedpr. 2014	Prod. 2014	Poprod. 2014
DĘBOWA	37,50%	62,50%	0,00%	50,00%	40,00%	10,00%
MALINOWA	33,33%	66,67%	0,00%	50,00%	50,00%	0,00%
MONIUSZKI	50,00%	50,00%	0,00%	50,00%	50,00%	0,00%
MODRZEWIOWA	36,11%	63,89%	0,00%	46,00%	54,00%	0,00%
SOSNOWA	28,00%	72,00%	0,00%	43,24%	56,76%	0,00%
CHEMICZNA	20,00%	80,00%	0,00%	42,86%	42,86%	14,29%
MAKOWA	20,00%	80,00%	0,00%	42,86%	57,14%	0,00%
RUMIANKOWA	28,13%	71,88%	0,00%	42,86%	57,14%	0,00%
STABIKA	31,25%	68,75%	0,00%	42,86%	57,14%	0,00%
STAREGO ZYGMUNTA	33,33%	66,67%	0,00%	42,65%	57,35%	0,00%
POPRZECZNA	38,89%	58,33%	2,78%	37,78%	60,00%	2,22%
KILIŃSKIEGO	15,79%	84,21%	0,00%	35,71%	60,71%	3,57%
WĘGŁOWA	28,89%	64,44%	6,67%	34,55%	56,36%	9,09%
CYPRYSOWA	20,00%	80,00%	0,00%	33,33%	66,67%	0,00%
PLAC SKARGI	40,63%	59,38%	0,00%	33,33%	66,67%	0,00%
PORANNA	33,33%	66,67%	0,00%	33,33%	66,67%	0,00%
BEMA	27,69%	66,15%	6,15%	32,00%	58,67%	9,33%
ŁAKOWA	28,57%	71,43%	0,00%	31,71%	60,98%	7,32%
DWORCOWA	25,00%	62,50%	12,50%	31,58%	52,63%	15,79%
BOCZNA	33,33%	64,89%	1,78%	31,11%	62,96%	5,93%
ŻWIRKI I WIGURY	29,67%	63,74%	6,59%	30,91%	57,27%	11,82%
GŁOWACKIEGO	36,55%	60,00%	3,45%	30,72%	63,86%	5,42%
FABRYCZNA	35,86%	61,72%	2,41%	30,52%	62,21%	7,27%
MATEJKI	39,38%	58,33%	2,29%	30,51%	64,02%	5,47%
ŁOKIETKA	21,64%	77,78%	0,58%	30,37%	64,02%	5,61%
SIENKIEWICZA	33,91%	64,35%	1,74%	30,22%	66,91%	2,88%
KOŁŁATAJA	33,69%	64,54%	1,77%	30,00%	64,85%	5,15%

Źródło: Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich

Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

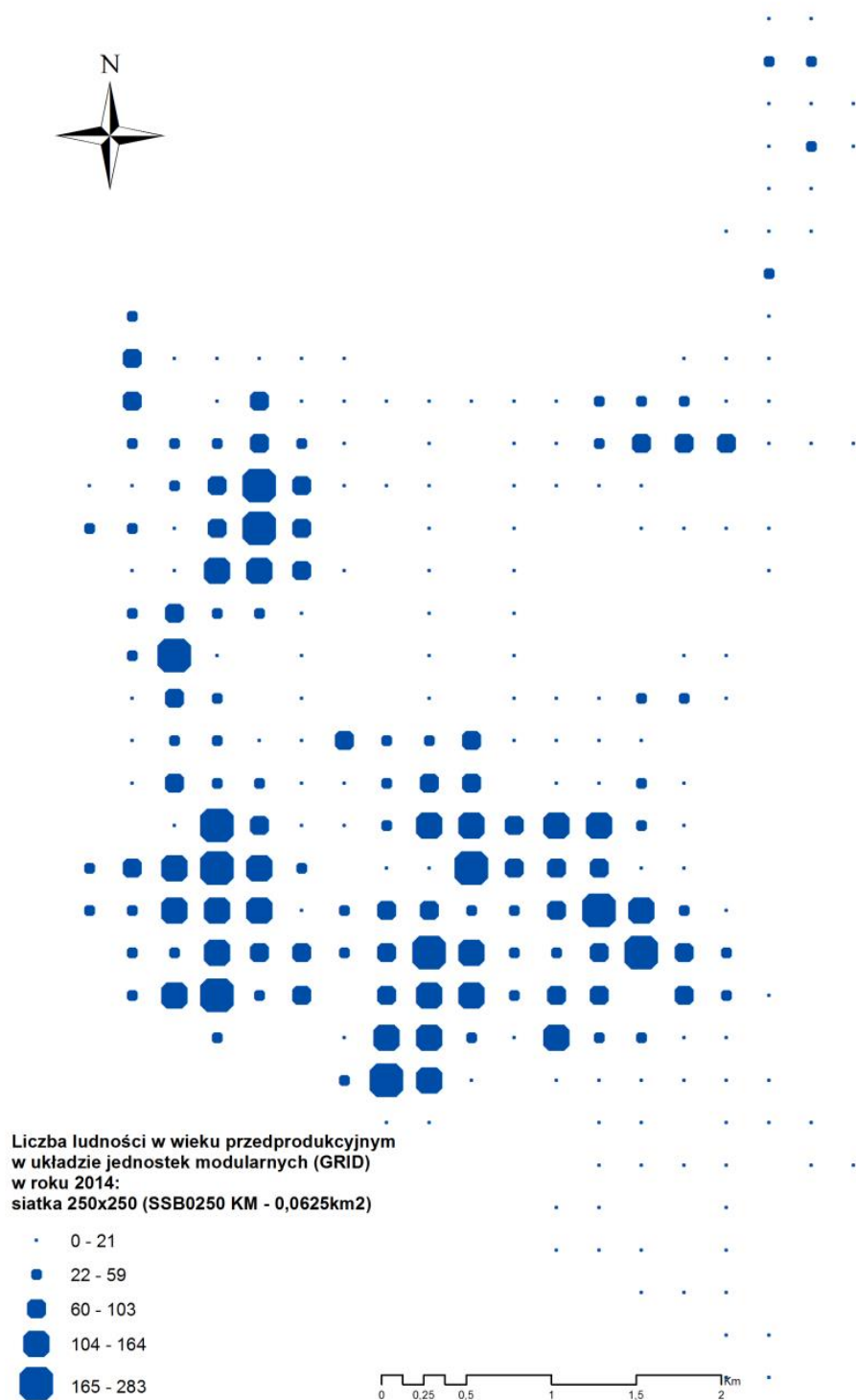
Na kolejnych mapach zilustrowano przestrzenną strukturę ludności w wieku przedprodukcyjnym. W układzie wewnątrz-miejskim zauważyć można dwie kwestie. Po pierwsze, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-14) maleje w roku 2014 w skali poszczególnych gridów.

Mapa 7. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w roku 2004

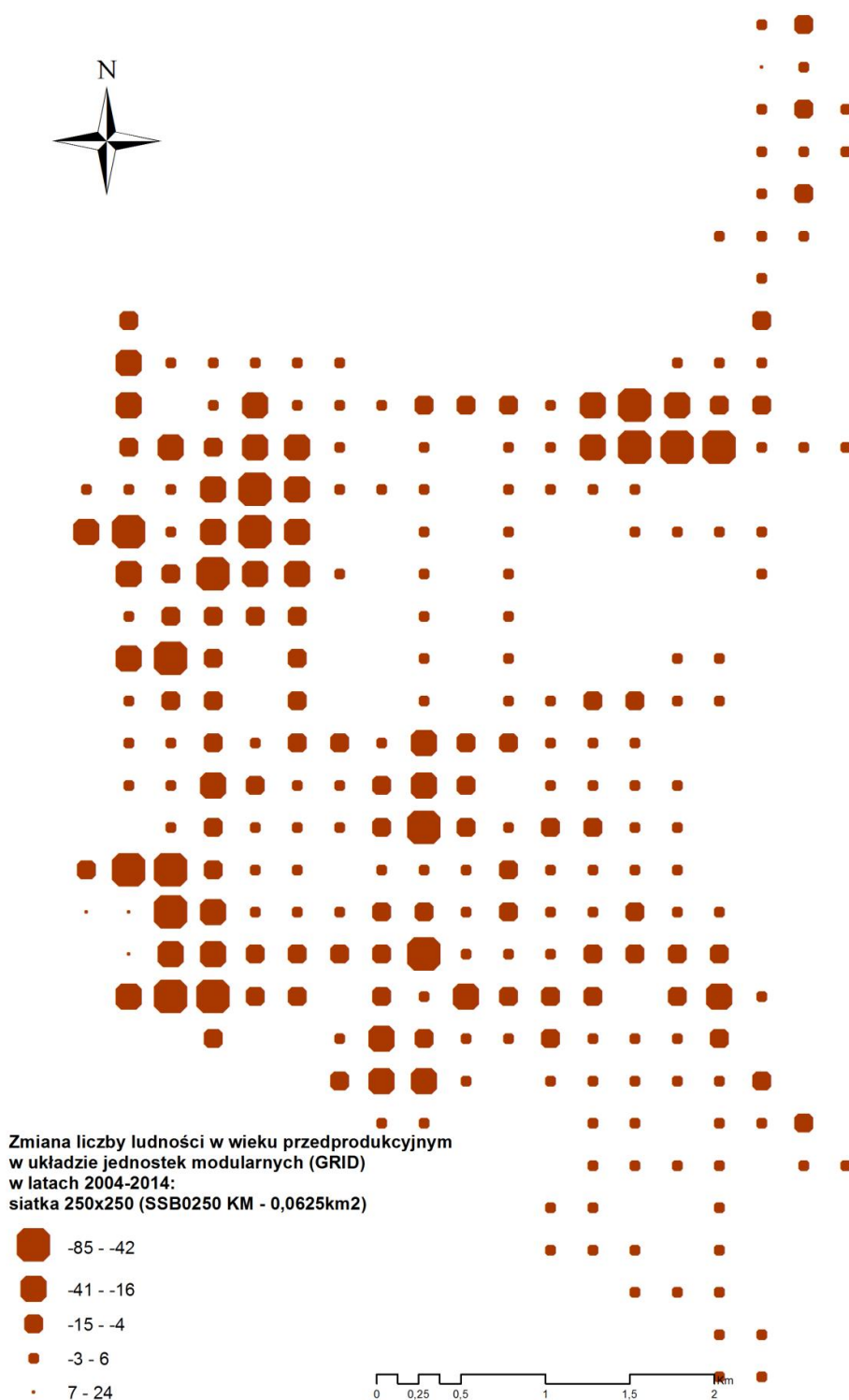


Po drugie: w zasadzie; nie pojawiają się nowe miejsca o relatywnie wyższym poziomie przestrzennej koncentracji dzieci i młodzieży.

Mapa 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w roku 2014



Mapa 9. Dynamika zmian liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w układzie wewnętrznym (2004-2014)



Na mapie 10 zauważyć można, że w mieście, brak jest miejsc charakteryzujących się dodatnią zmianą liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym za wyjątkiem obszaru zachodniego w dzielnicy Bytków.

7.3. Problemy społeczne, w tym zjawisko wykluczenia społecznego

Poniższa tabela zawiera listę wszystkich ulic w Siemianowicach Śląskich na których udział osób korzystających z różnych form wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przekracza 30%. Można wyróżnić kilka skupisk, gdzie skala problemów społecznych jest największa.

Tabela 14 Ulice o największej koncentracji problemów społecznych - 2014 rok

Ulice	liczba ludności	Wszystkie dysfunkcje	bezradność	bezrobocie	niepełnosprawni	ubóstwo	Udział w liczbie mieszkańców ulicy
CHEMICZNA	21	17	8	2	6	17	80,95%
PULASKIEGO	27	21	0	21	11	18	77,78%
KOŁŁĄTAJA	333	238	47	179	71	231	71,47%
OGIŃSKIEGO	3	2	0	2	2	2	66,67%
PIASTOWSKA	277	175	34	141	30	163	63,18%
POPRZECZNA	37	23	2	16	13	17	62,16%
GŁOWACKIEGO	166	93	16	66	41	93	56,02%
DĘBOWA	10	5	0	5	5	5	50,00%
MICKIEWICZA	407	192	80	143	52	181	47,17%
BOCZNA	269	119	21	99	23	108	44,24%
DAMROTA	223	92	24	58	27	81	41,26%
DWORCOWA	17	7	0	7	0	7	41,18%
27 STYCZNIA	52	21	3	21	0	21	40,38%
MATEJKI	573	228	97	167	68	210	39,79%
LIGONIA	110	42	6	31	17	42	38,18%
PARKOWA	283	107	35	81	27	90	37,81%
DEJI	85	32	0	20	17	32	37,65%
FABRYCZNA	345	126	15	94	24	125	36,52%
SIENKIEWICZA	142	51	27	44	17	48	35,92%
BYTKOWSKA	307	105	31	78	25	101	34,20%
RUTKOWSKIEGO	89	30	0	26	18	30	33,71%
ŚMIŁOWSKIEGO	704	234	77	174	68	231	33,24%
PSZCZELNICZA	167	54	5	42	12	53	32,34%
DĄBROWSKIEGO	243	78	26	67	27	78	32,10%
ŚNIADECKIEGO	136	43	4	36	15	39	31,62%
MIARKI	261	82	15	64	31	75	31,42%
PLAC SKARGI	40	12	0	12	3	11	30,00%

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich
 Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

Pierwszym skupiskiem jest **osiedle „Hugo”** zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenów po Hucie „Jedność”. Osiedle „Hugo” to stara i bardzo zaniedbana zabudowa, gdzie wiele lokali, szczególnie użytkowych w parterach budynków stanowią pustostany z zabitymi deskami oknami i witrynami. Na powagę problemu wskazują dane dotyczące poszczególnych ulic: Piastowska (63% ogółu mieszkańców uzyskujących wsparcie socjalne), Głowackiego (56%), Matejki, Fabryczna, Sienkiewicza i Rutkowskiego (wszystkie ulice pomiędzy 30-40%).

Drugim skupiskiem jest osiedle **„Nowy Świat”** stanowiące skupisko dwukondygnacyjnych, zaniedbanych budynków socjalnych, położonych przy ulicy Deji, Żwirki i Wigury oraz przede wszystkim Kołłątaja, gdzie aż 71% z 333 mieszkańców ulicy korzysta ze wsparcia MOPS.

Trzecim skupiskiem jest obszar ścisłego **Śródmieścia** z ulicami m.in.: Dworcową, 27 Stycznia, Mickiewicza, Poprzeczną, Boczna, Pszczelniczą, Śmiłowskiego, Parkową. Ze względu na strategiczne znaczenie jakie posiada Śródmieście, jego dużą powierzchnię oraz znaczną liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, należy ten obszar potraktować jako priorytetowy w zakresie rewitalizacyjnych działań o charakterze społecznym.

Czwartym wartym wymienienia skupiskiem jest osiedle „Huta Laura”, ze substandardową zabudową położoną wzdłuż ulic: Ligonii, Miarki oraz Placu Skargi.

Największym powodem wsparcia udzielanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest problem bezrobocia i związanego z nim ubóstwa. Ponadto pomoc związana jest z bezradnością w sprawach opiekuńczych i wychowawczych. Ten rodzaj dysfunkcji społecznej też jest istotny, gdyż zwykle cechuje się dużą trwałością, ma wiele różnych indywidualnych przyczyn i może być postrzegany przez kolejne pokolenia jako coś oczywistego i normalnego.

Na mapie 11 przedstawiono sytuację w zakresie problemów społecznych w mieście w roku 2014. Wyraźnie zaobserwować można, że przestrzenna koncentracja problemów społecznych dotyczy przede wszystkim obszaru śródmiejskiego, na którym wystąpiły wszystkie gridy opisane jako najwyższe stany obserwowanego zjawiska.

Trudno łączyć te zjawiska wprost z wykroczeniami przeciwko prawu, nie mniej, jak widać na mapie 12, zagęszczenie zjawisk przestępczych dotyczy głównie obszaru śródmiejskiego zaś w mniejszym stopniu Michałkowic, czy Bytkowa. Specyfika ta jest symptomatyczna dla miast województwa śląskiego i odzwierciedla generalnie nasilony pod względem ilości występowania poziom zjawisk przestępczych w centrach miast. Można sądzić, że część z tych zjawisk może wynikać z koncentracji wybranych problemów społecznych, zaś znaczna część jest wynikiem zwiększonego ruchu w centralnej części miasta.

Mapa 10. Struktura przestrzenna bezpośredniej aktywności miasta związanej z beneficjentami pomocy społecznej



Mapa 11. Przestępstwa w Siemianowicach Śląskich



W Tabeli 9 zamieszczono listę ulic, mających największy udział w zjawisku wykluczenia społecznego w Siemianowicach Śląskich. Zestawienie to ponownie wskazuje, że miejscami o największym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych są: Śródmieście, osiedle socjalne - tzw. Nowy Świat oraz rejon Hugo. Ulicami w których skala kryzysu jest największą są: Kołłątaja (Nowy Świat), Matejki, Piastowska i Głowackiego (Hugo) oraz Śmiłowskiego, Mickiewicza, Boczna i okolice (Śródmieście), gdzie zarówno liczba osób potencjalnie wykluczonych społecznie, jak i ich udział są największe.

Tabela 15 Ulice o największym udziale w zjawisku wykluczenia społecznego - 2014 rok

Ulice	liczba ludności	Wszystkie dysfunkcje	udział w liczbie mieszkańców	Udział w liczbie korzystających z pomocy społ.
KOŁŁĄTAJA	333	238	71,47%	4,04%
ŚMIŁOWSKIEGO	704	234	33,24%	3,98%
MATEJKI	573	228	39,79%	3,87%
ŚWIERCZEWSKIEGO	1541	228	14,80%	3,87%
POWSTAŃCÓW	1461	226	15,47%	3,84%
MICKIEWICZA	407	192	47,17%	3,26%
SOBIESKIEGO	921	186	20,20%	3,16%
PIASTOWSKA	277	175	63,18%	2,97%
KOMUNY PARYSKIEJ	1432	162	11,31%	2,75%
ŚW. BARBARY	584	160	27,40%	2,72%
FABRYCZNA	345	126	36,52%	2,14%
BOCZNA	269	119	44,24%	2,02%
PARKOWA	283	107	37,81%	1,82%
BYTKOWSKA	307	105	34,20%	1,78%
BYTOMSKA	1168	96	8,22%	1,63%
NIEPODLEGŁOŚCI	1936	95	4,91%	1,61%
GŁOWACKIEGO	166	93	56,02%	1,58%
DAMROTA	223	92	41,26%	1,56%
MIARKI	261	82	31,42%	1,39%
WIECZORKA	270	80	29,63%	1,36%
HUTNICZA	552	79	14,31%	1,34%
DĄBROWSKIEGO	243	78	32,10%	1,33%
SZKOLNA	380	71	18,68%	1,21%

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich
 Ulice zaznaczone kolorem żółtym znajdują się na obszarze rewitalizowanym.

Bardzo ważną kwestią, będącą fundamentalnym elementem systemu demokratycznego, jest udział obywateli w życiu publicznym. Udział ten przybierać może różne formy, jako udział w wyborach, w sprawowaniu władzy na wszystkich szczeblach, udział w podmiotach kontrolujących władzę lub ją wspierających, podmiotach sformalizowanych lub działających jednorazowo, w działaniach długo i krótkofalowych, lokalnych bądź regionalnych.

Szczególną grupę wśród organizacji pozarządowych, które wykazują aktywność społeczną i angażują się w oddolne kreowanie życia publicznego stanowią stowarzyszenia i fundacje.

W Siemianowicach Śląskich istnieje 87 stowarzyszeń zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (dane na XI.2016r.), 45 stowarzyszeń zwykłych, w tym Uczniowskie Kluby Sportowe i kluby sportowe nie prowadzące działalności gospodarczej oraz 12 fundacji. Szacuje się, że wśród stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS aktywność na terenie miasta o różnym natężeniu przejawia ok. 60 %, wśród stowarzyszeń zwykłych i klubów sportowych aktywnych jest ok. 37%, natomiast wśród fundacji wielkość ta kształtuje się na poziomie ok. 33%.

Poniższa tabela przedstawia ilość organizacji pozarządowych w danej dzielnicy:

Tabela 16 Ilość organizacji pozarządowych na terenie Siemianowic Śląskich

Dzielnica	Ilość stowarzyszeń KRS	Ilość stowarzyszeń zwykłych, w tym UKS i kluby sportowe	Ilość fundacji	razem
razem	87	45	12	144
ŚRÓDMIEŚCIE	40	20	7	67
MICHAŁKOWICE	9	11	1	21
BYTKÓW	30	13	3	46
PRZEŁAJKA	2	0	1	3
BAŃGÓW	6	1	0	7

Źródło: dane własne

Tabela 17 Szacowany poziom aktywności organizacji pozarządowych w podziale na grupy organizacji pozarządowych

Dzielnica	Szacowany poziom aktywności wśród stowarzyszeń KRS	Szacowany poziom aktywności wśród stowarzyszeń zwykłych, w tym UKS i kluby sportowe	Szacowany poziom aktywności wśród fundacji
razem	60%	37%	33%
ŚRÓDMIEŚCIE	27,9%	13,3%	16,6%
MICHAŁKOWICE	5,7%	13,3%	8,3%
BYTKÓW	24,1%	11,1%	8,3%
PRZEŁAJKA	1,1%	0%	0%
BAŃGÓW	1,1%	0%	0%

Źródło: dane własne

Tabela 18 Szacowany poziom aktywności wszystkich organizacji pozarządowych w podziale na dzielnice Siemianowic Śląskich

Dzielnica	Szacowany poziom aktywności wszystkich organizacji pozarządowych
ŚRÓDMIEŚCIE	22,2%
MICHAŁKOWICE	8,3%
BYTKÓW	18,7%
PRZEŁAJKA	0,6%
BAŃGÓW	0,6%

Źródło: dane własne

Według sprawozdania z realizacji „Programu współpracy Miasta Siemianowice Śląskie na 2015 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” (realizowanego na podstawie uchwały Rady Miasta Siemianowice Śląskie nr 523/2015 z 30.10.2014r.) kwestia korzystania ze środków finansowych przeznaczonych przez miasto Siemianowice Śląskie na wsparcie organizacji pozarządowych przedstawia się następująco:

- ilość ofert, które spełniły wymogi formalne w otwartych konkursach ofert do ilości złożonych ofert:

90/91

- ilość złożonych wniosków w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do ilości podpisanych umów:

11 wniosków / 8 umów;

- ilość złożonych wniosków z własnej inicjatywy na podstawie art. 12 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do ogłoszonych konkursów i przyznanych dotacji w tym trybie ustawy:

5 złożonych / 1 konkurs z 5 zadaniami / 5 dotacji otrzymanych

- ilość zrealizowanych przez siemianowickie organizacje pozarządowe zadań dofinansowanych z dotacji do podpisanych umów:

83 zadania / 83 umowy

Należy jednak zaznaczyć, że jedna organizacja pozarządowa mogła złożyć kilka ofert, przy czym jedna oferta dotyczyła jednego zadania. Tak analizując dane można stwierdzić, że w 2015r. po środki finansowe przeznaczone przez miasto Siemianowice Śląskie sięgnęło:

Tabela 19 Ilość siemianowickich organizacji pozarządowych wspartych przez miasto Siemianowice Śląskie w ich działalności

Obszar wsparcia	Ilość organizacji pozarządowych
SPORT	11
KULTURA	8
ZDROWIE I POLITYKA SPOŁECZNA	12

Źródło: sprawozdanie z realizacji „Programu współpracy Miasta Siemianowice Śląskie na 2015 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” (realizowanego na podstawie uchwały Rady Miasta Siemianowice Śląskie nr 523/2015 z 30.10.2014r.)

Innym ważnym wskaźnikiem obrazującym poziom aktywności obywatelskiej jest udział mieszkańców Siemianowic Śląskich w wyborach władz różnych szczebli. Poniższa tabela obrazuje poziom zaangażowania w tym obszarze:

Tabela 20 Poziom frekwencji wyborczej w Siemianowicach Śląskich

ROK	WYBORY	FREKWENCJA WYBORCZA
2010	Wybory samorządowe	38,6%
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego	23,9%
2014	Wybory samorządowe I tura	40,6%
	Wybory samorządowe II tura	36,9%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, dane własne

Wszystkie te elementy znalazły odzwierciedlenie w rankingu przeprowadzonym przez pismo samorządowe „Wspólnota”, opublikowanym w wydaniu nr 10/2016. W rankingu tym wzięto pod uwagę cztery wymiary aktywności społecznej:

1. aktywność obywatelską, mierzoną frekwencją w wyborach (wybory samorządowe w 2014r. oraz parlamentarne i prezydenckie - obie tury – w 2015r.);
2. obszar zinstytucjonalizowanej aktywności mieszkańców, w ramach organizacji pozarządowych (liczba zarejestrowanych stowarzyszeń i fundacji na koniec 2015r. w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców);
3. wsparcie udzielane przez administrację samorządową organizacjom społecznym (wartość środków przekazanych NGO w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców);
4. aktywność przejawiającą się w akcjach społecznych i nieformalnych inicjatywach, takich jak zbiórki publiczne (liczba zbiórek publicznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców).

Ranking przeprowadzono w pięciu kategoriach gmin: wiejskich, miejsko-wiejskich, małych miast (do 50 tys. mieszkańców), średnich miast (50–100 tys.) oraz dużych miast (powyżej 100 tys.).

Według powyższego opracowania miasto Siemianowice Śląskie uplasowało się na 40. miejscu wśród 48 sklasyfikowanych średnich miast (50-100 tys. mieszkańców).

7.4. Problemy gospodarcze, w tym bezrobocie i poziom przedsiębiorczości

Problemy bezrobocia są najbardziej widoczne w obszarze śródmiejskim. Miejsca koncentracji przestrzennej osób pozostających bez pracy zasadniczo pokrywają się z obszarami w których występuje zjawisko wykluczenia społecznego. Największy udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców odnotowano na ulicach zlokalizowanych w ścisłym **Śródmieściu**, m.in.: Pułaskiego, 27 Stycznia, Bocznej, Mickiewicza, Dąbrowskiego, Parkowej, Śmiłowskiego. Drugie duże skupisko osób bezrobotnych zlokalizowane jest na osiedlu „**Hugo**”, tj. ulicach: Piastowskiej, Głowackiego, Fabrycznej, Matejki. Dodatkowo należy wskazać osiedle socjalne „**Nowy Świat**”. Wśród osób bezrobotnych dominują kobiety. Większość bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy.

Tabela 18 Ulice o największym udziale bezrobotnych w liczbie mieszkańców - 2014 rok

ulice	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	Liczba bezrobotnych poniżej 25 lat	Liczba długotrwale bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców ulicy
KUKULEK	7	1	6	1	3	25,93%
PULASKIEGO	6	4	2	2	4	22,22%
CZYŻYKÓW	2	2			2	14,29%
PIASTOWSKA	33	18	15	4	26	11,91%
LIGONIA	13	6	7	1	4	11,82%
27 STYCZNIA	6	2	4		2	11,54%
BOCZNA	31	18	13	1	29	11,52%
GŁOWACKIEGO	18	10	8	1	15	10,84%
KILIŃSKIEGO	3	2	1		2	10,71%
ŚNIADECKIEGO	14	8	6	1	8	10,29%
DĘBOWA	1	1			1	10,00%
DĄBROWSKIEGO	24	13	11		13	9,88%
CMENTARNA	9	5	4		5	9,78%
MICKIEWICZA	39	23	16	10	32	9,58%
FABRYCZNA	33	16	17	4	22	9,57%
BYTKOWSKA	29	12	17	3	14	9,45%
BUCZKA	13	8	5	4	7	9,35%
PARKOWA	25	14	11	1	20	8,83%
TRAUGUTTA	3	2	1		1	8,57%
DAMROTA	19	12	7	6	12	8,52%
BRZozowa	16	6	10	2	12	8,47%
SZKOLNA	32	14	18	2	28	8,42%
ŚMIŁOWSKIEGO	59	32	27	5	42	8,38%
DROZDÓW	3		3		2	8,33%
OKRZEI	3	3		3	2	8,33%
KRÓTKA	13	7	6	1	8	7,88%
KOŁŁATAJA	26	22	4	3	18	7,81%
PSZCZELNICZA	13	5	8	2	8	7,78%
WIECZORKA	21	16	5	1	16	7,78%
SZEFLERA	17	11	6	2	11	7,76%

Źródło: Dane Powiatowe Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich. (żółty wskazuje obszar rewitalizowany)

Na mapie 12 pokazano strukturę przestrzennej koncentracji osób pozostających bez pracy zarejestrowanych w urzędzie pracy. Miejsca o najwyższych wartościach odnotowanych w poszczególnych gridach powielają wcześniejsze obserwacje związane z problematyką społeczną.



Mapa 12 Osoby bezrobotne w Siemianowicach Śląskich w roku 2014

W tabeli 19 zaprezentowano listę ulic z największą liczbą osób bezrobotnych. Większość ulic zlokalizowanych jest w Śródmieściu, a także w Bytkowie i Michałkowicach. W tych dwóch ostatnich

dzielnicach skala zjawiska nie jest jednak tak duża, gdyż pomimo dużej ilości bezrobotnych ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców jest znacznie niższy niż w dzielnicy śródmiejskiej.

Tabela 19 Ulice o największej liczbie bezrobotnych - 2014 rok

Ulice	Dzielnica	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	Liczba bezrobotnych poniżej 25 lat	Liczba długotrwale bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców ulicy
JAGIELŁY	BYTKÓW	88	55	33	8	36	2,60%
ŚWIERCZEWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	84	45	39	14	54	5,45%
POWSTAŃCÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	82	45	37	6	55	5,61%
KOMUNY PARYSKIEJ	ŚRÓDMIEŚCIE	62	34	28	2	39	4,33%
SOBIESKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	59	33	26	12	49	6,41%
ŚMIŁOWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	59	32	27	5	42	8,38%
GRUNWALDZKA	BYTKÓW	52	33	19	9	26	3,16%
SKŁODOWSKIEJ-CURIE	BAŃGÓW	51	31	20	12	26	3,18%
KORFANTEGO	BYTKÓW	50	23	27	6	24	3,08%
WYZWOLENIA	MICHAŁKOWICE	50	37	13	10	15	1,98%
WRÓBLEWSKIEGO	BYTKÓW	48	20	28	12	3	1,80%
NIEPODLEGŁOŚCI	BYTKÓW	46	21	25	4	24	2,38%
ALEJA MŁODYCH	BYTKÓW	45	20	25	3	28	3,59%
MATEJKI	ŚRÓDMIEŚCIE	44	21	23	5	24	7,68%
MICKIEWICZA	ŚRÓDMIEŚCIE	39	23	16	10	32	9,58%
STAWOWA	MICHAŁKOWICE	39	28	11	14	11	2,07%
BYTOMSKA	MICHAŁKOWICE	38	35	3	7	15	3,25%
FABRYCZNA	ŚRÓDMIEŚCIE	33	16	17	4	22	9,57%
OKRĘŻNA	BYTKÓW	33	16	17	6	22	2,48%
PIASTOWSKA	ŚRÓDMIEŚCIE	33	18	15	4	26	11,91%
ŚW. BARBARY	ŚRÓDMIEŚCIE	33	18	15	5	25	5,65%
SZKOLNA	ŚRÓDMIEŚCIE	32	14	18	2	28	8,42%
BOCZNA	ŚRÓDMIEŚCIE	31	18	13	1	29	11,52%
KOŚCIUSZKI	ŚRÓDMIEŚCIE	31	14	17	6	19	6,19%
WRÓBLA	BYTKÓW	31	26	5	4	8	2,26%
BYTKOWSKA	BYTKÓW	29	12	17	3	14	9,45%
LEŚNA	BYTKÓW	29	17	12	2	14	3,48%
JANA PAWŁA II	ŚRÓDMIEŚCIE	26	17	9	4	17	5,76%
KOŁŁATAJA	MICHAŁKOWICE	26	22	4	3	18	7,81%
PARKOWA	ŚRÓDMIEŚCIE	25	14	11	1	20	8,83%
DĄBROWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	24	13	11		13	9,88%

Źródło: Dane Powiatowe Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich

Na Mapie 14 przedstawiono koncentrację małych i średnich przedsiębiorstw w przestrzeni Siemianowic Śląskich. Rozmieszczenie firm jest zbieżne z gęstością zaludnienia, co oznacza że największa koncentracja ma miejsce w Śródmieściu, Bytkowie oraz Michałkowicach. Zasadniczo większość firm zlokalizowana jest w południowej i południowo-zachodniej części miasta. Duże znaczenie w tym przypadku ma zarówno poziom skomunikowania z miastami Aglomeracji Górnośląskiej a w szczególności bezpośrednie sąsiedztwo terenów biznesowych zlokalizowanych w Katowicach.

Mapa 13. Małe i średnie firmy w Siemianowicach Śląskich w roku 2014



Pod uwagę wzięto poziom przedsiębiorczości w mieście ze względu na planowaną interwencję środków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na ten cel.

Tabela 20 Koncentracja przedsiębiorstw mikro i małych w układzie ulic w 2014 r.

ulice	dzielnica	Liczba firm
WRÓBLEWSKIEGO	BYTKÓW	251
ŚWIERCZEWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	241
WYZWOLENIA	MICHAŁKOWICE	232
JAGIELŁY	BYTKÓW	204
ŚMIŁOWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	167
NIEPODLEGŁOŚCI	ŚRÓDMIEŚCIE	147
POWSTAŃCÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	141
SKŁODOWSKIEJ-CURIE	BAŃGÓW	138
STAWOWA	MICHAŁKOWICE	123
GRUNWALDZKA	BYTKÓW	119
MICHAŁKOWICKA	MICHAŁKOWICE	112
WRÓBLA	ŚRÓDMIEŚCIE	109
SOBIESKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	90
KORFANTEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	89
OKRĘŻNA	ŚRÓDMIEŚCIE	82
ZGRZEBNIOKA	BYTKÓW	78
ALEJA MŁODYCH	BYTKÓW	73
JANA PAWŁA II	ŚRÓDMIEŚCIE	71
1 MAJA	ŚRÓDMIEŚCIE	64
KAPICY	BYTKÓW	64
KOMUNY PARYSKIEJ	ŚRÓDMIEŚCIE	55
ŚW. BARBARY	ŚRÓDMIEŚCIE	55
BOHATERÓW WESTERPLATTE	MICHAŁKOWICE	51

Średnie i duże przedsiębiorstwa zlokalizowane są przede wszystkim w dzielnicach: Śródmieście i Michałkowice. Wśród firm zatrudniających największą liczbę pracowników (powyżej 250 osób) znajdują się: Coveris Rigid Polska sp. z o.o. (ul. Budowlana), Przedsiębiorstwo Montażowe „Kotłomontaż” sp. z o.o. (ul. Łącząca), Fabud SA (ul. Wyzwolenia), Rosomak SA (ul. Powstańców), MPGKiM sp. z o.o. (ul. Śmiłowskiego) oraz Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich (ul. Jana Pawła II). Koncentracja dużych firm występuje przede wszystkim na ulicach: Wyzwolenia (m.in. firmy: Trans-Bud, Bud-Fabud, Hydromel), Budowlanej (m.in. firmy: Minova Ekochem, Wolf System, Domud Beton), Świerczewskiego (Społem, Aqua-Sprint, Urząd Skarbowy).

W Tabeli 21 przedstawiono ulice na których zlokalizowanych jest najwięcej podmiotów gospodarczych. Ponad połowa wszystkich firm w Siemianowicach Śląskich, tj. około 3 tys. Znajduje się przy wskazanych w Tabeli 22 ulicach.

Tabela 21 Koncentracja przedsiębiorstw średnich i dużych w układzie ulic w 2014 r.

ulica	dzielnica	Liczba firm
WYZWOLENIA	MICHAŁKOWICE	33
BUDOWLANA	ŚRÓDMIEŚCIE	17
ŚWIERCZEWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	15
JANA PAWŁA II	ŚRÓDMIEŚCIE	12
OLIMPIJSKA	ŚRÓDMIEŚCIE	11
MICHAŁKOWICKA	MICHAŁKOWICE	10
WRÓBLEWSKIEGO	BYTKÓW	8
1 MAJA	ŚRÓDMIEŚCIE	7
POWSTAŃCÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	6
ORZESZKOWEJ	MICHAŁKOWICE	6
KRUPANKA	BAŃGÓW	6
27 STYCZNIA	ŚRÓDMIEŚCIE	6
KONOPNICKIEJ	ŚRÓDMIEŚCIE	6
NIEPODLEGŁOŚCI	ŚRÓDMIEŚCIE	5
STAWOWA	MICHAŁKOWICE	5
ALEJA MŁODYCH	BYTKÓW	5
KAPICY	BYTKÓW	5
BOHATERÓW WESTERPLATTE	MICHAŁKOWICE	5
KATOWICKA	ŚRÓDMIEŚCIE	5
FABRYCZNA	ŚRÓDMIEŚCIE	5
STALMACHA	ŚRÓDMIEŚCIE	5

Tabela 22 Koncentracja przedsiębiorstw ogółem w układzie ulic w 2014 r.

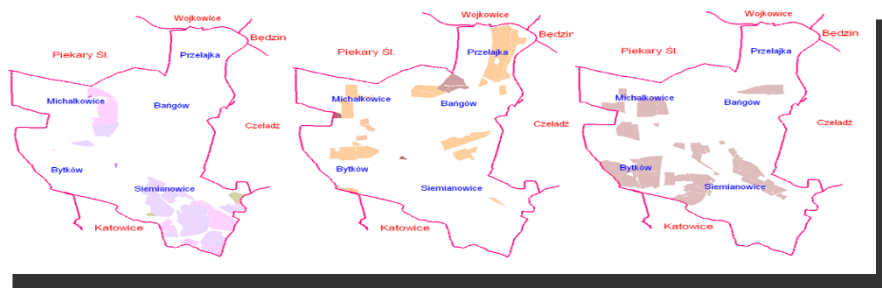
Ulica	dzielnica	Liczba firm
WYZWOLENIA	MICHAŁKOWICE	265
WRÓBLEWSKIEGO	BYTKÓW	259
ŚWIERCZEWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	256
JAGIELŁY	BYTKÓW	206
ŚMIŁOWSKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	170
NIEPODLEGŁOŚCI	ŚRÓDMIEŚCIE	152
POWSTAŃCÓW	ŚRÓDMIEŚCIE	147
SKŁODOWSKIEJ-CURIE	BAŃGÓW	138
STAWOWA	MICHAŁKOWICE	128
MICHAŁKOWICKA	MICHAŁKOWICE	122
GRUNWALDZKA	BYTKÓW	122
WRÓBLA	ŚRÓDMIEŚCIE	110
KORFANTEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	92
SOBIESKIEGO	ŚRÓDMIEŚCIE	91
OKRĘŻNA	ŚRÓDMIEŚCIE	85
JANA PAWŁA II	ŚRÓDMIEŚCIE	83
ZGRZEBNIOKA	BYTKÓW	82
ALEJA MŁODYCH	BYTKÓW	78
1 MAJA	ŚRÓDMIEŚCIE	71

7.5. Analiza zjawisk i procesów kryzysowych miasta w wymiarach urbanistyczno-infrastrukturalnym i ekologicznym

Analiza zjawisk i procesów kryzysowych w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym i ekologicznym ma charakter komplementarny względem szczegółowo zdiagnozowanych relacji obserwowanych w wymiarach: społecznym i gospodarczym.

Dla analizy urbanistyczno-infrastrukturalnej, kluczowe znaczenie ma struktura i przestrzenne rozmieszczenie głównych funkcji miejskich (funkcja mieszkaniowa, funkcja rekreacji i wypoczynku, funkcja pracy) oraz jakość zlokalizowanej w mieście infrastruktury. Integralnym dla oceny funkcji miejskich jest układ komunikacyjny. Funkcja mieszkaniowa jest reprezentowana przez tereny zabudowy mieszkaniowej oraz tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zdefiniowane zostały poszczególne tereny z przeznaczeniem pod określone funkcje. Tereny zabudowy mieszkaniowej są zlokalizowane we wszystkich dzielnicach miasta, z tym że pod względem powierzchni największy obszar zajmują one w dzielnicy Przeląka. W dzielnicach: Michałkowice i Bytków oraz na obszarze śródmiejskim dominują z kolei tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej. W szczególnym stopniu należy zwrócić uwagę na specyfikę zagospodarowania przestrzeni w dwóch dzielnicach – Michałkowice i Śródmieście. W bezpośrednim sąsiedztwie terenów o zabudowie mieszkaniowo-usługowej w Michałkowicach znajduje się duży teren zabudowy techniczno-produkcyjnej. Podobnie, od południa, obszar śródmiejski otaczają największe w skali miasta, skoncentrowane przestrzennie tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej. Na rys. 5 zilustrowano przestrzenne rozmieszczenie terenów produkcyjnych i technicznych, terenów mieszkaniowych i terenów mieszkaniowo-usługowych (na rys. od lewej do prawej).

Rysunek 6 Poglądowe mapy przestrzennego rozmieszczenia terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej, terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej



Źródło: geoportal miasta Siemianowice Śląskie

W ocenie jakościowej wymiaru urbanistyczno-infrastrukturalnego uwagę należy zwrócić na stan zasobów mieszkaniowych.

Miasto Siemianowice Śląskie posiada 204 budynki komunalno-socjalne, 3 budynki w pełni socjalne, z czego 2 budynki to kamienice zlokalizowane przy:

- ul. Śmiłowskiego 6A,
- ul. Matejki 3A, 3B,

W zasobach gminy znajdują się przede wszystkim kamienice administrowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (cztery Oddziały Eksploatacji Budynków) oraz 136 budynków w tzw. „przymusowym zarządzie gminy”.

Kamienice zlokalizowane są w dzielnicach:

Michałkowice:

- własność gminy – ulice: Brandysa, Kościelna, Krupanka, Oświęcimska, Zwycięstwa, Żeromskiego.
- przymusowy zarząd gminy – ulice: Kościelna, Sienna, Zwycięstwa

Bytków:

- własność gminy – ulice: Bytkowska, Niepodległości, Watoły, Wróblewskiego.
- przymusowy zarząd gminy – ulice: Bytkowska, Niepodległości, Zgrzebnioka.

Śródmieście:

- własność gminy – ulice: Browarowa, Deji, Hutnicza, Kołłątaja, Kopernika, Miarki, Ligonja, Michałkowicka, Sienkiewicza, Sobieskiego, Staszica, Szkolna, Śniadeckiego, Świerczewskiego, Waryńskiego, Żwirki i Wigury, 1-go Maja, 27-go Stycznia, Boczna, Brzozowa, Chopina, Fabryczna, Głowackiego, Komuny Paryskiej, Krótka, Matejki, Mickiewicza, Parkowa, Piaskowa, Piastowska, Poprzeczna, Powstańców, Pszczelnicza, Szeflera, Śmiłowskiego, Świerczewskiego, Św. Barbary, Al. Sportowców, Chemiczna.
- przymusowy zarząd gminy - ulice: Buczka, Damrota, Dąbrowskiego, Kościuszki, Karola Miarki, Ogrodowa, Pułaskiego, Sobieskiego, Staszica, Śniadeckiego, Świerczewskiego, Waryńskiego, Boczna, Brzozowa, Fabryczna, Jana Pawła II, Kilińskiego, Komuny Paryskiej, Krótka, Głowackiego, Matejki, Mickiewicza, 1-go Maja, Parkowa, Piaskowa, Piastowska, Poprzeczna, Powstańców, Pszczelnicza, Szeflera, Śmiłowskiego, Św. Barbary.

Stan zasobów mieszkaniowych w obszarze Śródmieścia często określić można jako zabudowa substandardowa. Obszar ten dodatkowo charakteryzuje wysoka intensywność zabudowy, co łącznie

z sąsiedztwem terenów produkcyjnych może znacząco obniżać końcową ocenę atrakcyjności osiedleńczej tego miejsca.

Szczególnie zły stan zasobów mieszkaniowych znajduje się na osiedlu „Nowy Świat”. Na tym obszarze znajdują się budynki o niskiej zabudowie – dwukondygnacyjnej (parter i piętro). Budynki wyraźnie dzielą się na dwie grupy: budynki ceglane o bardzo złym stanie technicznym (ul. Kołłątaja), w których zamieszkuje prawie połowa liczby mieszkańców osiedla (48,91%) oraz w znacznie lepszym standardzie budynki otynkowane (ul. Kołłątaja 6,8,10, F. Deji oraz Żwirki i Wigury). Część mieszkań w budynkach przy ul. Kołłątaja dostęp do bieżącej wody posiada na korytarzu. Toalety zaś znajdują się w osobnych budynkach. Z kolei budynki przy ul. F. Deji oraz Żwirki i Wigury posiadają łazienki z toaletami na korytarzu, lecz część mieszkańców we własnym zakresie utworzyła łazienki w swoich mieszkaniach. Dodatkowo na osiedlu „Nowy Świat” występuje koncentracja mieszkań socjalnych. Stanowią one 29,63% wszystkich tamtejszych mieszkań i w zdecydowanej większości (86,46%) mieszczą się w ceglanych dwupoziomowych budynkach o złym stanie technicznym (ul. Kołłątaja).

Tabela 21 Rodzaj zabudowy i mieszkalnictwa na Nowym Świecie

Budynki ceglane w złej kondycji technicznej	mieszkania razem 324	167 mieszkań	51,54% wszystkich mieszkań
		w tym 83 socjalne	86,46% wszystkich mieszkań socjalnych
Budynki otynkowane o lepszym standardzie techn.		157 mieszkań	48,46% wszystkich mieszkań
		w tym 13 socjalnych	13,54% wszystkich mieszkań socjalnych

Mieszkania socjalne w ilości 96, co stanowi 29,63% wszystkich mieszkań na osiedlu „Nowy Świat”. Na terenie osiedla, między budynkami znajdują się trzy duże otwarte przestrzenie, dwie niezagospodarowane i jedna zabudowana ogródkami działkowymi.

Ogólny stan techniczny większości kamienic komunalnych można określić jako **zły lub mierny**, wskazujący na konieczność przeprowadzenia remontów w różnym zakresie. W ostatnich latach w siemianowickich kamienicach należących do gminy oraz będących w przymusowym zarządzie przeprowadzono prace remontowe, lecz nie stanowiły one kompleksowych remontów budynków, a jedynie ograniczały się do pewnych ich części, jak np. remont dachu, remont klatki schodowej, uszczelnienie przewodów kominowych dymowych czy remont instalacji elektrycznej na klatce

schodowej. Wiele z nich wciąż wymaga modernizacji, np. w zakresie instalacji wodno-kanalizacyjnej, gazowej i elektrycznej. Budynki pozostające w złym stanie technicznym wymagają dodatkowo remontowych prac dekarских. Większość zasobów komunalnych (ok. 90%) wyposażonych jest w piece węglowe, przyczyniając się w ten sposób do emisji zanieczyszczeń powietrza.

W ocenie urbanistyczno-infrastrukturalnej istotne jest także wskazanie na potencjalną dostępność terenów zielonych i tzw. terenów sportu. W Siemianowicach Śląskich duże przestrzenie o takim zagospodarowaniu wskazanym w planie miejscowym są zlokalizowane przede wszystkim na obszarze dzielnicy Bańgów i w dzielnicy Bytków. (Lasek Bytkowski i Park Bytkowski).

Na obszarze Michałkowic obszerne tereny zielone stanowią:

- Park „Górnik” im. harcmistrza Stanisława Dykty,
- tzw. park ludowy przy ul. Władysława Sikorskiego.

W Śródmieściu zorganizowanymi obszarami zielonymi są:

- Park Miejski,
- Park „Pszczelnik”,
- Bażantarnia,
- staw „Rzęsa” z otoczeniem.

Na obszarze Michałkowic uwagę zwracają obiekty posiadające walory kulturowe. Na obszarze tym znajdują się także obiekty historyczne. Poniżej przedstawiona została tabela obrazująca obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Tabela 22 Wykaz zabytków

L.p.	NAZWA OBIEKTU	ADRES	WŁASNOŚĆ	DZIELNICA
1.	Zespół pałacowo-parkowy obejmujący założenie parkowe oraz budynki (Kompleks Pałacowo-Parkowy Donnersmarcków)	ul. Chopina 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE
2.	Ratusz	ul. Jana Pawła II 10	gminna	ŚRÓDMIEŚCIE
3.	Dom ogrodnika	ul. Oświęcimska 7	prywatna	MICHAŁKOWICE
4.	Zespół folwarku w Michałkowicach (pałac wraz z parkiem), (Pałac Rheinbabenów)	ul. Oświęcimska 5	gminna	MICHAŁKOWICE
5.	Budynek dawnej dyrekcji Fitznerowskiej	ul. Powstańców 10	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE
6.	Centrum Leczenia Oparzeń	ul. Jana Pawła II 2	jednostka samorządu województwa	ŚRÓDMIEŚCIE
7.	Willa Fitznera	ul. 27-go Stycznia 3	gminna	ŚRÓDMIEŚCIE
8.	Kamienica	ul. 1-go Maja 5	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE
9.	Kamienica	ul. św. Barbary 12	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE
10.	Osiedle robotnicze	ul. Górnicza 6, 7, 8, 9		ŚRÓDMIEŚCIE
11.	Parowy wyciąg kopalniany Szybu "Staszic I" Ruch II KWK "Siemianowice" z budynku przy ulicy Rutkowskiego (urządzenie przeniesione i zabudowane na terenie Parku Tradycji)	ul. Orzeszkowej 1	gminna	MICHAŁKOWICE
12.	Łaźnia miejska wraz z parkiem "Hutnik"	ul. Śniadeckiego 11	gminna	ŚRÓDMIEŚCIE

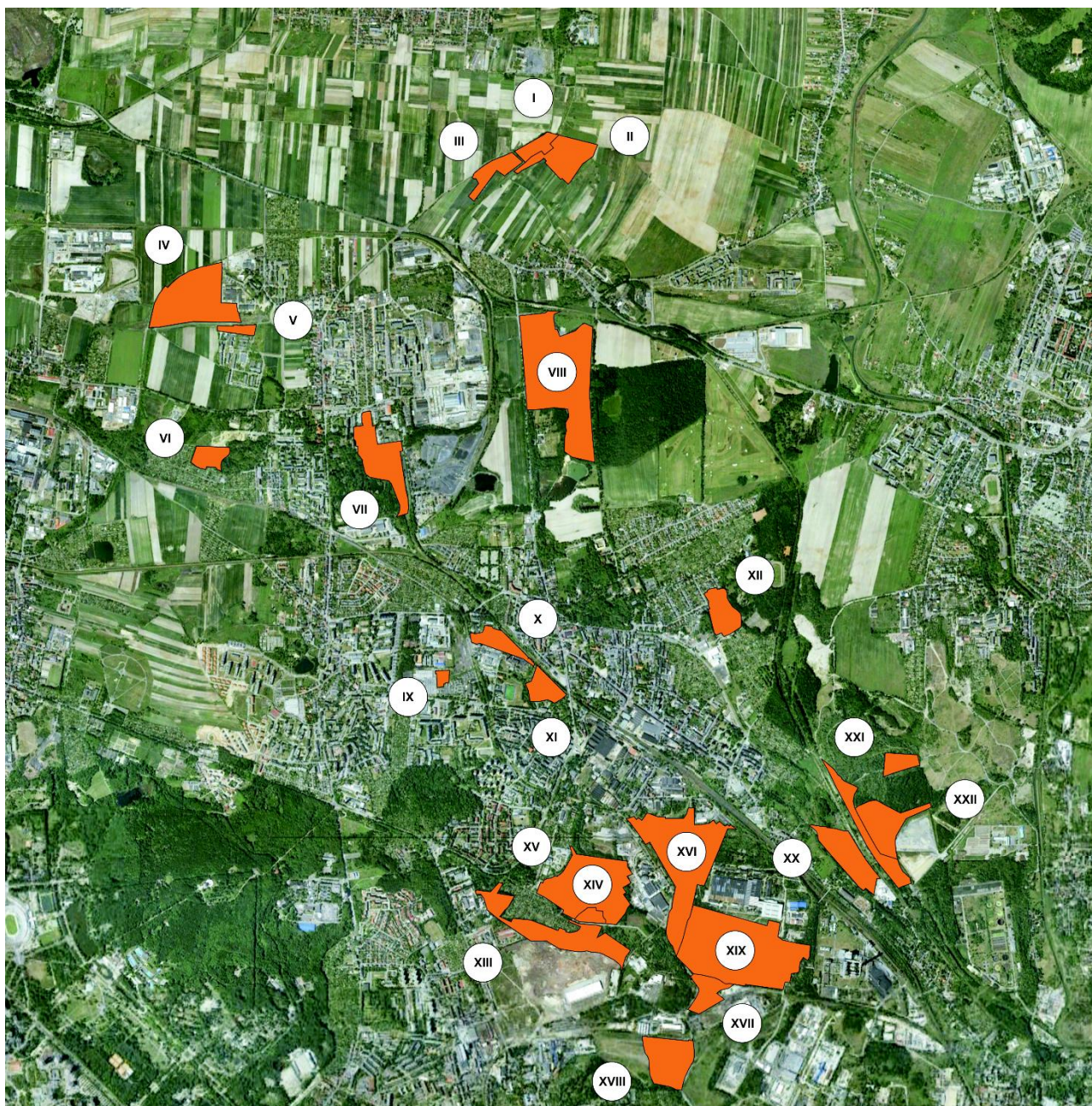
13.	Kościół ewangelicki im. Marcina Lutra	ul. Świerczewskiego 28	parafialna	ŚRÓDMIEŚCIE
14.	Kamienica mieszkalno-usługowa z budynkiem restauracyjnym	ul. Michałkowicka 7	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE
15.	Budynek mieszkalno-usługowy	ul. Kościelna 16	prywatna	MICHAŁKOWICE
16.	Budynek mieszkalny	ul. Wyspiańskiego 2	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”	ŚRÓDMIEŚCIE
17.	Budynek dawnej portierni pałacowej – dom strażnika	ul. Chopina 1a	prywatna	ŚRÓDMIEŚCIE

Źródło: opracowanie własne

1. Zespół pałacowo-parkowy obejmujący założenie parkowe oraz budynki (Kompleks Pałacowo-Parkowy Donnersmarcków) – obiekt będący własnością prywatną wymaga kapitalnego remontu mającego na celu kompleksowe odnowienie obiektu i terenu ogrodu pałacowego.
2. Dom ogrodnika - obiekt będący własnością prywatną wymaga kapitalnego remontu mającego na celu kompleksowe odnowienie obiektu wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.
3. Zespół folwarku w Michałkowicach (pałac wraz z parkiem), (Pałac Rheinbabenów) - obiekt będący własnością gminną wymaga prac remontowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.
4. Budynek dawnej dyrekcji Fitznerowskiej - obiekt będący własnością prywatną wymaga kapitalnego remontu mającego na celu kompleksowe odnowienie obiektu wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.
5. Łaźnia miejska wraz z parkiem "Hutnik" - obiekt będący własnością gminną wymaga prac remontowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia. Obecnie pełni funkcję Pływalni Miejskiej.

Siemianowice Śląskie jako miasto ściśle związane z ciężkim przemysłem wydobywczym, hutniczym posiada na swoim terenie wiele obszarów poprzemysłowych, wymagających przywrócenia ich do stanu użytkowego. Ze względu na ich lokalizację, często w centrum miasta lub dzielnicy, posiadają one duży potencjał i możliwości rozwojowe i inwestycyjne. Poniższa mapa przedstawia ich rozmieszczenie na terenie miasta.

Mapa 16. Lokalizacja terenów zdegradowanych na obszarze miasta.



Szczegółowe opracowanie dotyczące aspektów ekologicznych, w tym identyfikujące powyższe tereny zdegradowane zostało opracowane w roku 2011. W opracowaniu wykonanym na zlecenie urzędu miasta⁵ znaleźć można pełny katalog terenów poprzemysłowych oraz terenów wymagających rekultywacji i regeneracji środowiskowej.

Z punktu widzenia wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji za istotne uznać należy wskazane w planie zagospodarowania tereny i obiekty objęte ochroną oraz obszary ścisłej ochrony.

⁵ Inwentaryzacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych w mieście Siemianowice Śląskie, Siemianowice Śląskie, 2011

7.6. Synteza

Na podstawie analizy danych statystycznych i ich graficznej prezentacji na mapach gridowych dokonano w rozdziałach 3.1-3.3 identyfikacji nasilenia występowania zjawisk społecznych i gospodarczych, które mogą powodować zjawiska problemowe oraz uaktywniać procesy kryzysowe w wybranych obszarach miasta. Posłużenie się gridami, dało efekt w postaci precyzyjniejszej oceny przestrzennej koncentracji zjawisk problemowych oraz procesów kryzysowych w tych wymiarach. Przedstawiona w rozdziale 3.4 analiza zjawisk i procesów kryzysowych w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym i ekologicznym stanowi dopełnienie w identyfikacji obszarów wymagających rewitalizacji.

Interpretacja ilościowej specyfiki zmian wewnątrzmijskich (dane kwantytatywne) i pozyskanie ocen jakościowych (ocena kwalitatywna) - dzięki obserwacjom warsztatowym i konsultacjom społecznym - pozwala na kompleksowe ujęcie zmian wewnątrzmijskich. Tym samym, łącznie z wielowymiarowym procesem identyfikacji zjawisk (społecznych, gospodarczych, urbanistyczno-infrastrukturalnych i ekologicznych), czyli podejściem kompleksowym, gwarantuje ona wypełnienie jednego z kluczowych warunków definiujących dobry lokalny program rewitalizacji.

Mając na uwadze powyżej opisaną specyfikę zmian w mieście, za pierwotne dla identyfikacji obszarów kryzysowych uznać należy negatywne tendencje i zmiany społeczne. Wskazując na obszary o podwyższonych parametrach negatywnych tendencji czy zmian zwrócono uwagę na dwa obszary – Śródmieście i obszar przyległy oraz Michałkowice i obszar przyległy (mapa 14).

Za szczególnie ważne w obszarze zdefiniowanych obszarów uznać można:

- negatywne tendencje społeczne w Śródmieściu i jego bezpośrednim sąsiedztwie (depopulacja, starzenie się ludności, niski wskaźnik liczby osób młodych, koncentracja problemów socjalnych oraz niższy poziom bezpieczeństwa publicznego),
- niepokojące tendencje gospodarcze (relatywnie niższy poziom przedsiębiorczości w Śródmieściu i podwyższone wskaźniki dotyczące bezrobocia oraz ich koncentracja w Śródmieściu),
- istniejące niedogodności urbanistyczne i infrastrukturalne w Śródmieściu oraz części Michałkowic,

- obszary o wysokim poziomie degradacji środowiskowej wymagające interwencji w zakresie rewitalizacji w Michałkowicach oraz sąsiedztwie Śródmieścia.

Tabela 23 Kumulacja negatywnych zjawisk na terenie Siemianowic Śląskich

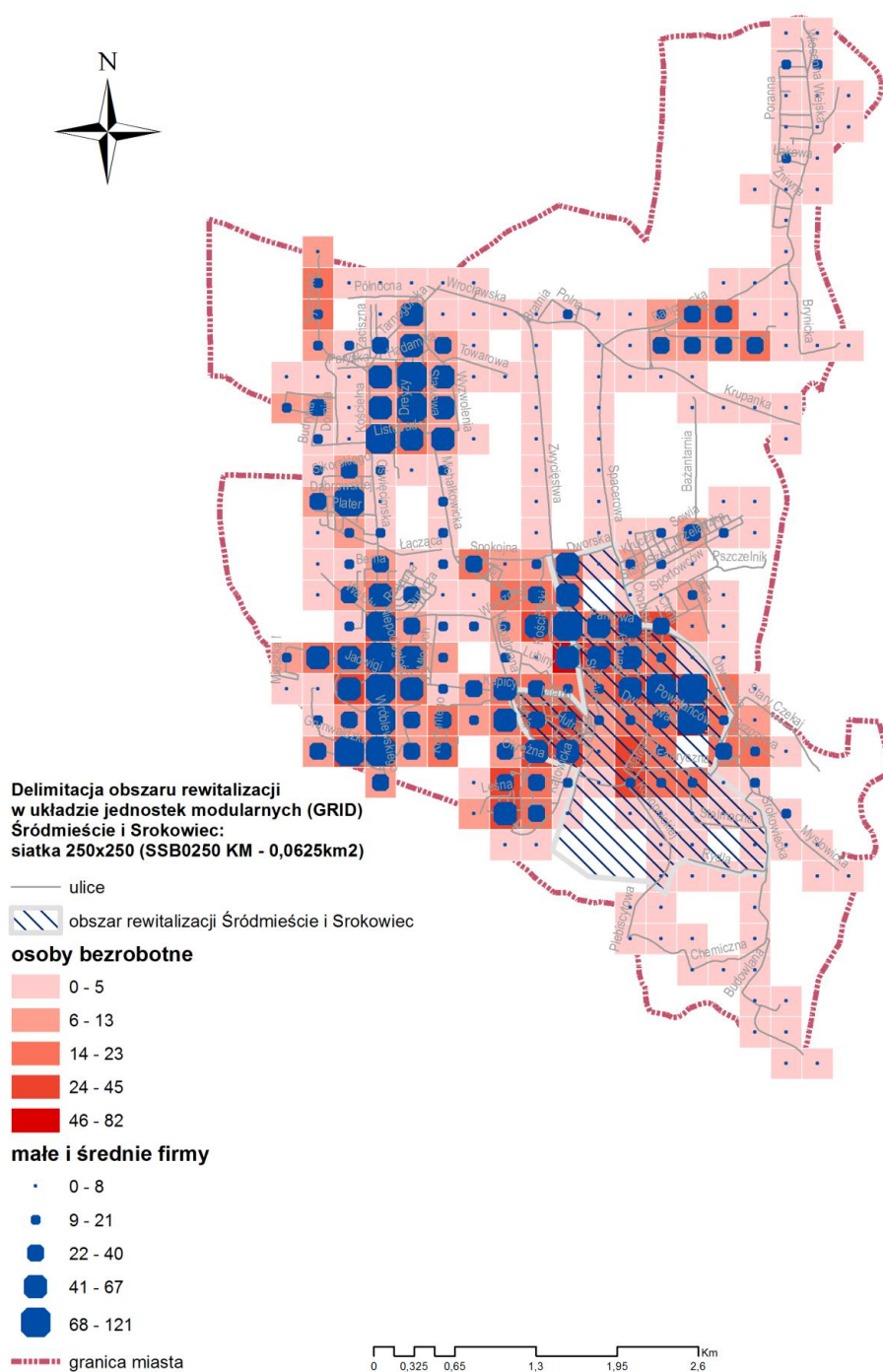
DZIELNICA	DEPOPULACJA	STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	POMOC SPOŁECZNA	BEZROBOCIE	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	TERENY PRZEMYSŁOWE	BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	SKALA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
SRÓDMIEŚCIE ZE SROKOWCEM								6
MICHAŁKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM								6
BYTKÓW								2
BAŃGÓW								3
PRZEŁAJKA								1

Wskaźniki na poziomie wskazującym na potrzebę działań rewitalizacyjnych

Wskaźniki na poziomie niewskazującym na potrzebę działań rewitalizacyjnych

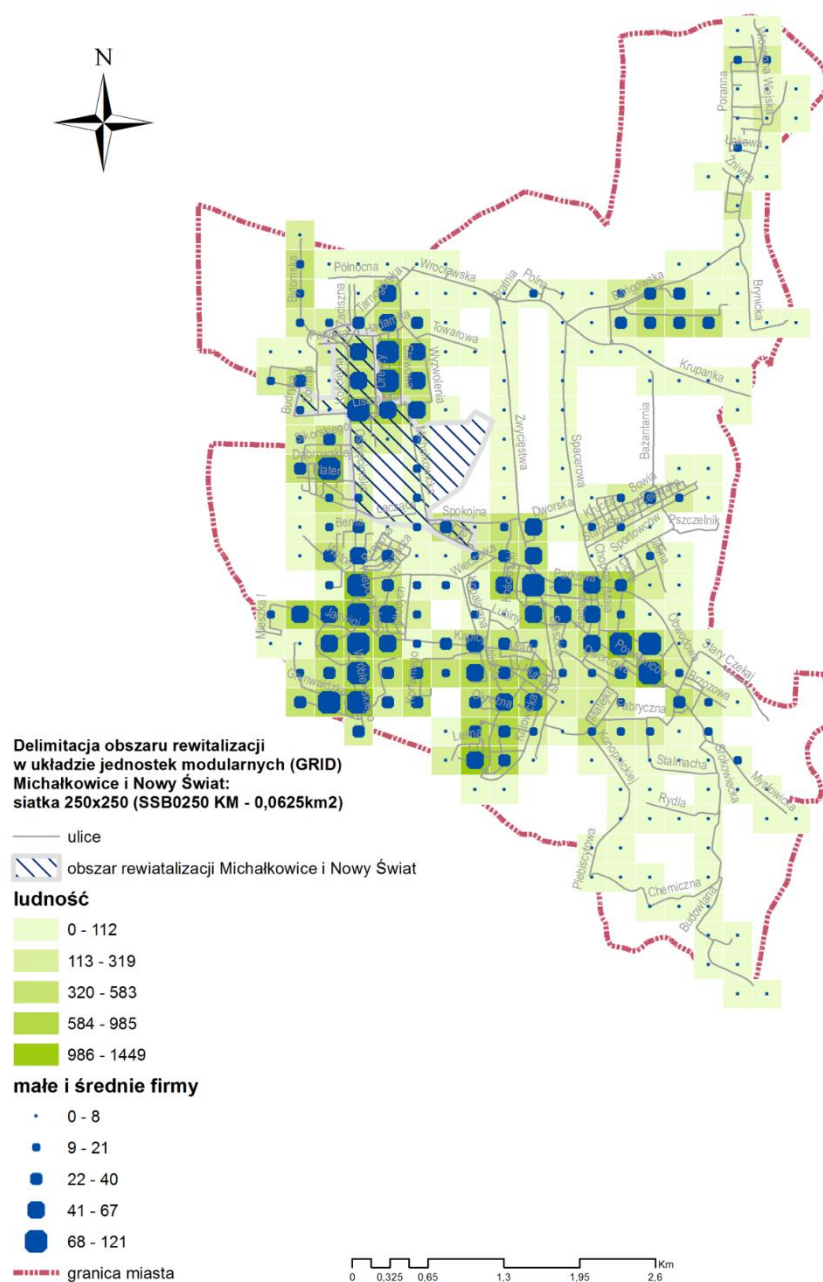
Źródło: dane własne

Mapa 18. Wybrane negatywne tendencje – synteza dla obszaru Śródmiejskiego



Mapa 15 ilustruje przestrzenną koncentrację osób bezrobotnych w Śródmieściu oraz relatywnie niższy poziom koncentracji działalności gospodarczej w tej części miasta. Obserwacjom tym towarzyszy niski poziom atrakcyjności urbanistycznej w tej części miasta.

Mapa 16. Wybrane negatywne tendencje – synteza dla obszaru Michałkowic



Na mapie zwraca uwagę relatywnie niższy poziom gęstości zaludnienia w Michałkowicach oraz znaczna koncentracja aktywności gospodarczej. Tendencjom tym towarzyszy niższy standard środowiskowy oraz występowanie w sąsiedztwie pozostałości przemysłowej infrastruktury wymagającej przywrócenia funkcji gospodarczych miasta.

8. Strategiczny obszar rewitalizacji „Śródmieście ze Srokowcem” na lata 2016-2022

8.1. Delimitacja strategicznego obszaru rewitalizacji Śródmieście i Srokowiec

Strategiczny obszar rewitalizacji Śródmieście i Srokowiec od północy swym zasięgiem obejmuje teren Parku Miejskiego wraz z Zespołem Pałacowo-Parkowym Donnesmarcków zlokalizowanym przy ulicy Chopina. Następnie granica obszaru od północnego wschodu przebiega wzdłuż ulicy PCK, Obwodowej, Cmentarnej i Kilińskiego dochodząc do torów kolejowych. Od północnego zachodu granica obszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż ulicy Świerczewskiego i Staszica, przecinając linię kolejową, a następnie dochodząc do Ronda Siemiona. Część obszaru znajdująca się po północnej stronie linii kolejowej obejmuje ściśle Śródmieście miasta wyznaczone osią ulic Świerczewskiego i Powstańców. Obszar charakteryzuje się intensywną, często substandardową zabudową. Na tym terenie znajdują się kwartały ulic na których występuje koncentracja problemów społecznych, w szczególności ulice Śmiłowskiego, Komuny Paryskiej, Poprzeczna i Boczna. Teren charakteryzuje się wysokim poziomem przestępczości, szczególnie wysokie zagrożenie w tym zakresie występuje na ulicach Świerczewskiego, Jana Pawła II i Powstańców. Generalnie najwięcej interwencji odnotowano w Rejonach nr 1, 3 i 6 Komendy Miejskiej Policji w Siemianowicach Śląskich.

Kolejnym obszarami wchodzącymi w skład strategicznego obszaru rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca jest rejon tzw. „Huta Laura” wyznaczony ulicami Waryńskiego, Kapicy, Sobieskiego, Hutniczą, Jagiellońską, Szkolną, Kasprzaka i Trafalczyka. Na obszarze tym koncentrują się przede wszystkim negatywne zjawiska społeczne w postaci wykluczenia i wysokiego poziomu bezrobocia. Podobnie niekorzystne wskaźniki są odnotowywane w rejonie „Hugo” w skład którego wchodzi ulice: Piastowska, Głowackiego, Fabryczna, Matejki, Stalmacha sąsiadujące bezpośrednio z terenami przemysłowymi Huty „Jedność”.

Południową część strategicznego obszaru rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca stanowią rozległe tereny przemysłowe i nieużytki zlokalizowane w okolicy ulic Konopnickiej, Plebiscytowej, Rydla i Srokowieckiej. Intensywność zabudowy oraz gęstość zaludnienia na tym obszarze jest niska. Tereny przemysłowe Srokowca wraz z położonymi bliżej Śródmieścia terenami pohutniczymi stanowią potencjalne obszary inwestycyjne dedykowane nowym przedsięwzięciom biznesowym.

Powierzchnia obszaru i udział w powierzchni miasta:	3,154 km²	(12,37%)
Ludność w granicach obszaru i udział w liczbie mieszkańców miasta:	16 669 osób	(24,29%)

Tabela 24 Wykaz ulic w obszarze „Śródmieście i Srokowiec”

ŚRÓDMIEŚCIE I SROKOWIEC					
L.P.	NAZWA ULICY	IŁOŚĆ MIESZKAŃCÓW stan na 2014 r.			
1.	Wieczorka	270	29.	Powstańców	1461
2.	Górnicza	242	30.	27 Stycznia	52
3.	Pstrowskiego	341	31.	Dworcowa	17
4.	Kościuszki	501	32.	Głowackiego	166
5.	Jana Pawła II	451	33.	Moniuszki	2
6.	Świerczewskiego nr 86-1	1541	34.	Szeflera	219
7.	Ogrodowa	125	35.	Cmentarna	92
8.	Dworska	254	36.	Piastowska	277
9.	al. Spacerowa	brak mieszkańców	37.	Matejki	573
10.	Chopina	73	38.	Fabryczna	345
11.	Parkowa	283	39.	Hutnicza	552
12.	Krasińskiego	97	40.	Stara Katowicka	brak mieszkańców
13.	Krótką	165	41.	Rutkowskiego	89
14.	św. Barbary	584	42.	Konopnickiej	brak mieszkańców
15.	1 Maja	249	43.	Srokowiecka	brak mieszkańców
16.	Staszica	168	44.	Stalmacha	brak mieszkańców
17.	pl. Wolności	91	45.	Rydla	brak mieszkańców
18.	Szpitalna	brak mieszkańców	46.	Kilińskiego nr 1-7	28
19.	Wyspiańskiego	101	47.	Waryńskiego	220
20.	Śniadeckiego	136	48.	Kapicy nr 1-5	113
21.	Komuny Parys. nr 1-28	1383	49.	Kopernika	453
22.	Obwodowa	brak mieszkańców	50.	Miarki	261
23.	Śmiłowskiego	704	51.	Ligonia	110
24.	Myśliwiecka	brak mieszkańców	52.	Buczka	139
25.	Mickiewicza	407	53.	Sobieskiego	921
26.	Pszczelnicza	167	54.	Jagiellońska	590
27.	Boczna	269	55.	Browarowa	44
28.	Poprzeczna	37	56.	Szkolna	380
			57.	Jedności	166
			58.	Kasprzaka	221
			59.	Trafalczyka	357
			60.	pl. Skargi	40
			61.	Sienkiewicza	142
				SUMA	16.669



Fot. Pływalnia Miejska oraz ul. Matejki 4 przeznaczona pod Centrum Usług Społecznych
źródło UM Siemianowice Śląskie





Fot. Pałac Donnesmarków/ źródło UM Siemianowice Śląskie

8.2. Bilans strategiczny obszaru rewitalizacji Śródmieście i Srokowiec

Bilans strategiczny obszaru rewitalizacji Śródmieście i Srokowiec obejmuje dwie grupy czynników. W pierwszej kolejności prezentowane są czynniki wewnętrzne, czyli potencjały i bariery w przekroju czterech wymiarów rewitalizacji.

Potencjały rewitalizacyjne w wymiarze społecznym tkwią w podstawowym zakresie w zasobach kadrowych instytucji publicznych, których podstawową funkcją jest wspieranie osób o niskim statusie materialnym i wykluczonych społecznie oraz aktywizacja osób bezrobotnych i wchodzących na rynek pracy. Misją niektórych z nich jest także odkrywanie talentów oraz wzmacnianie rozwoju osobowego dzieci i młodzieży, a także pobudzanie aktywności obywatelskiej. Potencjał instytucji i obiektów edukacyjnych i kulturalnych skupionych w Śródmieściu odnosi się przede wszystkim do szkół ponadgminajalnych, policealnych i pomaturalnych oraz Miejskiego Domu Kultury, który swą aktywność realizuje w kilku miejscach i obiektach Śródmieścia. W wymiarze społecznym istotnym

potencjałem są też wolne komunalne zasoby mieszkaniowe, które mogą być zagospodarowane na różne cele oraz słabo zagospodarowane parki miejskie.

Podstawową barierą rewitalizacji w wymiarze społecznym jest duża koncentracja osób o niskim statusie materialnym, zagrożonych wykluczeniem społecznym i poszukujących pracy. Społeczność miasta cechuje niski poziom aktywności obywatelskiej, w tym brak w podstawowym zakresie zainteresowania najbliższym otoczeniem własnego zamieszkania. Miasto doznało likwidacji tradycyjnej bazy ekonomicznej reprezentowanej przez różne branże, a także najważniejsze przedsiębiorstwa. Rozwój nowej gospodarki w oparciu o mikro i małe firmy jest nieznaczący.

Formalnie rzecz biorąc potencjały i bariery rewitalizacyjne obszaru strategicznego Śródmieścia i Srokowca są pod względem liczebności równe. Skala i ranga barier rewitalizacyjnych znacznie swym ciężarem gatunkowym przewyższa dostępne potencjały rewitalizacyjne.

W wymiarze gospodarczym potencjały rewitalizacyjne mają pasywny charakter. Odnoszą się one przede wszystkim do nieużytków poprzemysłowych po zlikwidowanych przedsiębiorstwach. Włączenie w obieg gospodarczy i nową aktywność ekonomiczną tych terenów wymaga przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych, podczas gdy nowa tkanka gospodarcza powinna oprzeć się jak na filarze na mikro i małych firmach. Otoczenie biznesu w formie instytucji i usług również dla środowisk start-upowych jest nieliczne i słabe instytucjonalnie. Niewątpliwymi atutami rewitalizacji Śródmieścia są specjalistyczne usługi medyczne w dziedzinie leczenia oparzeń, dziedzictwo kulturowe związane z Pałacem Donnersmarcków oraz duże tereny w dzielnicy poprzemysłowej Srokowiec, których potencjał pozwala na zorganizowanie parku biznesowego w nawiązaniu do Górnośląskiego Parku Przemysłowego położonego w sąsiedztwie w granicach Katowic. Ludność w wieku aktywności zawodowej to z jednej strony nowe roczniki szkół ponadgimnazjalnych oraz roczniki mobilne korzystające głównie z podaży miejsc pracy na obszarze Katowic i całej Aglomeracji Górnośląskiej.

W wymiarze gospodarczym na główną barierę podnoszenia witalności ekonomicznej miasta urasta niski poziom aspiracji edukacyjnych ludzi młodych, aktywności przedsiębiorczej i aktywności obywatelskiej. Wszystko to przekłada się na nieliczne i słabo zorganizowane lokalne środowisko gospodarcze. Dotychczasowy rozwój gospodarczy miasta nie był prowadzony w oparciu o systematycznie aktualizowaną strategię rozwoju i partnerską współpracę z innymi miastami Aglomeracji Górnośląskiej. Skala i rozległość zdegradowanych terenów poprzemysłowych, brak ich wyposażenia w nowoczesną infrastrukturę i niska dostępność transportowa podkreśla ich równocześnie niską atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów lub też wskazuje na konieczność uzyskania zewnętrznego wsparcia profesjonalnego i finansowego między innymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląska na lata 2014-2020.

Wysoka koncentracja, w wymienionym obszarze, współwystępowania niskich aspiracji edukacyjnych i braku chęci podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz aktywności zawodowej, przedsiębiorczej i obywatelskiej tworzy złożoną barierę o charakterze niematerialnym, która jest trudna do pokonania. Oznacza to, że rozwój gospodarczy miasta można zainicjować poprzez uruchomienie wielu mechanizmów i narzędzi wsparcia, których nie ma możliwości uruchomienia bez przedsiębiorczego stylu zarządzania miastem i pozyskania wsparcia zewnętrznego z różnych źródeł.

W wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym dominujące znaczenie posiadają potencjały w postaci dużej ilości terenów i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje. W zakresie funkcji i zabudowy mieszkaniowej ważne jest ich łączenie z nowym przeznaczeniem części parterowej na rozwój funkcji usługowej. W Śródmieściu istnieje możliwość uporządkowania wybranych kwartałów ulic poprzez zabudowę plombową. Szczególne znaczenie ma zwiększenie funkcjonalności i atrakcyjności przestrzeni publicznych Śródmieścia. Dotyczy to zwłaszcza terenów parkowych i komunikacyjnych (ścieżki rowerowe). W wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym ważne jest także wskazanie potencjału kulturowego opartego na dziedzictwie kulturowym Pałacu Donnersmarcków i postindustrialnym Browarze. Znacząca część potencjałów rewitalizacyjnych odnosi się do terenów poprzemysłowych, zlokalizowanych zarówno w Śródmieściu, jak i Srokowcu. W wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym największymi barierami są: bariera w postaci substandardów mieszkaniowych, związanych z wyposażeniem mieszkań i przestarzałym sposobem ich ogrzewania (niska emisja) oraz konfliktowym sąsiedztwem terenów poprzemysłowych (Huta Jedność) i terenów produkcji zbrojeniowej; bariera infrastrukturalna odnosząca się do zdegradowanej i niewydolnej infrastruktury drogowej, degradacji uległa również infrastruktura kolejowa (Dworzec PKP wraz z otoczeniem), likwidacji uległo połączenie tramwajowe Siemianowic Śląskich z Chorzowem, nie bez znaczenia jest także struktura własnościowa na lokalnym rynku nieruchomości Śródmieścia i Srokowca zdominowana przez właścicieli prywatnych o nieokreślonych preferencjach inwestycyjnych; bariera finansowa na którą składają się niski potencjał fiskalny miasta i konieczne do poniesienia duże nakłady na rewitalizację starej, skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej obszaru śródmiejskiego oraz przygotowanie atrakcyjnej oferty terenów inwestycyjnych dla sektora biznesu w Śródmieściu i Srokowcu.

W wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym mamy do czynienia ze swoistą „równowagą” potencjałów i barier.

Rewitalizacja ekologiczna obszaru Śródmieścia i Srokowca może opierać się na potencjale terenów zielonych, terenów sukcesji zielni wysokiej wraz z fauną oraz na pro-rekreacyjnym

zagospodarowywaniu części terenów przemysłowych i ich wykorzystaniu dla rozwoju energetyki z odnawialnych źródeł. Duże, dotychczas niewykorzystane możliwości tkwią w uruchamianiu aktywności obywatelskiej w sferze ekologicznej i środowisku zamieszkania. Zwiększenie aktywności edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie proekologicznych postaw mieszkańców i biznesu może przyczynić się do poprawy wizerunku miasta i jego atrakcyjności dla nowych mieszkańców i potencjalnych inwestorów.

W wymiarze ekologicznym istotną barierą rewitalizacji wymagającą partnerskiej współpracy pomiędzy miastami Aglomeracji Górnośląskiej są nieefektywne i uciążliwe dla mieszkańców powiązania transportowe w ruchu drogowym oraz energetyka komunalna o bardzo niskiej efektywności, oparta na węglu. Miasto posiada braki w dziedzinie zielonej infrastruktury, braki kadrowe osób odpowiedzialnych za ochronę środowiska a także niemały wpływ na stan środowiska przyrodniczego miasta ma relatywnie niski status ekonomiczny dużej populacji mieszkańców miasta, w tym Śródmieścia.

Zestawienie potencjałów i barier rewitalizacyjnych w wymiarze ekologicznym wskazuje na relatywnie niewielkie możliwości wewnętrzne znaczącej poprawy sytuacji w tej dziedzinie w obszarze śródmiejskim i Srokowca. Profil potencjałów i barier w tym pokazuje, że w zarządzaniu miastem polityka ekologiczna nie miała wysokiej rangi.

Za główne szanse rewitalizacyjne obszaru Śródmieścia i Srokowca łagodzące jego wysoki stopień degradacji społecznej uznano dostępność i komplementarność aglomeracyjnego rynku pracy. Ponadto szansą jest też atrakcyjna ponadlokalna oferta Siemianowic Śląskich w zakresie spędzania czasu wolnego.

Generalnym wyzwaniem rewitalizacyjnym obszaru Śródmieścia i Srokowca w wymiarze społecznym jest wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego poprzez podniesienie atrakcyjności i stabilności lokalnego rynku pracy, zatrzymanie odpływu ludzi młodych i poszukujących zatrudnienia poza Siemianowicami Śląskimi.

Szanse rewitalizacyjne Śródmieścia i Srokowca w wymiarze gospodarczym są związane z możliwościami lokalizowania funkcji operacyjnych, wytwórczych i usługowych na terenach inwestycyjnych Śródmieścia i Srokowca. Katowice i inne duże miasta posiadają doświadczenia w tworzeniu nowoczesnej infrastruktury otoczenia biznesu, które z powodzeniem mogą być transferowane w przestrzeń Siemianowic Śląskich.

Wyzwania rewitalizacyjne Śródmieścia i Srokowca koncentrują się na współpracy z lokalnymi liderami, od których należy oczekiwać skoncentrowanego wysiłku na rzecz kreowania przyszłościowego profilu gospodarczego miasta. Jego urzeczywistnienie zapewnić może między

innymi profesjonalna obsługa biznesu i dążenie do zapewnienia jego ekspansji w strategicznym obszarze rewitalizacji miasta.

Szanse rewitalizacyjne obszaru Śródmieścia i Srokowca w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym przejawiają się w dobrej dostępności transportowej Srokowca i działalności w jego sąsiedztwie Górnośląskiego Parku Przemysłowego. Z kolei, szersze otwarcie na współpracę z miastami sąsiednimi pozwoli w dłuższej perspektywie na wykorzystanie możliwości w postaci zewnętrznych źródeł finansowania, umożliwiających realizację dużych inwestycji infrastrukturalnych.

Wyzwania rewitalizacyjne stojące przed Śródmieściem i Srokowcem sprowadzają się w podstawowym zakresie do podniesienia atrakcyjności mieszkaniowej Śródmieścia w porównaniu z innymi dzielnicami miasta oraz zmniejszenia uciążliwości wynikającej z ruchu tranzytowego przebiegającego przez Śródmieście. Innym rodzajem wyzwania rewitalizacyjnego jest przygotowanie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych dla własnych terenach poprzemysłowych i wykorzystanie Górnośląskiego Związku Metropolitalnego dla ich promocji w szerszym otoczeniu.

Szanse rewitalizacyjne Śródmieścia i Srokowca w wymiarze ekologicznym związane są przede wszystkim z tworzeniem i promowaniem proekologicznego transportu miejskiego, zarówno zbiorowego, jak i indywidualnego opartego na sieci tras rowerowych miasta, łączących się z trasami miast sąsiednich. Te inwestycje terenowe będą komplementarne względem innych eko-projektów, m. in. organizacji dużych wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Wiele zależeć będzie od zdolności pozyskiwania środków na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych polepszających sytuację ekologiczną na obszarze Śródmieścia i Srokowca.

Wyzwania rewitalizacyjne Śródmieścia i Srokowca w sferze ekologicznej związane są w pierwszej kolejności z dotrzymywaniem standardów i efektywności proekologicznej w dziedzinie ochrony powietrza i likwidacji niskiej emisji. W procesie kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego na obszarze Śródmieścia i Srokowca ważne będzie podejmowanie inicjatyw obywatelskich w sferze ekologicznej i rekreacyjnej.

OBSZAR REWITALIZACJI „ŚRÓDMIEŚCIE ZE SROKOWCEM”

POTENCJAŁY REWITALIZACYJNE:		BARIERY REWITALIZACYJNE:	
WYMIAR SPOŁECZNY: - Pustostany – wolne zasoby mieszkaniowe komunalne i prywatne. - Kompetentna kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – praca z osobami wykluczonymi społecznie. - Kompetentna kadra Powiatowego urzędu Pracy – praca w zakresie szkoleń, doradztwa zawodowego i analizie rynku pracy. - Aktywność kulturalna realizowana w ramach Miejskiego Domu Kultury. - Kapitał ludzki skupiony w organizacjach pozarządowych o różnym profilu działalności. - Potencjał edukacyjny i infrastrukturalny szkół ponadgimnazjalnych, policealnych i pomaturalnych. WYMIAR GOSPODARCZY: - Potencjalne powierzchnie biurowe i biznesowe w skoncentrowanej zabudowie śródmiejskiej. - Duże otwarte tereny pohutnicze umożliwiające zaprojektowanie nowej strefy biznesowej na Srokowcu. - Zespół specjalistycznych ośrodków medycznych. WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Istniejąca zabudowa mieszkaniowa z parterami użytkowymi – wynajęcie pomieszczeń przedsiębiorcom i NGO.	- Pałac wraz z otaczającym go Parkiem Miejskim jako przestrzeń miejsko-prywatna z ofertą usługowo-wypoczynkową. - Rozległe tereny przemysłowe w centrum miasta: tereny po Hucie Jedność, tereny po zabudowie dworca PKP. - Możliwość zabudowy plombowej w rejonie ul. Śmiłowskiego, Komuny Paryskiej i Szefflera. - Niezagospodarowany teren wzdłuż ul. Konopnickiej: teren inwestycyjny tzw. C a przy ul. Rydla: teren inwestycyjny tzw. B. - Nasyp po kolei wąskotorowej wzdłuż ul. Konopnickiej – wykorzystanie na cele rekreacyjne lub komunikacyjne. - Pusty teren do zagospodarowania u zbiegu ul. Krasieńskiego i Świerczewskiego. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Tereny zielone: Bażantarnia, Park Hutnik, Park Miejski, Staw Rzęsa. - Istniejące tereny z sukcesą zieleni wysokiej wraz z fauną. - Możliwość pro-rekreacyjnego zagospodarowania części terenów przemysłowych. - Występujące przejawy aktywności obywatelskiej: upiększanie zaniedbanych terenów, nasadzenie krzewów. - Programy edukacyjne dla dzieci, w tym Kółka ekologiczne w szkołach - Aktywność szkoleniowa miasta dotycząca segregacji odpadów.	WYMIAR SPOŁECZNY: - Niska świadomość obywatelska mieszkańców. - Duża grupa mieszkańców zagrożona wykluczeniem społecznym. - Niski poziom bezpieczeństwa publicznego. - Niski status materialny mieszkańców. - Duża liczba osób trwale bezrobotnych i niechętnych do zmiany kwalifikacji zawodowych (konsekwencja likwidacji kopalni i Huty Jedność). - Zanik drobnej przedsiębiorczości, niski poziom aktywności przedsiębiorczej. - Mała odpowiedzialność lokalnej społeczności za tereny wokół ich miejsc zamieszkania. WYMIAR GOSPODARCZY: - Słabo zorganizowane lokalne środowisko gospodarcze - Wysoki poziom degradacji środowiska. - Brak strategii i spójnych działań dotyczących szkolnictwa zawodowego i edukacji biznesowej.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Duże nakłady na remont istniejących zasobów mieszkaniowych. - Ograniczona możliwość interwencji na dużej ilości terenów pozostających w rękach prywatnych. - Nieuzbrojone i słabo skomunikowane tereny przemysłowe. - Przetarta instalacje grzewcze, przyczyniające się do powstawania problemu niskiej emisji. - Zaniedbana substancja mieszkaniowa – niski poziom norm etycznych i nieprzestrzeganie zasad społecznych. - Występowanie szkód górniczych, ryzyko powstawania zapadlisk, częste awarie infrastruktury komunalnej. - Brak wolnych przestrzeni do tworzenia nowych miejsc parkingowych. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Nieuregulowane sprawy własnościowe ograniczające wpływ na poprawę sytuacji ekologicznej w śródmieściu. - Brak strategii ekologicznej i programu ekologicznego dla całego miasta. - Dzikie wysypiska śmieci, brak punktów selektywnej zbiórki odpadów. - Wysoki stan zanieczyszczenia powietrza spowodowany niską efektywnością energetyczną gospodarki komunalnej. - Mała ilość ścieżek rowerowych.
SZANSE REWITALIZACYJNE:		WYZWANIA REWITALIZACYJNE:	
WYMIAR SPOŁECZNY: - Dostępność do dużego, aglomeracyjnego rynku pracy. - Atrakcyjna oferta ponadlokalna spędzania wolnego czasu (pole golfowe, strzelnica, Staw Rzęsa). - Dostęp do środków unijnych. WYMIAR GOSPODARCZY: - Możliwość transferu dobrych praktyk w zakresie organizowania stref aktywności gospodarczej, w tym bezpośrednie sąsiedztwo Górnośląskiego Parku Przemysłowego.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Dobra dostępność transportowa Srokowca od strony Katowic. - Realizacja zintegrowanych inwestycji terytorialnych w ramach krajowej i regionalnej polityki miejskiej. - Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych z wszelkich możliwych źródeł publicznych i prywatnych. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Wspólne trasy rowerowe obejmujące zasięgiem Siemianowice Śląskie i miasta sąsiednie. - Duże wydarzenia propagujące zdrowy styl życia. - Dostęp do środków unijnych.	WYMIAR SPOŁECZNY: - Podniesienie atrakcyjności i stabilności lokalnego rynku pracy. - Zatrzymanie w mieście młodych i wykształconych ludzi. - Dostępność oferty kształcenia ustawicznego. WYMIAR GOSPODARCZY: - Wykreowanie nowych, przyszłościowych specjalności i profilu gospodarczego miasta. - Profesjonalna obsługa inwestorów w tym sprawna instytucja pierwszego kontaktu z inwestorami. - Zaszczepienie biznesu i inwestorów na dużych terenach przemysłowych Śródmieścia i Srokowca.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Przeniesienie ruchu tranzytowego poza Śródmieście. - Niska atrakcyjność mieszkaniowa Śródmieścia względem pozostałych dzielnic miastach. - Przygotowanie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych zagospodarowujących tereny przemysłowe miasta głównie w dzielnicy Srokowiec. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Likwidacja niskiej emisji w zabudowie śródmiejskiej. - Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa. - Nowe inicjatywy obywatelskie w sferze ekologicznej i rekreacyjnej

8.3. Wizja obszaru Śródmieście i Srokowiec po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji obszar Śródmieścia i Srokowca do 2022 roku będzie miejscem oferującym:

- reprezentacyjne śródmiejskie przestrzenie publiczne atrakcyjne dla mieszkańców i otwarte na biznes, handel, usługi, kulturę i rekreację, charakteryzujące się wysoką funkcjonalnością, dobrym skomunikowaniem, estetyką oraz dużym poziomem bezpieczeństwa publicznego, w których będzie miejsce na realizację inicjatyw obywatelskich sprzyjających podnoszeniu integracji i spójności społecznej obszaru, w szczególności dotyczy to: Rynku, tradycyjnych śródmiejskich ulic handlowych tj. Powstańców i Świerczewskiego oraz Zespołu Pałacowo-Parkowego Donnesmarcków;
- dobrą jakość zasobów mieszkaniowych sukcesywnie odnawianych, w których poprawie ulega zarówno standard zamieszkania, jak również funkcjonalność najbliższego otoczenia (przestrzeń osiedlowa, podwórka, place zabaw, parkingi itp.) ze względu na większą dbałość o „dobro wspólne” wykazywaną przez mieszkańców oraz ścisłą współpracę w zarządzaniu przestrzenią właścicieli i użytkowników nieruchomości;
- skuteczne narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, dziedziczeniu ubóstwa oraz powstawaniu patologii społecznych;
- odnowa kwartału „Hugo” poprzez włączenie społeczne mieszkańców (rodziców z dziećmi) w powstawanie świetlicy jako Centrum Usług Społecznych, pełniące funkcję edukacyjno-integracyjną.
- sprzyjające warunki rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności małych i średnich firm wykorzystujących lokalny potencjał tkwiący w społeczności miasta, pobudzany kompleksowymi działaniami na rzecz rozwoju zawodowego i osobowego prowadzonymi we współpracy szkół, Powiatowego Urzędu Pracy oraz organizacji pozarządowych;
- przyjazny klimat dla inwestorów z profesjonalnym wsparciem i obsługą, od oferty inwestycyjnej do współpracy na etapie prowadzenia działalności gospodarczej;
- tereny inwestycyjne powstałe na obszarach przemysłowych Śródmieścia i Srokowca charakteryzujące się uregulowaną sytuacją własnościową, dobrą dostępnością

komunikacyjną oraz zmodernizowaną infrastrukturą techniczną posiadający sprawnych gospodarzy prowadzących działalność gospodarczą lub społeczną,

- lepszą jakość środowiska wynikającą z działań związanych z ograniczaniem problemu tzw. niskiej emisji, rekultywacją terenów przemysłowych, usprawnieniem gospodarki odpadami, dbałością i eksponowaniem walorów przyrodniczych terenów zielonych, a także przyjaznym dla rowerzystów.

8.4. Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca

Cel generalny

Podniesienie jakości życia mieszkańców miasta poprzez wzmocnienie rangi przestrzeni śródmiejskiej i potencjału ekonomicznego Siemianowic Śląskich

Tabela 25 Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca w wymiarze, społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym oraz ekologicznym

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA I SROKOWCA W WYMIARZE SPOŁECZNYM		CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA I SROKOWCA W WYMIARZE URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNYM	
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
CSS 1. Nowe usługi społeczne dedykowane osobom w wieku powyżej 60+ oraz rodzinom o niskim statusie materialnym	COS 1.1. Nowe usługi w zakresie pomocy społecznej (Projekt punktu pomocy społecznej dla osób najbardziej potrzebujących) COS 1.2. Oferta społecznej aktywizacji dla osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60+ (zdefiniować rodzaj usług: zdrowotne, edukacyjne i kulturalne, rekreacyjne, opiekuńcze) (Projekt – dom opieki społecznej w Śródmieściu) COS 1.3. Kompleksowa oferta usług dla rodzin wymagających wsparcia ze względu na wybrane dysfunkcje społeczne i zdrowotne	CSU 1. Kompleksowa renowacja osiedli robotniczych	COU 1.1. Rozwój usług społecznych poprzez adaptację starej zabudowy COU 1.2. Renowacja i zachowanie starych osiedli robotniczych z odtworzeniem projektowanej zieleni
CSS 2. Wzrost zaangażowania mieszkańców i biznesu na rzecz podniesienia jakości środowiska zamieszkania	COS 2.1. Rozwinięty system prac społeczno-użytecznych COS 2.2. Wymiana usług z wykorzystaniem idei banku czasu (projekt: Siemianowski Bank Czasu) COS 2.3. Aktywność społeczna i dbałość mieszkańców o podwórkę i tereny wewnątrzosiedlowe COS 2.4. Siemianowski biznes otwarty na współpracę ze społecznościami lokalnymi	CSU 2. Uatrakcyjnienie i ożywienie zdegradowanych przestrzeni publicznych Śródmieścia	COU 2.1. Nowe aktywności w zrewitalizowanych przestrzeniach publicznych Śródmieścia COU 2.2. Animacja aktywności społecznej w sieci przestrzeni publicznej Śródmieścia COU 2.3. Innowacje społeczne w przestrzeniach publicznych COU 2.4. Sieciowanie zrewitalizowanych przestrzeni publicznych, w tym parków miejskich (Miejski, Hutnik, Pszczelnik) poprzez ścieżki rowerowe i ciągi piesze oraz szlaki historycznej zabudowy i zabytków przemysłowych
CSS 3. Kreowanie lokalnego rynku pracy opartego na mobilności zawodowej i społecznej mieszkańców	COS 3.1. Wzrost mobilności zawodowej mieszkańców poprzez skuteczniejsze kojarzenie i współdziałanie lokalnego rynku pracy COS 3.2. Nowe formy włączenia mieszkańców w życie obywatelskie	CSU 3. Wypośażenie terenów pohutniczych w Śródmieściu w nowoczesną infrastrukturę	COU 3.1. Udogodnienia infrastrukturalne i promocja oferty inwestycyjnej na terenach przemysłowych COU 3.2. Nowi inwestorzy, firmy innowacyjne, centra logistyczne oraz usługi, mały biznes, gastronomia, rekreacja na terenach i w obiektach po Hucie Jedność
CSS 4. Wzrost dostępności mieszkańców do nowej oferty w urządzonych przestrzeniach publicznych	COS 4.1. Animacja spędzania czasu wolnego w przestrzeniach publicznych COS 4.2. Nowe urządzone tereny wzbogacające ofertę sportowo rekreacyjną	CSU 4. Wypośażenie terenów poprzemysłowych w dzielnicy Srokowiec w nowoczesną infrastrukturę	COU 4.1. Udogodnienia infrastrukturalne i promocja oferty inwestycyjnej na terenach poprzemysłowych COU 4.2. Nowe aktywności gospodarcze, w tym centra logistyczne, branża IT, elektronika komputerowa ożywiająca poprzemysłową dzielnicę Srokowiec (Biznes Park Srokowiec)
CSS 5. Podniesienie standardu starych, zaniedbanych osiedli mieszkaniowych wraz z ich otoczeniem	COS 5.1. Udogodnienia cywilizacyjne w starych zasobach mieszkaniowych COS 5.2. Lepsze dopasowanie komunalnych zasobów mieszkaniowych do możliwości ekonomicznych najemców (projekt: stworzenie programu zamiany mieszkań) COS 5.3. Aktywność społeczna i dbałość mieszkańców o podwórkę i tereny wewnątrzosiedlowe		
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA I SROKOWCA W WYMIARZE GOSPODARCZYM		CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI ŚRÓDMIEŚCIA I SROKOWCA W WYMIARZE EKOLOGICZNYM	
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
CSG 1. Kształcenie w nowych zawodach i stworzenie warunków dla kształcenia ustawicznego	COG 1.1. Udogodnienia wspierające zdobywanie nowych, przyszłościowych zawodów oraz uczestnictwa w kształceniu ustawicznym COG 1.2. Wykorzystanie infrastruktury szkolnictwa zawodowego i ustawicznego we współpracy ze środowiskiem biznesowym COG 1.3. Wzrost aktywności przedsiębiorczej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych	CSE 1. Odnowa ekologiczna terenów zdegradowanych poprzez edukację, inicjatywy i aktywność obywatelską	COE 1.1. Kształtowanie postaw i pobudzanie inicjatyw proekologicznych oraz dbałość o środowisko przyrodnicze COE 1.2. Realizacja programów edukacji ekologicznej i kulturowej dzieci i młodzieży COE 1.3. Inicjowanie i tworzenie stowarzyszeń oraz grup proekologicznych
CSG 2. Rozwój działalności i oferty w sektorze usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych	COG 2.1. Nowe działalności i poszerzająca się oferta usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych na rewitalizowanym obszarze COG 2.2. Wykorzystanie terenów poprzemysłowych dla utworzenia strefy sportów ekstremalnych, np. paintball lub tor dla quadów	CSE 2. Stworzenie zintegrowanej przestrzeni oferty wypoczynku i rekreacji w zrewitalizowanym środowisku przyrodniczym Śródmieścia	COE 2.1. Tworzenie strefy wypoczynku i rekreacji wraz z infrastrukturą na terenach otwartych i zamkniętych (parki, zieleńce itp.) COE 2.2. Infrastruktura sprzyjająca aktywności sportowej i rekreacyjnej w zrewitalizowanym Środowisku przyrodniczym COE 2.3. Stworzenie sieci ścieżek rekreacyjnych i edukacyjnych komplementarną z ogólnomiejską komunikacją rowerową COE 2.4. Nowe wydarzenia w mieście wzmacniające postawy proekologiczne mieszkańców
CSG 3. Ożywienie gospodarcze poprzez wzmocnienie funkcji handlowo-usługowej i drobnego biznesu w obrębie reprezentacyjnej przestrzeni śródmiejskiej	COG 3.1. Ożywienie tradycyjnych ulic handlowych w Śródmieściu w oparciu o drobną przedsiębiorczość i rzemiosło, nowoczesne usługi biznesowe i przestrzenie biurowe COG 3.2. Nowa strefa przemysłowa dla drobnej przedsiębiorczości COG 3.3. Przekształcenie starej zabudowy i przestrzeni śródmiejskiej w reprezentacyjne pasaż COG 3.4. Zwiększenie atrakcyjności społeczno-kulturowej rewitalizowanego Śródmieścia	CSE 3. Efektywna i niskoemisyjna gospodarka energetyczna w zasobach mieszkaniowych w Śródmieściu	COE 3.1. Energetyka prosumencka w gospodarce mieszkaniowej i obiektach użyteczności publicznej COE 3.2. Propagowanie proekologicznych technologii w rewitalizacji istniejącej substancji mieszkaniowej
CSG 4. Ożywienie gospodarcze Śródmieścia i Srokowca poprzez kreowanie oferty edukacyjnej i wspieranie startupów	COG 4.1. Oferta nowych zawodów praktycznych w kształceniu zawodowym i ustawicznym COG 4.2. Wzrost mobilności zawodowej mieszkańców poprzez skuteczniejsze kojarzenie i współdziałanie lokalne uczestników rynku pracy COG 4.3. Siemianowski biznes otwarty na współpracę ze społecznościami lokalnymi COG 4.4. Nowa oferta usług społecznych (kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych) na terenach pogórniczych i pohutniczych	CSE 4. Pro-rekreacyjne wykorzystanie terenów postindustrialnych CSE 5. Przyjazna przestrzeń Śródmieścia z ruchem pieszym i niskoemisyjnym transportem	COE 4.1. Parki miejskie w terenach postindustrialnych, w szczególności tereny zieleni urządzonej, ogrody roślin ozdobnych i tereny rekreacyjne COE 4.2. Wykorzystanie w celach rekreacyjno-sportowych terenów, na których nastąpiła sukcesja przyrodnicza COE 5.1. Tworzenie ulic z pasmem spacerowo-wypoczynkowym (np. aleja z drzewami i ławeczkami) COE 5.2. Reorganizacja transportu miejskiego w Śródmieściu z wykorzystaniem transportu szynowego i rowerowego

Tabela 26 Matryca interwencji w poszczególnych obszarach problemowych na obszarze Śródmieścia i Srokowca

<u>PROBLEM</u>	<u>CEL STRATEGICZNY</u>	<u>CEL OPERACYJNY</u>	<u>WSKAŹNIK PRODUKTU/ REZULTATU</u>	<u>PROJEKT/Y</u>
Starzejące się społeczeństwo	Nowe usługi społeczne dedykowane osobom w wieku powyżej 60+ oraz rodzinom o niskim statusie materialnym	Realizacja nowych usług w zakresie pomocy społecznej; stworzenie oferty społecznej aktywizacji dla osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60+ oraz rodzin wymagających wsparcia ze względu na wybrane dysfunkcje społeczne i zdrowotne.	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje/pracujących po opuszczeniu projektu	„Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy”; „Stworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych”; „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1.); „Zagospodarowanie parterów na świetlice, Centrum Usług Społecznych, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze)”. „Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy”; „Poprawa infrastruktury Szpitala Miejskiego w Siemianowicach Śląskich” <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację)</i>
Niska świadomość obywatelska mieszkańców, słabo zorganizowane lokalne środowisko gospodarcze	Wzrost zaangażowania mieszkańców i biznesu na rzecz podniesienia jakości środowiska zamieszkania	Rozwinięcie prac społeczno-użytecznych, promocja wymiany usług z wykorzystaniem idei banku czasu, wzrost aktywności społecznej wśród mieszkańców.	Ilość osób objętych projektami aktywności lokalnej; Ilość przedsiębiorców zaangażowanych w działania podnoszące jakość środowiska zamieszkania.	„SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1.); „Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość”; „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zagranicznych”.

Duża populacja osób trwale bezrobotnych i niechęć do zmiany kwalifikacji zawodowych	Kreowanie lokalnego rynku pracy opartego na mobilności zawodowej i społecznej mieszkańców	Wzrost mobilności zawodowej mieszkańców poprzez poprawę współdziałania lokalnego uczestników rynku pracy oraz stworzenie nowych form włączenia mieszkańców w życie obywatelskie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje/pracujących po opuszczeniu projektu.	„Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość”; „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zagranicznych”; „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samo zatrudnienia”; „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie)” <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację)</i>
Niska świadomość obywatelska mieszkańców	Wzrost dostępności mieszkańców do nowej oferty w urządzonych przestrzeniach publicznych	Zorganizowanie animacji spędzania wolnego czasu w przestrzeniach publicznych i stworzenie nowych terenów wzbogacających ofertę sportowo-rekreacyjną	Ilość zrewitalizowanych przestrzeni publicznych; Liczba osób/dzieci korzystających z nowej oferty w urządzonych przestrzeniach publicznych;	„Aktywni na sportowo – turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska”; „Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich”; „Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe (place zabaw, siłownie na powietrzu)”; „Zielone Płuca Miast – ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Miasta Siemianowice Śląskie wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną. Ochrona bioróżnorodności i zasobów przyrodniczych – Stawy Brysiowe, Park Bytkowski” <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację)</i>
Niski standard mieszkaniowy, związany z ich wyposażeniem, a także przestarzałym sposobem ich ogrzewania, powiązany z konfliktowym	Podniesienie standardu starych, zaniedbanych osiedli mieszkaniowych wraz z ich otoczeniem	Rozwój usług społecznych poprzez adaptację starej zabudowy oraz renowacja starych osiedli robotniczych z	Liczba zmodernizowanych kamienic; Liczba budynków podłączonych do sieciowych nośników ciepła;	„Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu”; Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz

sąsiedztwem terenów przemysłowych		odtworzeniem projektowanej zieleni.	Liczba wymienionych indywidualnych źródeł ciepła;	poprzez podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła.
Brak strategii i spójnych działań dotyczących szkolnictwa zawodowego i edukacji biznesowej	Kształcenie w nowych zawodach i stworzenie warunków dla kształcenia ustawicznego	Stworzenie warunków do kształcenia w kierunkach nowych przyszłościowych zawodów oraz wykorzystanie infrastruktury szkolnictwa zawodowego do współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego; Liczba uczniów/nauczycieli objętych wsparciem w ramach projektu;	„Wzmocnienie potencjału szkolnictwa zawodowego w mieście Siemianowice Śląskie” (ZIT 11.2.1 RPO) <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację);</i> „Rozwój kompetencji i dopasowanie do potrzeb rynku pracy uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych Siemianowic Śląskich”. (ZIT 12.2.1 RPO) – <i>projekt komplementarny do w/w projektu 11.2.1 (jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację).</i>
Organizacje gospodarczo-społeczne dysponujące niskimi środkami finansowymi	Rozwój działalności i oferty w sektorze usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych	Poszerzenie oferty usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych na rewitalizowanym obszarze	Liczba mieszkańców odwiedzających zrewitalizowane obiekty; Wzrost liczby osób prowadzących aktywny tryb życia; Ilość miejsc z ofertą usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych;	„Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnersmarcków wraz z terenami przyległymi”; „Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich Zagospodarowanie parterów na świetlice, Centrum Usług Społecznych, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze).” „Aktywni na sportowo – turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska.”
Zanik drobnej przedsiębiorczości i niski poziom aktywności przedsiębiorczej	Ożywienie gospodarcze poprzez wzmocnienie funkcji handlowo-usługowej i drobnego biznesu w obrębie reprezentacyjnej przestrzeni śródmiejskiej	Nadanie nowego kształtu tradycyjnym ulicom handlowym w Śródmieściu w oparciu o drobną przedsiębiorczość i rzemiosła, a także nowoczesne usługi biznesowe. Zwiększenie	Liczba nowych firm i liczba nowych inwestorów; Wzrost atrakcyjności miasta wśród drobnych przedsiębiorców;	„Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość „; „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych”; „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samo zatrudnienia” (ZIT 7.3.1 RPO)

		atrakcyjności społeczno-kulturowej rewitalizowanego Śródmieścia.		„Siemianowicka kuźnia przedsiębiorczości” w ramach grupy projektów dodatkowych wywierających wpływ na rewitalizację- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie)
Niski poziom aspiracji edukacyjnych i budowania własnych karier zawodowych, brak strategii i spójnych działań dotyczących szkolnictwa zawodowego i edukacji biznesowej	Ożywienie gospodarcze Śródmieścia i Srokowca poprzez kreowanie oferty edukacyjnej i wspieranie start-upów	Stworzenie oferty nowych zawodów praktycznych w kształceniu zawodowym i ustawicznym oraz wzrost mobilności zawodowej mieszkańców. Stworzenie nowej oferty usług społecznych na terenach pogórnich i pchutniczych.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego; Liczba uczniów/nauczycieli objętych wsparciem w ramach projektu; Ilość osób kończących kursy szkoleniowe oraz nabywające umiejętności i kompetencje niezbędne na rynku pracy.	„Wzmocnienie potencjału szkolnictwa zawodowego w mieście Siemianowice Śląskie” (ZIT 11.2.1 RPO) (jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację); „Rozwój kompetencji i dopasowanie do potrzeb rynku pracy uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych Siemianowice Śląskich”. (ZIT 12.2.1 RPO) – projekt komplementarny do w/w projektu 11.2.1 (jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację). „Kształcenie ustawiczne i zawodowe mieszkańców Gminy Siemianowice Śląskie” (jako grupa projektów dodatkowych, wywierających wpływ na rewitalizację). „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samo zatrudnienia” (ZIT 7.3.1 RPO) „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie).
Niska atrakcyjność mieszkaniowa Śródmieścia względem pozostałych dzielnic miasta	Kompleksowa renowacja osiedli robotniczych	Rozwój usług społecznych poprzez adaptację starej zabudowy oraz renowacja starych osiedli robotniczych z odtworzeniem projektowanej zieleni.	Liczba zmodernizowanych kamienic; Poprawa estetyki oraz standardów mieszkaniowych w Śródmieściu	„Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu”

Wysoki poziom degradacji środowiskowej niektórych terenów w Śródmieściu	Uatrakcyjnienie i ożywienie zdegradowanych przestrzeni publicznych Śródmieścia	Stworzenie nowych aktywności w zrewitalizowanych przestrzeniach publicznych, wdrożenie innowacji społecznych w przestrzeniach publicznych i ich sieciowanie	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych; Wzrost liczby placów zabaw i innych miejsc spędzania wolnego czasu.	„Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe”; „Zieleń miejska – naturalne bogactwo miasta”;
Niska atrakcyjność inwestycyjna na terenach pohutniczych w Śródmieściu (nieuzbrojone i słabo skomunikowane tereny przemysłowe)	Wyposażenie terenów pohutniczych w Śródmieściu w nowoczesną infrastrukturę	Stworzenie udogodnień infrastrukturalnych i przeprowadzenie promocji oferty inwestycyjnej terenów przemysłowych	Liczba m ² powierzchni zrewitalizowanej; Wzrost liczby inwestorów na terenach pohutniczych w Śródmieściu.	„Rewitalizacja terenu byłej Huty „Jedność” poprzez nadanie nowych funkcji techniczno-produkcyjnych”
Niska atrakcyjność inwestycyjna terenów przemysłowych w dzielnicy Srokowiec (nieuzbrojone i słabo skomunikowane tereny przemysłowe)	Wyposażenie terenów przemysłowych w dzielnicy Srokowiec w nowoczesną infrastrukturę	Stworzenie udogodnień infrastrukturalnych i przeprowadzenie promocji oferty inwestycyjnej terenów przemysłowych oraz utworzenie Biznes Parku Srokowiec	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych; Liczba m ² powierzchni wyposażonych w infrastrukturę	„Biznes Park Srokowiec spójny komunikacyjnie z GPP – Górnośląskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield” (ZIT 3.1.1.RPO)
Brak strategii i programu ekologicznego dla całego miasta	Odnowa ekologiczna terenów zdegradowanych poprzez edukację, inicjatywy i aktywność obywatelską	Kształtowanie postaw proekologicznych poprzez realizację programów edukacji ekologicznej i tworzenie stowarzyszeń oraz grup proekologicznych.	Ilość osób objęta edukacją ekologiczną	„Zielone Płuca Miast – ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Miasta Siemianowice Śląskie wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną. Ochrona bioróżnorodności i zasobów przyrodniczych – Stawy Brysiowe, Park Bytkowski” (ZIT 5.4.1 RPO).

Mała odpowiedzialność lokalnej społeczności za tereny wokół ich miejsca zamieszkania	Stworzenie zintegrowanej przestrzennie oferty wypoczynku i rekreacji w zrewitalizowanym środowisku przyrodniczym Śródmieścia	Stworzenie stref wypoczynku i rekreacji na terenach otwartych i zamkniętych, a także stworzenie sieci ścieżek rekreacyjnych i edukacyjnych	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych; Wzrost liczby placów zabaw i innych miejsc spędzania wolnego czasu. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskich w Siemianowicach Śląskich	„Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe”; „Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnersmarcków wraz z terenami przyległymi.” „Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich” „Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych” (ZIT 4.5.1 RPO)
Niski standard mieszkaniowy, związany z ich wyposażeniem, a także przestarzałym sposobem ich ogrzewania, powiązany z konfliktem sąsiedztwem terenów przemysłowych	Efektywna i niskoemisyjna gospodarka energetyczna w zasobach mieszkaniowych w Śródmieściu	Wprowadzenie energetyki prosumenckiej w gospodarce mieszkaniowej i obiektach użyteczności publicznej .	Liczba budynków podłączonych do sieciowych nośników ciepła; Liczba wymienionych indywidualnych źródeł ciepła; Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii; Spadek rocznej emisji gazów cieplarnianych.	Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz poprzez podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła
Wysoki poziom degradacji środowiska na terenach przemysłowych	Pro-rekreacyjne wykorzystanie terenów postindustrialnych	Stworzenie parków miejskich na terenach postindustrialnych , w szczególności terenów zieleni urządzonej.	Liczba m ² powierzchni zrewitalizowanej;	„Zieleń miejska – naturalne bogactwo miejskie”
Niska jakość infrastruktury drogowej zaniżająca atrakcyjność miasta	Przyjazna przestrzeń Śródmieścia z ruchem pieszym i niskoemisyjnym transportem	Stworzenie ulic z pasem spacerowo-wypoczynkowym oraz reorganizacja transportu miejskiego w Śródmieściu	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride” Długość wybudowanych dróg dla rowerów Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w R&R	„Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych,, (ZIT 4.5.1 RPO)

9. Strategiczny obszar rewitalizacji „Michałkowice z Nowym Światem” na lata 2016-2022

9.1. Delimitacja strategicznego obszaru rewitalizacji Michałkowice z Nowym Światem

Strategiczny obszar rewitalizacji Michałkowice i Nowy Świat swym zasięgiem obejmuje znaczną część dzielnicy Michałkowice ograniczoną od północy pl. 11 Listopada (wraz z przestrzenią publiczną – parkingiem przed Kościołem św. Michała) i ul. Orzeszkową. Dalej obszar rozciąga się w kierunku południowym i wschodnim, gdzie znaczną część obszaru rewitalizacji zajmują tereny Parku „Górnik” oraz tereny przemysłowe zlokalizowane na wschód od ulicy Michałkowickiej.

Osiedlem wchodzącym w skład obszaru rewitalizacji od południowej strony jest tzw. „Nowy Świat”, czyli ulice Kołłątaja, Żwirki i Wigury oraz Deji, gdzie występuje koncentracja lokali socjalnych, w których występują gospodarstwa domowe zagrożone wykluczeniem społecznym, w szczególności związanym z długotrwałym bezrobociem, ubóstwem i bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Granica obszaru od strony wschodniej przebiega wzdłuż ul. Oświęcimskiej do linii kolejowej i dalej wzdłuż linii kolejowej (granica południowa) do ul. Wieczorka 1-5, wiaduktem nad linią kolejową do ul. Michałkowickiej.

Powierzchnia obszaru i udział w powierzchni miasta:	0,948 km²	(3,72%)
Ludność w granicach obszaru i udział w liczbie mieszkańców miasta:	1 802 osób	(2,62)

Tabela 27 Wykaz ulic Michałkowice/Nowy Świat

MICHAŁKOWICE I NOWY ŚWIAT	
NAZWA ULICY	IŁOŚĆ MIESZKAŃCÓW stan na 2014 r.
Orzeszkowej	brak mieszkańców
Kościelna 1	brak mieszkańców
Michałkowicka	603
Pl. Bohaterów Września	557
Oświęcimska	113
Kołłątaja	333
Żwirki i Wigury	111
Deji	85
SUMA	1.802



Fot. 5. Nowy Świat – fragment wewnętrznej ulicy osiedla/ Źródło: UM Siemianowice Śląskie



Fot.6 Pałac Rheinbabenów/ zdjęcie: Biuro Rzecznika UM Siemianowice Śląskie

9.2. Bilans strategiczny obszaru rewitalizacji Michałkowice i Nowy Świat

Bilans strategiczny obszaru rewitalizacji Michałkowice i Nowy Świat obejmuje dwie grupy czynników. W pierwszej kolejności prezentowane są czynniki wewnętrzne, czyli potencjały i bariery w przekroju czterech wymiarów rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji możliwe jest wykorzystanie potencjału społecznego obszaru Michałkowice i Nowy Świat skupionego przede wszystkim wokół publicznych, pozarządowych i kościelnych instytucji działających na tym terenie. Dotyczy to zarówno potencjału kompetencyjnego osób związanych z instytucjami, ich sieci relacji i kontaktów, jak również samej oferty instytucji. Warta podkreślenia jest wielosektorowość potencjału społecznego reprezentowanego zarówno przez podmioty publiczne, w tym edukacyjne (szkoły, przedszkola, biblioteki) jak również podmioty związane z miejscami i obiektami sportu i rekreacji. Szczególnie istotny jest potencjał parafialny kościoła św. Michała. Na wzrost potencjału społecznego obszaru pozytywny wpływ ma także rozwój indywidualnego i zbiorowego budownictwa mieszkalnego skutkującego napływem nowych mieszkańców, zwykle o co najmniej średnim poziomie zamożności. Może to doprowadzić do korzystnych efektów synergicznych uwzględniając w szczególności silne poczucie więzi lokalnej wśród społeczności lokalnej.

Najważniejszymi barierami rewitalizacyjnymi w wymiarze społecznym są natomiast bariery mentalne skutkujące brakiem otwartości na zmiany społeczności lokalnej w połączeniu z negatywnym nastawieniem do aktywności społecznej oraz dziedziczeniem negatywnych wzorców zachowań. Wysokie poczucie wykluczenia społecznego dotyczy przede wszystkim społeczności Nowego Świata, choć poczucie odrębności dzielnicowej mogące stanowić barierę procesów rewitalizacyjnych dotyczy całej dzielnicy Michałkowice. Dodatkowo zdegradowana infrastruktura lokalowa choć ma także charakter infrastrukturalny to stanowi barierę również w wymiarze społecznym.

W wymiarze gospodarczym obszar Michałkowic i Nowego Świata posiada kilka potencjałów mogących wspierać rozwój nowych działalności biznesowych. Obszar ten jest korzystnie usytuowany co wpływa na atrakcyjność dostępnych w tym rejonie terenów inwestycyjnych. Obserwuje się zainteresowanie Michałkowicami przedsiębiorców – zarówno z terenu miasta, jak i z otoczenia, którzy realizują tutaj swoje inwestycje. Skala nowych inwestycji nie odpowiada co prawda potrzebom obszaru i nie wypełnia luki jaka powstała na rynku pracy po restrukturyzacji tradycyjnych gałęzi lokalnej gospodarki, ale potwierdza potencjał biznesowy obszaru i może

przyczyniać się do ukształtowania pozytywnego obrazu Michałkowic w oczach kolejnych inwestorów.

Najistotniejsza grupa barier utrudniających rozwój gospodarczy obszaru związana jest z deficytami kapitału ludzkiego – zarówno jakościowymi, jak i ilościowymi. Zmiany demograficzne prowadzą do stopniowego zmniejszenia liczby osób, które mogą być zatrudniane przez nowo powstające firmy. Ponadto, poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru nie jest oceniany zbyt wysoko. Zachowawczość mieszkańców, niska skłonność do podejmowania ryzyka, tradycyjne postrzeganie modelu kariery zawodowej hamują powstawanie kolejnych firm lokalnych. Można też postawić hipotezę, że na poziom przedsiębiorczości wpływ mają źródła utrzymania mieszkańców, w szczególności emerytury osób w stosunkowo młodym wieku oraz zasiłki społeczne zapewniające egzystencję części osób i rodzin o niskich aspiracjach.

W wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym obszar Michałkowic z Nowym Światem cechuje znaczna ilość terenów i obiektów posiadających walory kulturowe, a nawet symboliczne oraz mogących pełnić w przyszłości istotne funkcje mieszkaniowe, społeczne i gospodarcze. Na obszarze tym znaleźć można tereny zielone, obiekty historyczne, jak również przestrzenie, które koncentrowały ważne funkcje decydujące o rozwoju społeczno-ekonomicznym miasta. Pomimo, że wzmiankowane tereny i obiekty utraciły swoje dawne funkcje a ich znaczenie zostało wyraźnie zredukowane to nie należy pomijać faktu, że w oparciu o ich walory już dzisiaj realizowane są nowe działalności o randze miejskiej, a nawet regionalnej. Dla społeczności lokalnej takie miejsca jak Zameczek, dawny Urząd Gminy, obiekty składające się na Park Tradycji są w dalszym ciągu niezwykle istotne, a ich przyszłość nie jest obojętna zarówno dla mieszkańców omawianego obszaru jak i całego miasta. W procesie rewitalizacji istotnym wyzwaniem jest dalsze przekształcanie charakterystycznych dla Michałkowic i Nowego Świata terenów i obiektów przy zachowaniu, a wręcz eksponowaniu ich wyjątkowości będącej świadectwem historii Siemianowic i Górnego Śląska. Potencjały urbanistyczno-infrastrukturalne predestynują obszar do realizacji rozwoju zintegrowanego, w którym dochodzić winno do koegzystencji innowacyjnych firm, wyspecjalizowanych usług czasu wolnego oraz funkcji mieszkaniowych wykorzystujących walory położenia przyrodniczego i specyfikę tradycyjnej zabudowy dzielnicy.

Zbiór barier w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym odzwierciedla dysonans między historią obszaru a nowymi oczekiwaniami, które są z nim związane przez różne podmioty lokalne. Industrialna geneza rozwoju widoczna jest w niedostosowaniu struktury przestrzennej oraz dysfunkcjonalności systemów infrastruktury technicznej, zwłaszcza komunikacyjnej w stosunku do potrzeb nowej gospodarki, mieszkalnictwa oraz usług społecznych i usług czasu wolnego. Główną barierą

rewitalizacji urbanistyczno-infrastrukturalnej jest skala potrzeb finansowych związanych z zachowaniem i odrestaurowaniem istniejącej zabudowy. Z jednej strony, zabudowę tę charakteryzuje znaczna wartość historyczno-kulturowa, zaś z drugiej strony, z punktu widzenia mieszkańców jest to zabudowa substandardowa i zdegradowana. Odblokowanie rozwoju obszaru wymaga także przekształcenia układu komunikacyjnego, który aktualnie nie zapewnia dobrej łączalności transportowej, a równocześnie jest źródłem codziennych uciążliwości dla mieszkańców.

W wymiarze ekologicznym najważniejsze potencjały obszaru Michałkowic i Nowego Świata odnoszą się zarówno do zasobów podmiotów działających na terenie obszaru wraz z ich infrastrukturą oraz potencjałem ludzkim i technicznym jak i do zagospodarowanych terenów zielonych. Z jednej strony jest to baza istniejących instytucji kultury, sportu i rekreacji, która może stanowić wsparcie oraz zaplecze dla projektów i działań realizowanych na terenach zielonych. Z drugiej strony są to możliwości kształtowania świadomości ekologicznej i prozdrowotnej, w szczególności z wykorzystaniem potencjału szkół. Po trzecie znaczący potencjał stanowią zagospodarowane tereny zielone będące w gestii spółdzielni mieszkaniowych oraz tereny działkowe. Bariery występujące w wymiarze ekologicznym skupiają się wokół zdegradowanych i zanieczyszczonych terenów przemysłowych oraz dzikich wysypisk śmieci. Jest to potęgowane trudnościami w zakresie utrzymania porządku na części terenów, w szczególności prywatnych. Ważną barierą jest wciąż niska emisja, która łączy się z problemami ekonomicznymi zarówno po stronie części mieszkańców jak i samej gminy (stosunkowo niewielkie środki przeznaczane na te cele w porównaniu do potrzeb i ilości podmiotów zainteresowanych wsparciem). Bariery ekologiczne występują także w powiązaniu z problemami społecznymi, w tym przejawami patologii.

Szanse dla strategicznego obszaru rewitalizacji Michałkowice i Nowy Świat w wymiarze społecznym upatruje się w funkcjonowaniu w regionie i w/w obszarze Szlaku Zabytów Techniki oraz rosnącej modzie na turystykę przemysłową. W połączeniu ze wzrostem aktywności organizacji pozarządowych mogą skutkować nowymi aktywnościami społecznymi.

Do najważniejszych wyzwań należą problemy społeczne w mieście mające swoje źródła w niestabilności regionalnego rynku pracy. Dodatkowo zaobserwować można ogólnokrajowe zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa.

Zbiór najważniejszych szans w wymiarze gospodarczym obejmuje możliwość rozwoju komplementarnych funkcji w mieście, w tym w obszarze Michałkowice i Nowy Świat względem

znaczącego potencjału gospodarczego Katowic. Szansą jest także dostęp do środków unijnych, w szczególności na cele inwestycyjne oraz na rozwój ekonomii społecznej, a także bliskość ważnych ciągów komunikacyjnych, ułatwiających dostępność inwestycyjną miasta.

Co ciekawe, w zbiorze wyzwań rewitalizacyjnych również można odnaleźć czynniki dotyczące wysokiego potencjału gospodarczego Katowic, ale jest on dookreślony jako wysoka atrakcyjność inwestycyjna stolicy województwa. Z kolei w połączeniu z wyzwaniem społecznym także w wymiarze gospodarczym wyzwaniem jest niski poziom aktywności zawodowej i trudności w generowaniu nowych miejsc pracy.

Kluczowa szansa w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym skupia się wokół nowych terenów inwestycyjnych, a w konsekwencji nowych miejsc pracy w otoczeniu, które poszerzają możliwości zatrudnienia mieszkańców. Ponadto szanse obszaru odnoszą się do możliwości realizacji partnerskich projektów zarówno z zewnętrznymi podmiotami biznesowymi jak również publicznymi, w tym z uwzględnieniem terenów poprzemysłowych i pokolejowych.

Najważniejszymi wyzwaniami są relacje z podmiotami konkurencyjnymi w sąsiednich miastach. Dotyczy to zarówno wysokiej atrakcyjności centrów handlowo-usługowych jak i terenów zielonych w najbliższym otoczeniu, skutkujących trudnościami w wykreowaniu równie atrakcyjnych przestrzeni w Michałowicach i Nowym Świecie. Specyficznym wyzwaniem są relacje własnościowe z podmiotami zewnętrznymi, nierzadko funkcjonującymi z dala od miasta. Podmioty te są w posiadaniu niektórych terenów i obiektów istotnych z punktu widzenia procesów rewitalizacji obszaru przy czym część z nich nie jest zainteresowana współpracą z miastem i nie realizuje w obszarze żadnych działań, co skutkuje znacznym pogorszeniem technicznym i wizerunkowym posiadanych nieruchomości.

Szanse w wymiarze ekologicznym dla obszaru obejmują przede wszystkim możliwości pozyskiwania środków finansowych na projekty ekologiczne zarówno ze źródeł unijnych jak i krajowych np. ministerialnych. Dodatkową szansą jest wzrost zainteresowania biznesu budowaniem wizerunku w oparciu o wartości ekologiczne.

Podstawowe wyzwanie rewitalizacyjne w wymiarze ekologicznym odnosi się do wymagającego poprawy niskiego poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa. Wymaga to w szczególności koordynacji działań ekologicznych w zakresie niskiej emisji, gospodarki odpadami, ochrony wód itp.

OBSZAR REWITALIZACJI „MICAŁKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM”			
POTENCJAŁY REWITALIZACYJNE:		BARIERY REWITALIZACYJNE:	
WYMIAR SPOŁECZNY: - Wzrost zasobów mieszkaniowych (Osiedle Basztowe, budownictwo jednorodzinne). - Wykorzystanie potencjału społecznego poprzez Park Tradycji, Kompleks Sportowy Michał, Park Górnik. - Wykorzystanie potencjału parafialnego Kościoła Św. Michała. - Wykorzystanie filii bibliotecznych Miejskiej Biblioteki Publicznej. - Działalność szkół i przedszkoli na tym terenie z wykorzystaniem infrastruktury tych placówek. - Poczucie więzi lokalnej. WYMIAR GOSPODARCZY: - Dobra lokalizacja – położenie obszaru (zwłaszcza Michałkowice) i jego połączenie z innymi częściami miasta oraz innymi miejscowościami. - Tereny przeznaczone na działalność gospodarczą, szczególnie tereny w rejonie ul. Bytomskiej blisko DK 94 (gdzie już lokują się nowe inwestycje komercyjne). - Położenie Powiatowego Urzędu Pracy w tej dzielnicy – usługi rynku pracy „na miejscu”. - Dobra opinia na temat części Michałkowice – cały obszar od przejazdu kolejowego przy ul. Oświęcimskiej do ronda ze Skarbnikiem przy kościele.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Teren inwestycyjny pod zabudowę mieszkalną – ul. Domina. - Funkcjonowanie i możliwości organizacji imprez w Parku Tradycji. - Tereny zielone do zagospodarowania. - Obiekty historyczne np. Zameczek, dawny Urząd gminy, zwarte osiedle robotnicze, fontanna przy Zameczku. - Powstający Park Biznesu. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Istniejące w Michałkowicach instytucje kultury i sportu jako bazy działań na przyległych terenach zielonych. - Wykorzystanie potencjału szkół (np. edukacja prozdrowotna i ekologiczna). - Wykorzystanie zagospodarowanych ogródków działkowych (Michałkowice, Nowy Świat). - Wykorzystanie potencjału spółdzielni mieszkaniowych (osiedlowe tereny zielone).	WYMIAR SPOŁECZNY: - Zdegradowana struktura lokalowa. - Brak otwartości na zmiany lokalnej społeczności. - Poczucie wykluczenia społeczności Nowego Świata. - Negatywne nastawienie do aktywności społecznej. - Powielanie negatywnych zachowań rodzic – dziecko. - Wysokie poczucie odrębności dzielnicowej Michałkowic. WYMIAR GOSPODARCZY: - Niekorzystna struktura ludności pod względem wieku – duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym (zwłaszcza Michałkowice). - Mało chęci do wychodzenia z inicjatywą gospodarczą wśród społeczności lokalnej. - Fatalna opinia na temat rejonu Nowy Świat.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Brak dogodnego lokalnego połączenia drogowego (brak układu tranzytowego). - Uciążliwości dla mieszkańców ul. kościelnej – tranzyt samochodowy i ciężarowy (Piekary – Katowice). - Brak wystarczających środków w stosunku do dużych potrzeb związanych z odrestaurowaniem istniejącej zabudowy. - Rozproszenie własnościowe (tereny pomiędzy Nowym Światem a parkiem Górnik, tereny pomiędzy Parkiem Górnik a Kotłomontażem). - Brak rynku z prawdziwego zdarzenia. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Tereny prywatne, dzikie wysypiska, tereny pokopalniane (hałdy). - Problemy społeczne – przejawy patologii. - Problemy ekonomiczne po stronie władz gminy i mieszkańców (związane z niską emisją).
SZANSE REWITALIZACYJNE:		WYZWANIA REWITALIZACYJNE:	
WYMIAR SPOŁECZNY: - Rosnąca moda na turystykę poprzemysłową i funkcjonowanie w rejonie Szlaku Zabytków Techniki. - Wzrost aktywności organizacji pozarządowych. WYMIAR GOSPODARCZY: - Duży potencjał gospodarczy Katowic i Aglomeracji Górnośląskiej umożliwiający rozwój komplementarnych funkcji w Siemianowicach. - Dostęp do środków unijnych na cele inwestycyjne i rozwój ekonomii społecznej. - Bliskość ważnych ciągów komunikacyjnych.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Potencjał partnerstwa pomiędzy sektorem publicznym i sektorem prywatnym (np. Haldex). WYMIAR EKOLOGICZNY: - Pozyskiwanie środków europejskich oraz ministerialnych na projekty ekologiczne. - Wzrost zainteresowania biznesu budowaniem wizerunku w oparciu o wartości ekologiczne.	WYMIAR SPOŁECZNY: - Problemy na regionalnym rynku pracy przekładające się na problemy społeczne w mieście. - Zmiany demograficzne – zwiększająca się ilość osób starszych. WYMIAR GOSPODARCZY: - Wysoka atrakcyjność inwestycyjna Katowic. - Niski poziom aktywności zawodowej i trudności w generowaniu nowych miejsc pracy.	WYMIAR URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNY: - Wysoka atrakcyjność najbliższych terenów zielonych (Park Śląski) skutkująca zmniejszonym zainteresowaniem mieszkańców terenami rekreacyjnymi w dzielnicy. - Część nieruchomości niedostępna lub trudno dostępna z powodów właścicielskich – np. budynek przy Parku Tradycji. WYMIAR EKOLOGICZNY: - Wymagający poprawy niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa.

9.3. Wizja obszaru Michałkowice i Nowy Świat po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

Michałkowice i Nowy Świat to obszar, który w wyniku rewitalizacji powinny charakteryzować następujące cechy:

- przywrócenie śląskich wartości dotyczących etosu pracy, więzi międzyludzkich, odpowiedzialności za siebie i swoją rodzinę, troski o swoje mieszkanie i jego otoczenie,
- rosnący poziom przedsiębiorczości mieszkańców na polu społecznym i biznesowym, co przejawia się w powstawaniu firm lokalnych, podejmowaniu aktywności na rzecz społeczności lokalnej, a także umiejętnym wykorzystywaniu szans na rzecz rozwoju osobistego,
- stworzenie standardów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami w celu umożliwienia realizacji działań rewitalizacyjnych na terenach prywatnych.
- poprawiająca się struktura demograficzna dzięki napływowi nowych mieszkańców, wzmacnianiu więzi społeczności lokalnych ze swoją dzielnicą, a w konsekwencji zatrzymaniu procesów migracyjnych prowadzących do odpływu cennego kapitału ludzkiego,
- wysoka zdolność mieszkańców do kształtowania karier zawodowych, dążenie do podwyższania i systematycznego aktualizowania kwalifikacji, rosnąca aktywność na rynku pracy, wzrost kompetencji cywilizacyjnych poprawiających mobilność zawodową i społeczną,
- wysokie kompetencje społeczne i rodzinne stanowiące podstawę rozwoju społeczności lokalnej i fundament bezpieczeństwa mieszkańców,
- ograniczone zjawiska patologii społecznych – w szczególności powstrzymanie procesu przekazywania negatywnych zachowań kolejnym pokoleniom – dzięki podnoszeniu skuteczności działań pomocy społecznej i organizacji pozarządowych, aktywizacji zawodowej realizowanej przez instytucje rynku pracy, odbudowywaniu codziennych więzi sąsiedzkich,
- wysoka estetyka i pozytywna wyjątkowość przestrzeni, na którą składa się: stara, lecz odrestaurowana zabudowa atrakcyjna poprzez swoją unikatowość, funkcjonalność i dobre wyposażenie infrastrukturalne, tereny zieleni urządzonej oraz tereny rekreacyjne wykorzystujące walory przyrodnicze obszaru, obiekty pełniące funkcje kulturalne o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, a także przyjazne otoczenie zabudowy mieszkaniowej, w którego zagospodarowanie czynnie włączają się mieszkańcy,

- wyeliminowanie nieużytków, przestrzeni zaniedbanych i zdegradowanych, terenów o niewystarczającym dostępie do infrastruktury technicznej, uregulowanie struktury własnościowej terenów i obiektów do ponownego zagospodarowania, znalezienie nowych, sprawnych gospodarzy dla terenów i obiektów odgrywających ważne funkcje w przeszłości, w szczególności dla terenów przemysłowych oraz osiedli robotniczych,
- poprawa sytuacji ekologicznej obszaru będąca rezultatem uporządkowania i rekultywacji terenów zdegradowanych, wyeliminowania uciążliwości związanych z kolizją różnych funkcji realizowanych na obszarze, szczególnie funkcji obniżających jakość zamieszkania, a także wdrażaniem proekologicznych technologii w mieszkalnictwie, transporcie i przemyśle,
- wzrost zainteresowania obszarem podmiotów z otoczenia widoczny w napływie nowych mieszkańców oraz inwestorów zagospodarowujących przygotowane dla nich tereny i obiekty.

9.4. Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Michałkowic i Nowego Światu.

Cel generalny

Wysoka jakość przestrzeni do mieszkania, pracy i spędzania czasu wolnego integrująca i aktywizująca mieszkańców Michałkowic i Nowego Światu.

Tabela 28 Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Michałkowic i Nowego Światu w wymiarze, społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym oraz ekologicznym

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI MICHAŁKOWIC I NOWEGO ŚWIATU W WYMIARZE SPOŁECZNYM		CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI MICHAŁKOWIC I NOWEGO ŚWIATU W WYMIARZE URBANISTYCZNO-INFRASTRUKTURALNYM	
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
CSS 1. Dobre warunki dla rozwoju osobowego i zawodowego mieszkańców	COS 1.1. Wysoki poziom dostępności przestrzennej i ekonomicznej do usług społecznych decydujących o podniesieniu jakości życia w dzielnicy COS 1.2. Edukacja i aktywizacja na rzecz przywracania, wzmacniania, kreowania mobilności zawodowej różnych grup wrażliwych na rynku pracy	CSU 1. Wysoka jakość obiektów i terenów służących realizacji usług społecznych	COU 1.1. Nowa jakość infrastruktury społecznej w dzielnicy COU 1.2. Nowe funkcje społeczne w rewitalizowanych obiektach
CSS 2. Zintegrowana i zaangażowana w rozwój swojej dzielnicy społeczność lokalna	COS 2.1. Integracja mieszkańców dzielnicy i zapobieganie zjawiskom wykluczenia społecznego COS 2.2. Wzrost poczucia odpowiedzialności mieszkańców za swoje dzielnice	CSU 2. Dostępność miejsc umożliwiających aktywizację społeczną mieszkańców	COU 2.1. Nowe miejsca i formy organizacji społeczności lokalnej COU 2.2. Aktywność lokalna i inkluzja społeczna seniorów w przestrzeni dzielnicy
CSS 3. Wysoki poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców	COS 3.1. Wysoki poziom kompetencji mieszkańców w zakresie kształtowania własnych karier zawodowych COS 3.2. Przedsiębiorczość mieszkańców wykorzystywana na rzecz samozatrudnienia oraz tworzenia miejsc pracy w dzielnicy	CSU 3. Wysoka jakość obiektów i terenów czasu wolnego	COU 3.1. Nowa jakość infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowane tereny zielone COU 3.2. Zrewitalizowane miejsca i obiekty spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań
CSS 4. Wzrost możliwości aktywnego i twórczego wykorzystywania czasu wolnego przez grupy problemowe	COS 4.1. Wzrost zainteresowania osób z grup zagrożonych korzystaniem z oferty czasu wolnego połączony z podnoszeniem finansowej i kompetencyjnej dostępności oferty COS 4.2. Rosnący poziom świadomości mieszkańców, w tym z grup problemowych w zakresie zdrowego trybu życia	CSU 4. Wzrost dostępności i standardu zasobów mieszkaniowych	COU 4.1. Udogodnienia w infrastrukturze mieszkaniowej dla grup potrzebujących wsparcia COU 4.2. Rozwój nowego budownictwa mieszkaniowego na terenach pokopalnianych COU 4.3. Zachowanie walorów historycznych modernizowanych budynków
CSS 5. Współdziałanie mieszkańców w osiąganiu wysokiej jakości zamieszkania w dzielnicy	COS 5.1. Dbałość mieszkańców o mieszkania i urządzenia dostępne w przestrzeniach publicznych osiedli COS 5.2. Poszanowanie przez mieszkańców zasad współżycia społecznego	CSU 5. Nowe aktywności na terenach poprzemysłowych	COU 5.1. Przystosowanie terenów poprzemysłowych do działalności gospodarczej
CSS 6. Wysokie kompetencje zawodowe mieszkańców odpowiadające nowej strukturze gospodarczej miasta	COS 6.1. Wykształcenie nowych kadr dla nowych działalności gospodarczych w mieście	CSU 6. Spójność komunikacyjna i funkcjonalna dzielnicy	COU 6.1. Nowe połączenia komunikacyjne i funkcjonalne wewnątrz dzielnicy
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI MICHAŁKOWIC I NOWEGO ŚWIATU W WYMIARZE GOSPODARCZYM		CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REWITALIZACJI MICHAŁKOWIC I NOWEGO ŚWIATU W WYMIARZE EKOLOGICZNYM	
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
CSG 1. Integracja rozwoju gospodarczego z rozwojem rynku pracy	COG 1.1. Partnerstwo lokalnego biznesu i edukacji na rzecz podwyższania i uelastyczniania kwalifikacji zawodowych COG 1.2. Nowe funkcje gospodarcze na rewitalizowanych obszarach COG 1.3. Rozwój przedsiębiorczości społecznej	CSE 1. Integracja mieszkańców wokół walorów przyrodniczych dzielnicy	COE 1.1. Zrewitalizowane obiekty i nowe przestrzenie publiczne wspomagające integrację mieszkańców COE 1.2. Wzrost świadomości ekologicznej
CSG 2. Kreowanie lokalnego rynku usług czasu wolnego	COG 2.1. Wzrost popytu na ofertę twórczego spędzania czasu wolnego wspierającą aktywizację zawodową i integrację społeczną COG 2.2. Wzbogacenie i podnoszenie jakości oferty czasu wolnego dostępnej w przestrzeniach i obiektach (instytucjach) publicznych COG 2.3. Dostępność infrastruktury wspierającej rozwój komercyjnej i niekomercyjnej oferty usług czasu wolnego, w tym infrastruktury komunikacyjnej i przestrzeni wypoczynku COG 2.4. Rozwój lokalnych firm oferujących usługi czasu wolnego	CSE 2. Wykorzystanie walorów przyrodniczych dzielnicy dla rozwoju oferty czasu wolnego	COE 2.1. Zrewitalizowane obiekty i nowe przestrzenie kultury i rekreacji COE 2.2. Nowe tereny rekreacyjno-sportowe
CSG 3. Wykorzystanie lokalnych potencjałów na rzecz przeobrażeń struktury gospodarczej	COG 3.1. Partnerstwo sektora samorządowego, biznesowego i obywatelskiego w kreowaniu kierunku rozwoju gospodarczego miasta COG 3.2. Wysoka atrakcyjność i skuteczna promocja terenów inwestycyjnych COG 3.3. Rozwój przedsiębiorczości społecznej sprzyjający aktywizacji gospodarczej mieszkańców	CSE 3. Poprawa warunków ekologicznych w miejscu zamieszkania	COE 3.1. Poprawa jakości środowiska dzięki rozwiązaniom proekologicznym w budownictwie mieszkaniowym
CSG 4. Dogodne warunki dla powstawania rozwoju podmiotów gospodarczych	COG 4.1. Przyjazny „klimat” dla nowej przedsiębiorczości COG 4.2. Przywracanie wartości terenów i obiektów poprzemysłowych w rozwoju gospodarczym i społecznym miasta.	CSE 4. Proekologiczne przekształcenie krajobrazu terenów poprzemysłowych CSE 5. Bezpieczny i ekologiczny system komunikacyjny	COE 4.1. Edukacja ekologiczna i ochrona bioróżnorodności COE 4.2. Nowe miejsca wypoczynku i rekreacji COE 5.1. Rozwój sieciowego transportu proekologicznego – nowe połączenia piesze, rowerowe i tramwajowe COE 5.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura drogowa

Tabela 29 Matryca interwencji w poszczególnych obszarach problemowych na obszarze Michałkowic i Nowego Światu

<u>PROBLEM</u>	<u>CEL STRATEGICZNY</u>	<u>CEL OPERACYJNY</u>	<u>WSKAŹNIK PRODUKTU/ REZULTATU</u>	<u>PROJEKT/Y</u>
Stopień bezrobocia	Dobre warunki dla rozwoju osobowego i zawodowego mieszkańców	Podniesienie poziomu dostępności przestrzennej i ekonomicznej do usług społecznych decydujących o podniesieniu jakości życia w dzielnicy; wzrost edukacji i aktywizacji na rzecz przywracania, wzmacniania i kreowania mobilności zawodowej różnych grup	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje/pracujących po opuszczeniu projektu; Liczba nowych działalności gospodarczych;	„Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1 RPO) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia” „Nowe oblicze Nowego Światu – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.” „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1 RPO) „Usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych” (ZIT 9.2.1 RPO) „Siemianowicka kuźnia przedsiębiorczości” w ramach grupy projektów dodatkowych wywierających wpływ na rewitalizację- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie)
Wysokie poczucie odrębności dzielnicowej Michałkowic	Zintegrowana i zaangażowana w rozwój swojej dzielnicy społeczność lokalna	Zintegrowanie mieszkańców dzielnicy i zapobieganie zjawiskom wykluczenia społecznego	Liczba inicjatyw oddolnych Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej;	„Integracja Michałkowic i Nowego Światu z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne”
			Ilość osób kończących kursy szkoleniowe oraz	„Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia” „Siemianowicka kuźnia przedsiębiorczości” w ramach grupy projektów dodatkowych wywierających wpływ na

Mało chęci do wychodzenia z inicjatywą gospodarczą wśród społeczności lokalnej	Wysoki poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców	Wzrost kompetencji mieszkańców w zakresie kształtowania własnych karier zawodowych	nabywające umiejętności i kompetencje niezbędne na rynku pracy; Liczba nowych działalności gospodarczych;	<i>rewitalizację- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie)</i> „Kształcenie ustawiczne i zawodowe mieszkańców Gminy Siemianowice Śląskie” <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację)</i>
Negatywne nastawienie do aktywności społecznej oraz poczucie wykluczenia społeczności Nowego Światu	Wzrost możliwości aktywnego i twórczego wykorzystywania czasu wolnego przez grupy problemowe	Wzrost zainteresowania osób z grup zagrożonych korzystaniem z oferty spędzania czasu wolnego połączony z podnoszeniem finansowej i kompetencyjnej dostępności oferty	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej. Wzrost liczby placów zabaw i innych miejsc spędzania wolnego czasu. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskich w Siemianowicach Śląskich	„Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe oblicze Nowego Światu – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.” „Aktywni na sportowo - turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska.” SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1.RPO) „Integracja Michałkowic i Nowego Światu z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne”
Fatalna opinia na temat rejonu Nowy Świat oraz mało chęci do wychodzenia z inicjatywą gospodarczą wśród społeczności lokalnej Niska świadomość obywatelska mieszkańców	Współdziałanie mieszkańców w osiąganiu wysokiej jakości zamieszkania w dzielnicy	Dbałość mieszkańców o mieszkania i urządzenia dostępne w przestrzeniach publicznych osiedli	Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej;	„Integracja Michałkowic i Nowego Światu z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne”
Poczucie wykluczenia społeczności Nowego Światu. Negatywne nastawienie do aktywności społecznej	Wysokie kompetencje zawodowe mieszkańców odpowiadające nowej strukturze gospodarczej miasta	Wykształcenie nowych kadr dla nowych działalności gospodarczych w mieście	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do	„Wzmocnienie potencjału szkolnictwa zawodowego w mieście Siemianowice Śląskie” (ZIT 11.2.1 RPO) <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację);</i>

			realizacji kształcenia zawodowego; Liczba uczniów/nauczycieli objętych wsparciem w ramach projektu; Ilość osób kończących kursy szkoleniowe oraz nabywające umiejętności i kompetencje niezbędne na rynku pracy. Procent spadku bezrobocia	„Rozwój kompetencji i dopasowanie do potrzeb rynku pracy uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych Siemianowic Śląskich”. (ZIT 12.2.1 RPO) – <i>projekt komplementarny do w/w projektu 11.2.1 (jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację).</i> „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie).” <i>(jako grupa projektów dodatkowych, wywierających wpływ na rewitalizację).</i> „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samo zatrudnienia”
Poczucie wykluczenia społeczności Nowego Świata. Negatywne nastawienie do aktywności społecznej.	Wysoka jakość obiektów i terenów służących realizacji usług społecznych	Stworzenie nowej jakości infrastruktury społecznej i wdrożenie nowych funkcji społecznych w rewitalizowanych obiektach	Ilość obiektów z ofertą usług społecznych.	„Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.” „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1 RPO)
Poczucie wykluczenia społeczności Nowego Świata. Negatywne nastawienie do aktywności społecznej.	Dostępność miejsc umożliwiających aktywizację społeczną mieszkańców	Stworzenie nowych miejsc i form organizacji społeczności lokalnej, zaktywizowanie seniorów	Liczba osób korzystających z miejsc z ofertą usług społecznych. Ilość obiektów z ofertą usług społecznych.	„Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.” „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” (ZIT 9.1.1 RPO)

Tereny prywatne, dzikie wysypiska, tereny pokopalniane (hałdy)	Wysoka jakość obiektów i terenów czasu wolnego	Stworzenie nowej jakości infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenów zielonych	Ilość miejsc z ofertą usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych; Liczba osób korzystających z miejsc z ofertą usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych;;	„Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.” „Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem”
Zdegradowana struktura lokalowa	Wzrost dostępności i standardu zasobów mieszkaniowych	Stworzenie udogodnień w infrastrukturze mieszkaniowej dla grup wymagających wsparcia, rozwój nowego budownictwa mieszkaniowego na terenach pokopalnianych	Liczba osób objętych wsparciem w ramach projektu; Liczba utworzonych mieszkań komunalnych.	„Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych”
Rozproszenie własnościowe (tereny pomiędzy Nowym Światem a parkiem Górnik, tereny pomiędzy Parkiem Górnik a Kotłomontażem).	Nowe aktywności na terenach poprzemysłowych	Przystosowanie terenów poprzemysłowych do działalności gospodarczych	Liczba m ² zrewitalizowanych powierzchni poprzemysłowych; Ilość działalności gospodarczych na zrewitalizowanych terenach poprzemysłowych.	„Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem” „Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość”;; „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych”;
Brak dogodnego lokalnego połączenia drogowego (brak układu tranzytowego)	Spójność komunikacyjna i funkcjonalna dzielnicy	Stworzenie nowych połączeń komunikacyjnych i funkcjonalnych wewnątrz dzielnicy	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych; Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	„Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych” (ZIT 4.5.1. RPO)

			Długość wybudowanych dróg dla rowerów	
Mało chęci do wychodzenia z inicjatywą gospodarczą wśród społeczności lokalnej. Negatywne nastawienie do aktywności społecznej.	Integracja rozwoju gospodarczego z rozwojem rynku pracy	Partnerstwo lokalnego biznesu i edukacji na rzecz podwyższania i uelastyczniania kwalifikacji zawodowych i stworzenie nowych funkcji gospodarczych na rewitalizowanych terenach	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego; Liczba uczniów/nauczycieli objętych wsparciem w ramach projektu; Ilość osób kończących kursy szkoleniowe oraz nabywające umiejętności i kompetencje niezbędne na rynku pracy.	„Wzmocnienie potencjału szkolnictwa zawodowego w mieście Siemianowice Śląskie” (ZIT 11.2.1 RPO) <i>(jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację);</i> „Rozwój kompetencji i dopasowanie do potrzeb rynku pracy uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych Siemianowic Śląskich”. (ZIT 12.2.1 RPO) – <i>projekt komplementarny do w/w projektu 11.2.1 (jako projekt dodatkowy, wywierający wpływ na rewitalizację).</i> „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie).” <i>(jako grupa projektów dodatkowych, wywierających wpływ na rewitalizację).</i>
Brak otwartości na zmiany lokalnej społeczności. Poczucie wykluczenia społeczności Nowego Świata.	Kreowanie lokalnego rynku usług czasu wolnego	Wygenerowanie popytu na ofertę twórczego spędzania czasu wolnego wspierając aktywizację zawodową i integrację społeczną, wzbogacenie i podniesienie jakości oferty czasu wolnego dostępnej w przestrzeniach i obiektach publicznych	Liczba osób korzystających z miejsc z ofertą usług rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych;; Liczba wydarzeń edukacyjno-aktywacyjnych przeprowadzonych na zrewitalizowanym obiekcie	„Aktywni na sportowo – turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska” „Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywacyjno-integracyjne” (ZIT 10.3.1. RPO) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.”
Brak dogodnego lokalnego połączenia drogowego oraz mało chęci do wychodzenia z inicjatywą gospodarczą wśród społeczności lokalnej	Dogodne warunki dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych	Stworzenie „przyjaznego” klimatu dla nowej przedsiębiorczości oraz przywrócenie wartości terenom i obiektom poprzemysłowym	Liczba nowych przedsiębiorstw; Liczba pozyskanych inwestorów.	„Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość” „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych”

Tereny prywatne, dzikie wysypiska, tereny pokopalniane (hałdy)	Integracja mieszkańców wokół walorów przyrodniczych dzielnicy	Zrewitalizowanie obiektów i stworzenie nowych przestrzeni publicznych integrujących mieszkańców, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba nowych powierzchni zielonych.	„Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem” „Zieleń miejska – naturalne bogactwo miejskie”
Powielanie negatywnych zachowań rodzic – dziecko. Negatywne nastawienie do aktywności społecznej.	Wykorzystanie walorów przyrodniczych dzielnicy dla rozwoju oferty czasu wolnego	Zrewitalizowanie obiektów i stworzenie nowych przestrzeni kultury i rekreacji	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni na cele kulturalno-rekreacyjne Liczba m² zrewitalizowanych powierzchni na cele kulturalno-rekreacyjne;	„Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik” (ZIT 10.3.1 RPO) „Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem” „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.”
Tereny prywatne, dzikie wysypiska, tereny pokopalniane (hałdy). Problemy ekonomiczne po stronie władz gminy i mieszkańców (związane z niską emisją).	Poprawa warunków ekologicznych w miejscu zamieszkania	Poprawa jakości środowiska dzięki rozwiązaniom proekologicznym w budownictwie mieszkaniowym	Liczba budynków mieszkaniowych, w których poprawiono warunki ekologiczne;	„Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem” „Unieszkodliwianie azbestu oraz innych materiałów szkodliwych”.
Tereny prywatne, dzikie wysypiska, tereny pokopalniane (hałdy).	Proekologiczne przekształcenie krajobrazu terenów poprzemysłowych	Prowadzenie edukacji ekologicznej i ochrony bioróżnorodności, stworzenie nowych miejsc wypoczynku i rekreacji	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni na cele kulturalno-rekreacyjne	„Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem” „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno – kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.”

Niedostosowana struktura przestrzenna oraz dysfunkcjonalność systemów infrastruktury komunikacyjnej w stosunku do potrzeb nowej gospodarki, mieszkalnictwa oraz usług społecznych i usług czasu wolnego.	Bezpieczny i ekologiczny system komunikacyjny	Rozwój sieciowego transportu proekologicznego – stworzenie nowych połączeń pieszych, rowerowych i tramwajowych.	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	„Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych, (ZIT 4.5.1 RPO)
--	--	---	---------------------------------------	--

10. Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne dla obszaru rewitalizacyjnego.

10.1. Kierunki i projekty rewitalizacyjne

Tabela 30 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze społecznym

Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze społecznym
<u>Kierunek działań społecznych IS (ŚRÓDMIEŚCIE I SROKOWIEC):</u> Tworzenie miejsc i przestrzeni dla rozwoju osobowego i spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi i młodzieży oraz osób starszych Projekt 1S Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe (place zabaw, siłownie na powietrzu) Projekt 2S Zagospodarowanie parterów na świetlice, Centrum Usług Społecznych, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze) Projekt 3S (rdzeniowy) Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki i Fabrycznej wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży ZIT 10.2.1._9iv

Kierunek IS (MICHALKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM)
Tworzenie miejsc dla aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców

Projekt 4S

Nowe oblicze Nowego Światu – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.

Projekt 5S (rdzeniowy)

SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej **ZIT 9.1.1._9i**

Kierunek działań społecznych IIS (MICHALKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM):

Budownictwo mieszkaniowe dedykowane rodzinom wielodzietnym o niskim statusie materialnym oraz osobom starszym wymagającym opieki

Projekt 6S

Stworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych

Projekt 7S (rdzeniowy)

Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych_ **ZIT.9.2.1**

Kierunek IIS (MICHALKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM)
Tworzenie nowej oferty edukacyjnej i sportowo - rekreacyjnej

Projekt 8S

Aktywni na sportowo - turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska.

Kierunek IIIS (MICHALKOWICE Z NOWYM ŚWIATEM)
Budowa pozytywnego wizerunku Michalkowic i Nowego Światu

Projekt 9S

Integracja Michalkowic i Nowego Światu z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne.

Tabela 31 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze gospodarczym

Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze gospodarczym
<u>Kierunek działań gospodarczych IG</u> Stworzenie przestrzeni biznesowych na terenach pohutniczych i Srokowca we wsparciem przedsiębiorczości i odnową środowiska przyrodniczego Projekt 1G Rewitalizacja terenu byłej Huty „Jedność” S.A. poprzez nadanie nowych funkcji techniczno-produkcyjnych Projekt 2G (rdzeniowy) Biznes Park Srokowiec spójny komunikacyjnie z GPP - Górnośląskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield ZIT-3.1.1_3a (przy ul. Konopnickiej)
<u>Kierunek działań gospodarczych IIG</u> Aktywizacja zawodowa ukierunkowana na rozwój drobnego biznesu i firm rzemieślniczych Projekt 3G Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość Projekt 4G Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych Projekt 5G (rdzeniowy) Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia_ZIT.7.3.1 Projekt 6G Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy.

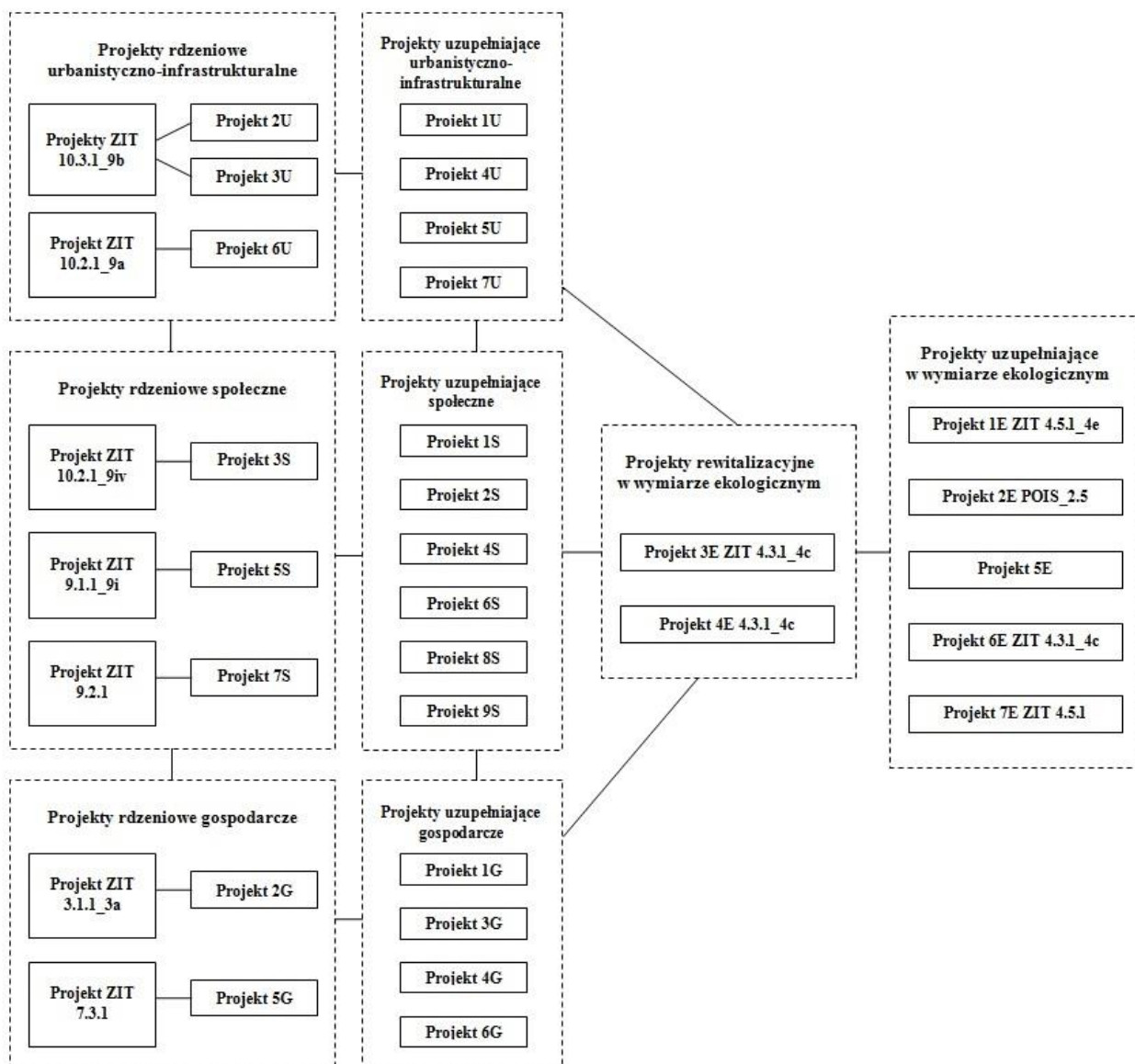
Tabela 32 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym

Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym	
<u>Kierunek działań urbanistyczno-infrastrukturalny IU</u> Przebudowa energetyczna starej zabudowy z zachowaniem postindustrialnej architektury Projekt 1U Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny w Śródmieściu Kierunek IU Kreowanie estetycznej i funkcjonalnej, centralnej przestrzeni publicznej przy wykorzystaniu specyficznej zabudowy Michałkowic Projekt 2U (rdzeniowy) Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – pl. 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik”. ZIT 10.3.1_9b Projekt 3U (rdzeniowy) Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne. ZIT 10.3.1_9b <u>Kierunek działań urbanistycznych IIU</u> Rewitalizacja reprezentacyjnych przestrzeni publicznych Śródmieścia Projekt 4U Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnermarków wraz z terenami przyległymi Projekt 5U Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni w Siemianowicach Śląskich Projekt 6U (rdzeniowy) Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL ZIT 10.2.1_9a Kierunek IIU Stworzenie warunków do podjęcia nowych funkcji na terenach przemysłowych Projekt 7U Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem	

Tabela 33 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze ekologicznym

Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze ekologicznym
<u>Kierunek działań ekologicznych IE</u> Utworzenie ścieżek rowerowych i alei spacerowych wraz z infrastrukturą oraz włączenie społeczności lokalnej w projekty ekologiczne realizowane w Śródmieściu Projekt 1E Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych (ZIT 4.5.1._4e) Projekt 2E Zieleń miejska – naturalne bogactwo miejskie (POIS_2.5) <u>Kierunek IE</u> Budowanie świadomości i promocja zachowań proekologicznych Projekt 3E (rdzeniowy) Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła ZIT 4.3.1._4c Projekt 4E (rdzeniowy) Poprawa efektywności energetycznej w budynkach będących własnością Miasta Siemianowice Śląskie ZIT 4.3.1._4c Projekt 5E Projekt likwidacji niskiej emisji w Gminie. (dot. instalacji Odnawialnych Źródeł Energii w domach oraz przestrzeniach publicznych, Promocja budownictwa pasywnego, jako <u>działanie</u> dodatkowe) Projekt 6E Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej - ZIT 4.3.1._4c Projekt 7E Jasno bezpiecznie ekologicznie (projekt etapowy) – ZIT 4.5.1

Rysunek 7 Wiązki projektów strategicznego obszaru rewitalizacji



Źródło: opracowanie własne

Projektami rdzeniowymi są w pierwszej kolejności projekty **SORSAL** (Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywizacji Lokalnej), które łączą się z pozostałymi dwoma rdzeniowymi projektami społecznymi, mającymi jednakże kompleksowy charakter, gdyż zawierają w sobie również zadania infrastrukturalne, takie jak: centrum społeczno-kulturalne oraz Centrum Usług Społecznych. Szczególnie istotnym projektem podnoszącym atrakcyjność Śródmieścia jest rewitalizacja Zespołu Pałacowo-Parkowego Donnesmarcków, który oprócz modernizacji obiektu wraz z otoczeniem zakłada wykreowanie oferty społecznej, kulturalnej i biznesowej wykorzystujące potencjał w postaci walorów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Osobną, komplementarną grupę projektów społecznych o charakterze integracyjnym, edukacyjnym oraz sportowo-rekreacyjnym stanowią projekty uzupełniające: turniej dzielnic i amatorska liga piłkarska oraz cykliczne integracyjne działania kulturalne.

Projektami rdzeniowymi są też kompleksowe działania związane z modernizacją zabudowy śródmiejskiej w szczególności poprzez stworzenie nowej reprezentacyjnej przestrzeni publicznej w Michałkowicach oraz rozwoju funkcjonalnego i przestrzennego Zameczku. Z kolei projekty gospodarcze zostały umiejscowione w dwóch wiązkach – pierwszej odnoszącej się do projektów przyczyniających się do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz większej aktywności na rynku pracy oraz drugiej odnoszącej się do oferty terenów inwestycyjnych. Rdzeniowym projektem ekologicznym jest projekt likwidacji niskiej emisji w połączeniu z działaniami planowanymi w ramach ZIT (4.3.1._4c), a także termomodernizacji budynków komunalnych na terenie Nowego Świata. Dopelnieniem programu są projekty urbanistyczne i ekologiczne, które stanowią uzupełnienie pozostałych projektów.

Wszystkie projekty uzupełniające bezpośrednio dotyczą obszaru rewitalizowanego. Swoim zasięgiem okalają całą Gminę jednak kluczowe działania zarówno społeczne jak i infrastrukturalne będą podejmowane na zdegradowanym terenie. W ramach projektów uzupełniających znalazły się:

1. Projekty społeczne dotyczące zagospodarowania przestrzeni miejskich dla rodzin (kluczowe przestrzenie parkowe mieszczą się na terenie rewitalizowanym – Park Hutnik, Górnik), dotyczące budowy Centrum Usług Społecznych, świetlic środowiskowych na Nowym Świecie, Dziennego Domu Pobytu dla Osób Starszych, rozwoju sportu na terenach rewitalizowanych oraz realizacji działań społeczno-aktywizujących dwa podobszary rewitalizowane
2. Projekt gospodarczy dot. rewitalizacji ogromnego terenu w samym centrum miasta (aktualnie wyburzanego), należącego do nowego właściciela. Plany właściciela, który wygrał przetarg na zakup nieruchomości po dawnej hucie „Jedność SA” związane były z zabudową mieszkalno-usługową. Na skutek śmierci właściciela, teren kupiła nowa spółka. Aktualnie trwają ustalenia dot. dalszych działań na tym kluczowym dla Gminy terenie. Pozostałe działania uzupełniające to dalszy rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość, poprawa warunków do rozwoju działalności i aktywizacja rodziców głównie z terenów rewitalizowanych w celu ich szybkiego powrotu na rynek zawodowy.

3. Projekty urbanistyczne to modernizacja tkanki mieszkaniowej (głównie stare kamienice mieszczą się na terenie rewitalizowanym tj. ul. Powstańców) oraz dwa kluczowe projektu rewitalizacyjne: Rewitalizacja Pałacu Donnesmarków (własność prywatna) i zabytkowej, najstarszej Pływalni w Polsce (znajdującej się na terenie rewitalizowanym).
4. Projekty ekologiczne uzupełniające dotyczą bezpośrednio terenów rewitalizowanych. Przykładowo projekt 1E, którego celem jest budowa centrów przesiadkowych, zrealizowany będzie poprzez budowę węzła transportowego w Centrum Miasta (objętego obszarem rewitalizacji), podobnie projekt dot. parków i zieleni miejskiej jak i wymiany świateł na energooszczędne (Jasno, Bezpiecznie.....), gdzie oprawy będą wymieniane etapowo właśnie na terenie rewitalizowanym. Równie ważnym są projekty dot. OZE oraz budownictwa pasywnego (dedykowany właścicielom kamienic/domów jednorodzinnych m.in. z obszaru rewitalizowanego).

10.2. Projekty komplementarne – wpływające na rewitalizację

Gmina realizuje szereg projektów ze środków pomocowych, wpływających pośrednio na proces rewitalizacji i przywracania „światłości” terenom zdegradowanym. Poniżej wskazano aktualnie realizowane lub planowane do realizacji działania, w których zostaną wykorzystane zewnętrzne źródła finansowania.

1. „Bezpieczne Siemianowice. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Siemianowice Śląskie”.

Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Siemianowic Śląskich poprzez wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych w postaci aplikacji e-interwencje oraz rozbudowanie monitoringu miejskiego. Aplikacja Bezpieczne Siemianowice będzie dostępna za pośrednictwem strony internetowej oraz możliwa do zainstalowania na urządzenia mobilne (smartfony, tablety). Dodatkowo w gminie zostanie rozbudowany monitoring miejski, który będzie pełnił funkcję wspierającą aplikację.

Każdy mieszkaniec będzie mógł zgłosić zdarzenie po uprzednim zalogowaniu w systemie. Skutkiem zgłoszenia będzie wygenerowanie e-potwierdzenia przyjęcia zdarzenia i rozwiązywanie problemu zgodnie z przyjętymi standardami bezpieczeństwa. Projekt będzie wspierał rozwój e-usług w dziedzinie bezpieczeństwa miejskiego oraz minimalizował ilość sytuacji patologicznych.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem Górnik”.
- b) „Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe (place zabaw, siłownie na powietrzu)”.
- c) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego”.

2. „Zielone Płuca Miast – ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Miasta Siemianowice Śląskie wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną. Ochrona bioróżnorodności i zasobów przyrodniczych – Stawy Brysiowe, Park Bytkowski” – 5.4.1 ZIT.

Przedmiotem jest ochrona obszarów wodnych Stawów Brysiowych (poprzez uszczelnienie dna stawów) wraz z przyległym Parkiem Bytkowskim w Siemianowicach Śl., prowadząca do zachowania bioróżnorodności terenu.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic - – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem Górnik”.
- b) „Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe (place zabaw, siłownie na powietrzu)”.
- c) „Zieleń miejska – naturalne bogactwo miasta”

3. „Modernizacja basenu przy Zespole Szkół Sportowych w zakresie zmiany istniejącego systemu podgrzewu wody na system z zastosowaniem OZE” – 4.1.1 ZIT.

Przedmiotem projektu jest budowa instalacji solarnej na potrzeby podgrzewu wody basenowej dla Zespołu Szkół Sportowych w Siemianowicach Śląskich, poprzez wspomaganie procesu przygotowania energii cieplnej na basenie za pośrednictwem systemu solarnego, a tym samym częściowe zastąpienie energii pozyskiwanej ze źródeł konwencjonalnych – w tym przypadku z miejskiej sieci ciepłowniczej - energią słoneczną pozyskiwaną przez system solarny. Tak pozyskana energia będzie wykorzystywana do podgrzewania wody zgromadzonej w projektowanych buforach systemu solarnego, zasilającej system podgrzewu wody basenowej.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła”.
- b) „Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej” (ZIT 4.3.1)

4. „Rozwój kompetencji i dopasowanie do potrzeb rynku pracy uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych Siemianowic Śląskich” – 12.2.1 ZIT.

Projekt obejmuje remont/przebudowę/rozbudowę pracowni kształcenia zawodowego w trzech placówkach edukacyjnych w Gminie wraz z wyposażeniem w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”.

5. „Wzmocnienie potencjału szkolnictwa zawodowego w mieście Siemianowice Śląskie – 11.2.1 ZIT.

Celem projektu jest poprawa jakości edukacji czterech szkołach prowadzących kształcenie zawodowe w Siemianowicach Śląskich. Projekt przewiduje organizację kursów podnoszących umiejętności zawodowe oraz uzyskanie kwalifikacji zawodowych dla uczniów i doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli. Wsparciu szkoleniowemu towarzyszyć będzie doradztwo edukacyjno – zawodowe i staże/praktyki zawodowe u pracodawców.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”.

6. „Poprawa dostępności do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 roku życia”.

Projekt zakłada utworzenie na terenie miasta dodatkowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL” (ZIT 10.2.1).
- b) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”.

7. „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy (pośrednictwo pracy, staże, samozatrudnienie).

Jest to grupa projektów mających na celu pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców miasta, poprzez tworzenie warunków sprzyjających nabywaniu umiejętności i kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Beneficjentami projektów będą m.in. osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo, powyżej 50 roku życia, niepełnosprawne.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość”
- b) „Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych”
- c) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”.
- d) „Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy”.

8. „Poprawa infrastruktury Szpitala Miejskiego w Siemianowicach Śląskich”.

Celem projektu jest doposażenie sal szpitalnych w specjalistyczny sprzęt do diagnostyki i badań.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL” (ZIT 10.2.1).

9. „Program renowacji zabytków miejskich”.

Jest to grupa projektów mających na celu renowację zabytków miasta, stanowiących dziedzictwo kulturowe miasta i całego regionu.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu”.
- b) „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z „Parkiem Górnik”
- c) „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – plac 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z „Parkiem Górnik”.
- d) „Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne”.
- e) „Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnersmarcków wraz z terenami przyległymi”
- f) „Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich”

10. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów w Siemianowicach Śląskich”.

Celem projektu jest rozbudowa systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Siemianowice Śląskie o stacjonarny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który będzie ograniczał deponowanie przez mieszkańców odpadów w środowisku naturalnym w sposób niekontrolowany, a także zakup pojemników do segregacji odpadów komunalnych.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Zieleń miejska – naturalne bogactwo miasta”.
- b) „Likwidacja niskiej emisji poprzez podłączenie budynków do sieci nośników ciepła”.
- c) „Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej”.

11. „Poprawa jakości zdrowia poprzez programy profilaktyczne (alkoholizm, przemoc)”.

Jest to grupa projektów mających na celu poprawę jakości zdrowia mieszkańców miasta poprzez działania profilaktyczne, zapobiegające problemom społecznym, mającym negatywny wpływ na zdrowie (np. alkoholizm, przemoc). Działania te adresowane będą do wszystkich mieszkańców, w tym do osób dotkniętych wykluczeniem społecznym.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL”.
- b) „Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki/Fabrycznej oraz Okrężnej⁶ wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży”.
- c) „Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania wolnego czasu”.
- d) „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej”.

12. „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz kanalizacji deszczowej na terenie miasta”.

Projekt dotyczy budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej deszczowej i ściekowej w mieście Siemianowice Śląskie.

13. „Unieszkodliwianie azbestu oraz innych materiałów szkodliwych”.

Projekt ma na celu zastąpienie materiałów azbestowych materiałami nieszkodliwymi w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie (w tym demontaż i bezpieczne unieszkodliwienie materiałów azbestowych, przywrócenie przy użyciu materiałów nieszkodliwych stanu obiektu sprzed demontażu materiałów azbestowych, niezbędne prace związane z konstrukcją dachu, wynikające z dokumentacji technicznej).

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu”.
- b) „Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL”.
- c) „Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych, w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych”.

⁶ CUS na ulicy Okrężnej (będącej poza terenem rewitalizowanym) powstaje z uwagi na dostępność lokalową oraz możliwość adaptacji do celów społecznych. Urząd nie dysponował dogodnym budynkiem, znajdującym się na terenie rewitalizowanym, który mógłby zostać przystosowany do realizacji projektów z zakresu EFS.

14. „Kształcenie ustawiczne i zawodowe mieszkańców Gminy Siemianowice Śląskie”.

Jest to grupa projektów mających na celu rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców Siemianowic Śląskich niezbędnych na rynku pracy. Działania adresowane będą do osób różnych kategorii wiekowych na różnych poziomach nauczania. Polegać one mają na organizacji dodatkowych zajęć szkolnych z różnych przedmiotów, a także na zakupie niezbędnego sprzętu i wyposażenia szkół.

Projekt jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- a) „Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia”.

Powyższe projekty planowane są do realizacji na obszarze całego miasta. Niektóre z nich realizowane będą nawet poza obszarem rewitalizacji. Niemniej jednak, wszystkie wywierają wpływ na całościowy proces rewitalizacji, wykazując powiązanie z projektami rewitalizacyjnymi w poszczególnych wymiarach: społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym i ekologicznym. Dzięki sile swojego oddziaływania będą wpływać na sytuację i warunki życia wszystkich mieszkańców miasta, w tym z obszarów rewitalizowanych. Dotyczy to przede wszystkim projektów edukacyjnych, aktywizujących, zdrowotnych, zwiększających dostęp do usług opiekuńczych, a także ekologicznych. Wszystkie one wpisują się w realizację celów generalnych rewitalizacji, przewidzianych dla obu obszarów zdegradowanych.

W aktualnej definicji pojęcia rewitalizacji za priorytetowe uznawane są projekty koncentrujące się na rozwiązywaniu problemów społecznych. Natomiast projekty typowo infrastrukturalne (tzw. twarde) powinny być zawsze powiązane z tymi społecznymi, mając względem nich charakter działań wspierających i komplementarnych. Projektami spełniającymi kryteria współczesnej definicji są oczywiście również projekty, które w sposób kompleksowy zawierają w sobie zarówno komponent społeczny, jak i infrastrukturalny. Mając na uwadze powyższe założenia należy przyjąć, że projekty strategicznego obszaru rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca układają się w wiązki przedstawione na rysunku poniżej.

10.3. Plan rzeczowo-finansowy realizacji projektów rewitalizacyjnych

Tabela 34 Wykaz szacunkowych kosztów projektów rdzeniowych i uzupełniających

Kod projektu	Nazwa projektu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt (zł) Plus szacunkowy poziom dofinansowania z UE	Planowane źródła finansowania
Projekt 1U	Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu	2016-2020	Ok. 500 tys. zł	WFOŚiGW, Wojewódzki Konserwator Zabytków, środki własne mieszkańców, środki własne gminy
Projekt 2U	Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – pl. 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik” - ZIT 10.3.1	2016-2018 2019-2022	Ok. 2 mln zł (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych i z innych źródeł zewnętrznych
Projekt 3U	Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywacyjno-integracyjne – ZIT 10.3.1	2017-2018 2019-2020	2 000 000 (ok. 45% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych i z innych źródeł zewnętrznych, prywatny inwestor
Projekt 4U	Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnermarcków wraz z terenami przyległymi	2016-2022	Ok. 40 mln	Inwestor prywatny (Saternus)
Projekt 5U	Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich	2018-2020	Ok. 850 tys. zł (ok. 50% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych i z innych źródeł zewnętrznych
Projekt 6U	Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL – ZIT 10.2.1 (mieszkania socjalne)	2015-2017	1 344 800,60 (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych i z innych źródeł zewnętrznych
Projekt 7U	Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem.	2016-2022	Ok. 3 mln zł	W przypadku zmian w MPZP, analiza skutków finansowych dla budżetu Gminy. W pozostałym zakresie koszty ponosi Inwestor.
Projekt 1S	Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z	2015-2022	2 000 000	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w

	dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe			ramach projektów unijnych i z innych źródeł zewnętrznych
Projekt 2S	Zagospodarowanie parterów na świetlice, CUSy, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze)	2016-2020	Ok. 250 tys. zł	środki własne Gminy, program MPiPS „Senior - Wigor” (do 2020r) lub środki własne prywatnych inwestorów
Projekt 3S	Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki i Fabrycznej wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży – ZIT 10.2.1	2016-2017	486 235,15 (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych, prywatni inwestorzy
Projekt 4S	Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.	2016-2020	Ok. 400 tys. zł (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych, prywatni inwestorzy, programy rządowe
Projekt 5S	SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej – ZIT 9.1.1	2017-2019	1,6 mln (85% - 95% dofinansowanie)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych
Projekt 6S	Stworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych	2016-2022	Ok. 250 tys. zł	środki własne Gminy program MPiPS „senior - Wigor” (do 2020r)
Projekt 7S	Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych	2016 - 2017	1 400 000,00 (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych
Projekt 8S	Aktywni na sportowo - turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska.	2016-2022	Ok. 50 tys. zł	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych; środki od partnerów (firm lokalnych); środki z Ministerstwa Sportu; granty na poprawę jakości życia w środowisku lokalnym (ogłaszane często przez podmioty prywatne, np. banki

				oraz fundacje);
Projekt 9S	Integracja Michałkowic i Nowego Świata z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne.	2016-2022	20 tys. zł	środki własne Gminy, Siemianowickie Centrum Kultury, sektor prywatny (sponsorzy).
Projekt 1G	Rewitalizacja terenu byłej Huty „Jedność” S.A. poprzez nadanie nowych funkcji techniczno-produkcyjnych	2016-2022	Środki tylko prywatne	Nowy Inwestor prywatny (wyjaśnienia str. 137)
Projekt 2G	Biznes Park Srokowiec spójny komunikacyjnie z GPP - Górnośląskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield – ZIT 3.1.1	2016-2020	4 000 000 zł (ok 45% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych
Projekt 3G	Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość	Od 2016	Ok. 50 tys.	Środki Gminy
Projekt 4G	Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych	Od 2016	Ok. 20 tys.	Środki Gminy
Projekt 5G	Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia_7.3.1 ZIT	2017-2019	Ok. 800 tys. (95% dofinansowania)	RPO WSL 2014-2020, środki Gminy
Projekt 6G	Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy.	2016-2022	35 000,00 zł	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych, środki od Partnerów, środki ministerialne
Projekt 1E	Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych – ZIT 4.5.1	2016 - 2018	8,9 mln (85% dofinansowania)	środki własne Gminy i środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych
Projekt 2E	Zieleń miejska – naturalne bogactwo miejskie	2016-2019	4 000 000 (85% dofinansowania)	POIŚ, środki własne
Projekt 3E	Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz poprzez podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła – ZIT 4.3.1	2016-2017	1,2 mln (85% dofinansowania)	RPO oraz środki własne Gminy
Projekt 4E	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach będących własnością Miasta Siemianowice Śląskie 4.3.1.	2016 2017	Ok. 4 mln zł (85% dofinansowania)	Środki własne Gminy oraz środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych (RPO WSL 2014-2020)

Projekt 5E	Projekt likwidacji niskiej emisji (OZE, budownictwo pasywne)	2016-2020	Ok. 2 mln zł dot. budownictwa z wykorzystaniem OZE Ok. 1,1 zł dot. OZE w przestrzeniach (85% dofinansowania)	RPO WSL 2014-2020, prywatni właściciele nieruchomości.
Projekt 6E	Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej – ZIT 4.3.1.	2015-2018	9 500 000 (85% dofinansowania)	Środki własne Gminy oraz środki zewnętrzne w ramach projektów unijnych (RPO WSL 2014-2020)
Projekt 7E	Jasno, bezpiecznie, ekologicznie – ZIT 4.5.1 (2 etapy projektu)	2015-2018	1 ETAP ok 4,3 mln 2 ETAP ok. 750 tys. zł (85% dofinansowania)	RPO WSL 2014-2020, środki gminy.

Łącznie na projekty rdzeniowe i uzupełniające dot. rewitalizacji ze środków Unii Europejskiej planuje się pozyskać ok. 37 mln zł. W ramach środków z pozostałych programów planuje się pozyskać kwotę ok. 820 tys. zł.

Tabela 35 Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]

Nazwa projektu rdzeniowego	pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł	suma
Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki i Fabrycznej wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży ZIT 10.2.1._9iv	89 tys.		398 tys	-	487 tys
SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej ZIT 9.1.1._9i	100 tys.	-	1,5 mln	-	1,6 mln
Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla	100 tys.	-	1,3 mln	-	1,4 mln

mieszkańców z terenów zdegradowanych_ZIT.9.2.1					
Biznes Park Srokowiec spójny komunikacyjnie z GPP - Górnośląskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield ZIT-3.1.1_3a (przy ul. Konopnickiej)	-	2,2 mln	1,8 mln	-	4 mln
Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia_ZIT.7.3.1	40 tys.	-	760 tys.	-	800 tys.
Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – pl. 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik”. ZIT 10.3.1_9b	300 tys.	-	1,7 mln	-	2 mln
Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywizacyjno-integracyjne. ZIT 10.3.1_9b	1,1 mln		900 tys.	-	2 mln
Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła ZIT 4.3.1._4c	180 tys.	-	1,02 zł	-	1,2 mln
Poprawa efektywności energetycznej w budynkach będących własnością Miasta Siemianowice Śląskie	600 tys.	-	3,4 mln	-	4 mln

11. System komunikacji społecznej LPR na lata 2016-2022

11.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces tworzenia LPR

Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji będą wynikały ze szczegółowych zasad działania Zespołu ds. rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacji, które zostaną przyjęte przez Radę Miasta Siemianowice Śląskie w odrębnej uchwale. Poniżej zaprezentowane zostały ponadto wybrane elementy przebiegu procesu uspołecznienia opracowania dokumentu, w tym opiniowania proponowanych projektów rewitalizacyjnych przez mieszkańców Siemianowic Śląskich.

Punktem wyjścia dla działań rewitalizacyjnych było zebranie danych o aktualnej sytuacji przestrzenno-społeczno-gospodarczej miasta, poddanie ich analizie i zdiagnozowanie potencjalnych obszarów potrzebujących interwencji. Po przeprowadzeniu diagnozy sytuacji kryzysowej i wyznaczeniu obszarów strategicznych (Michałkowice z „Nowym Światem”, Śródmieście ze Srokowcem), zorganizowany został cykl 4 spotkań warsztatowych z udziałem przedstawicieli: organizacji pozarządowych różnych branż (pomoc społeczna, charytatywna, młodzieżowa, artystyczna, ochrona zabytków), spółdzielni mieszkaniowych, lokalnych przedsiębiorców, instytucji kulturalnych i sportowych. Charakter prac oparty był na zasadach partnersko-eksperymentalnych, a spotkania warsztatowe odbywały się przede wszystkim z wykorzystaniem interaktywnej metody moderacji wizualnej. Ponadto każde spotkanie było poprzedzone prezentacją multimedialną podsumowującą dotychczasowe prace oraz organizującą dany warsztat.

Celem tak zorganizowanych spotkań warsztatowych było wykorzystanie potencjałów i interdyscyplinarności podmiotów, tak aby w efekcie synergicznym połączyć specjalistyczną wiedzę i kompetencje w jednym dokumencie. Warsztaty pozwoliły stworzyć wspólne forum dyskusyjne, stanowiące podstawę wypracowania rozwiązań rewitalizacyjnych. Ich uczestnicy zostali zaznajomieni z pojęciem i zasadami rewitalizacji oraz wynikami analizy danych obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą miasta, by następnie przejść do wspólnej pracy nad wyznaczeniem obszarów rewitalizacji, celów rewitalizacji, rozpoznaniem i oceną potencjałów i barier, szans i wyzwań obszarów rewitalizacji.

Analiza tych czynników oraz wzajemnego ich oddziaływania stanowiła podstawę dla kreowania projektów/działań rewitalizacyjnych. W efekcie wspólnych prac warsztatowych powstała lista 27 propozycji projektów rewitalizacyjnych dla obszaru Michałkowice i „Nowy Świat” oraz 23

propozycji dla obszaru Śródmieście i Srokowiec. Naturalną kwestią było przedstawienie tak wypracowanych rozwiązań wszystkim mieszkańcom miasta. W tym celu posłużono się anonimowymi ankietami ze względu na ich powszechność i potencjalny szeroki zasięg dotarcia do mieszkańców. Z uwagi na fakt, że diagnoza sytuacji społecznej wykazała niską aktywność obywatelską, ankietyzacją objęty został nie tylko obszar rewitalizacji, ale cały obszar miasta.

Każda osoba miała możliwość wypowiedzenia się na temat istotności wypracowanych projektów rewitalizacyjnych, poprzez wskazanie odpowiedzi określającej stopień ważności projektu dla danego obszaru rewitalizacji, a także możliwość zaproponowania dodatkowych, własnych rozwiązań. Ankiety dostępne były w budynkach Urzędu Miasta oraz zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta z możliwością elektronicznego ich wypełnienia, bez konieczności drukowania i wysyłania drogą pocztową. Zwolennicy wersji papierowej mieli jednak możliwość wydruku formularza ankiety, by następnie go wypełnić i dostarczyć do Urzędu Miasta. Swoje uwagi i pytania można było także zgłaszać telefonicznie lub pocztą elektroniczną na wskazane dane kontaktowe. Dodatkowo w celu ułatwienia wyrażenia swojej opinii na temat proponowanych projektów rewitalizacyjnych, uruchomione zostały punkty wypełniania ankiet w czasie trwania wybranych imprez miejskich, jak np. minione Dni Siemianowic Śląskich w SCK-Parku Tradycji, który zlokalizowany jest w Michałkowicach na obszarze objętym rewitalizacją (ul. Orzeszkowej 12), czy w czasie trwania imprezy z cyklu „Ludzie z pasją” w SCK-Willi Fitznera, który zlokalizowany jest w Śródmieściu na obszarze objętym rewitalizacją (ul. 27-go Stycznia).

Okres opiniowania propozycji projektów rewitalizacyjnych trwał od 12 czerwca do 22 lipca 2015 r. W tym czasie do Urzędu Miasta wpłynęło 96 kompletnie wypełnionych ankiet, dwukrotnie zgłoszono uwagi pocztą elektroniczną oraz przyjęto jedno zgłoszenie telefoniczne. Spośród ankietowanych (96 osób) 27 pochodziło z Michałkowic i Nowego Światu, a 44 ze Śródmieścia i Srokowca (łącznie 71 osób zadeklarowało zamieszkiwanie na obszarze rewitalizowanym). Po zakończeniu okresu opiniowania, ankiety poddane zostały analizie pod kątem udzielonych odpowiedzi, nowych propozycji mieszkańców na dodatkowe projekty, ich zgodności z celami rewitalizacji oraz możliwości realizacji. Dla obszaru „Michałkowice i Nowy Świat” zgłoszonych zostało 38 propozycji/sugestii działań rewitalizacyjnych, z czego 10 nie uwzględniono ze względu na propozycje dotyczące innych obszarów niż wyznaczone do rewitalizacji lub niezgodność z charakterem i definicją procesu rewitalizacji (np. likwidacja mieszkalnictwa na osiedlu Nowy Świat i przeznaczenie terenu na cele inwestycyjne). Pozostałe 28 propozycji może być realizowanych w ramach planowanych projektów rewitalizacyjnych lub jest na bieżąco wykonywanych w ramach

zadań gminy. Dla obszaru „Śródmieście i Srokowiec” zgłoszonych przez mieszkańców miasta zostało 21 propozycji/sugestii, z czego 6 nie uwzględniono, a 15 uwzględniono z tych samych w/w przyczyn. W wyniku dalszych konsultacji międzywydziałowych w Urzędzie Miasta, wypracowana została docelowa lista projektów rewitalizacyjnych w podziale na dwa wyznaczone obszary strategiczne, uzupełniona o wcześniej przygotowane projekty w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, wpisujących się w cele rewitalizacji miasta.

Okazuje się, że na obszarze strategicznym najbardziej istotne dla mieszkańców są projekty dotyczące przygotowania dostępnych terenów na cele inwestycyjne, projekty infrastrukturalne w centrum dzielnic oraz projekty poszerzające ofertę rekreacyjną. Podobne pomysły pojawiły się wśród dodatkowych propozycji zgłoszonych przez mieszkańców Siemianowic Śląskich. Większość z nich w większym lub mniejszym stopniu wpisuje się w zakres projektów powstałych w trakcie prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji. Jednakże ich realizacja nie będzie zależeć już tylko i wyłącznie od instytucji publicznych, ale także od stopnia zaangażowania pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji, tj. przedsiębiorców, właścicieli nieruchomości, organizacji pozarządowych i pozostałych mieszkańców wyznaczonych obszarów strategicznych.

Działania angażujące społeczność obszaru zdegradowanego w proces rewitalizacji nie kończą się na wyżej opisanych rozwiązaniach. W dalszym ciągu prowadzony będzie dialog i konsultacje z adresatami planowanych projektów, by znając ich potrzeby i oczekiwania właściwie dobrać rozwiązania projektowe, a także zachęcić mieszkańców do aktywnego udziału w realizacji projektów rewitalizacyjnych. Tak już się dzieje na osiedlu „Nowy Świat”, gdzie planowane są spotkania konsultacyjne z mieszkańcami tego terenu dotyczące działań rewitalizacyjnych w ramach projektu „Mikroprzestrzenie miejskie”, realizowanego we współpracy ze Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów oraz Towarzystwem Urbanistów Polskich. W październiku 2016r. na osiedlu miała już miejsce wizyta studyjna zespołu projektowego, składającego się z urbanistów, architektów, ekonomistów i socjologów, której celem było zebranie ogólnych informacji o miejscu i zamieszkującej go społeczności. Działania o podobnym charakterze będą kontynuowane także z mieszkańcami kolejnych ulic objętych programem rewitalizacji.

11.2. Mapa interesariuszy

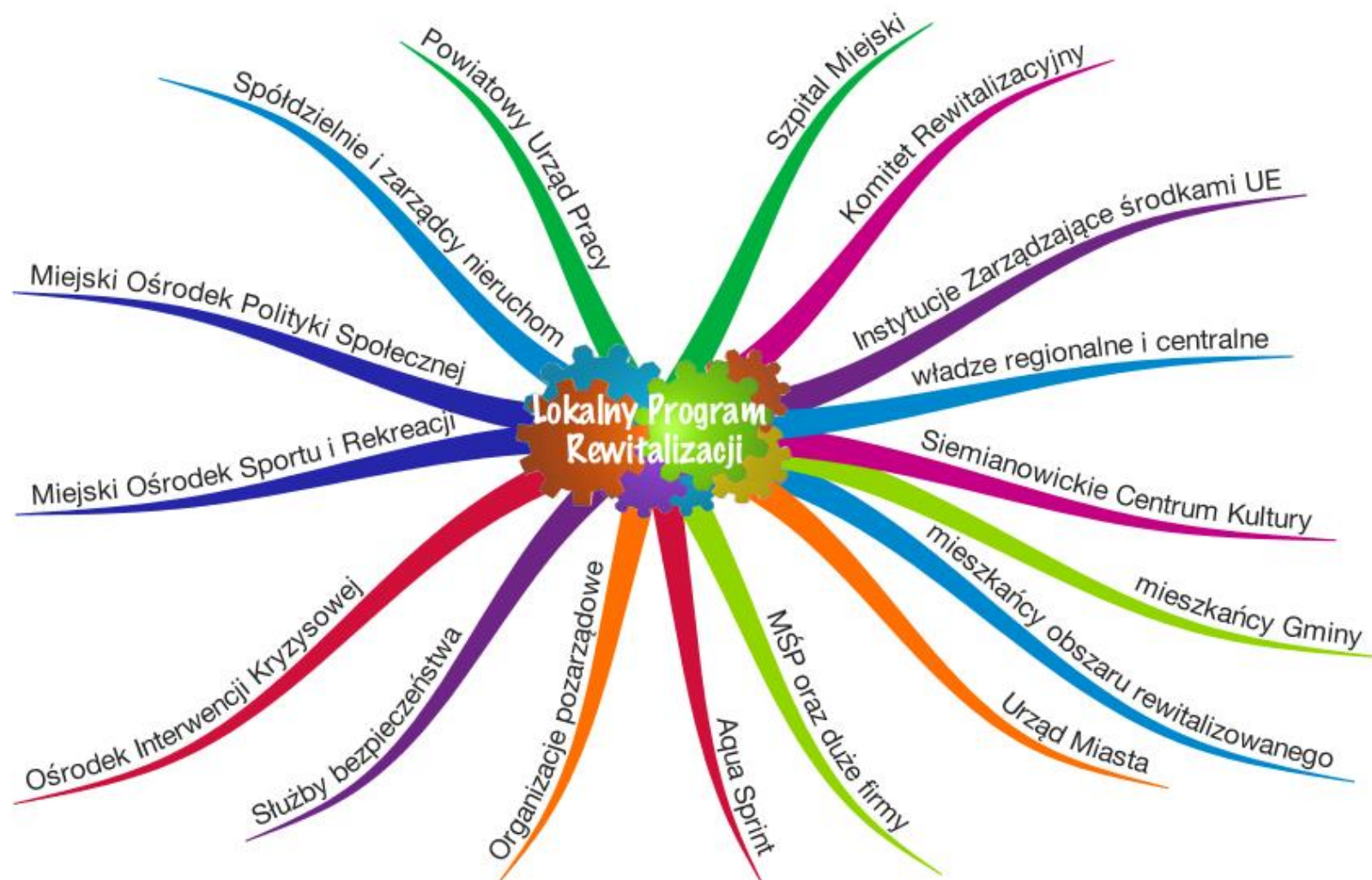
Mapa interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich określa szereg podmiotów, które mają wpływ na proces rewitalizacji, a także grup docelowych na które ten proces oddziałuje.

Kluczową grupę stanowią mieszkańcy podzieli na tych z obszarów rewitalizowanych i mieszkańców całej Gminy. Wśród mieszkańców z obszaru rewitalizacji znajdują się enklawy miejskie takie jak: Hugo, Nowy Świat, Huta Laura, Srokowiec. Program dotyczy mieszkańców dzielnic Śródmieście i Michałkowice, stąd stanowią one kluczową grupę interesariuszy.

Kolejną są jednostki organizacyjne Gminy, jak MOPS, PUP, SCK, OIK, MOSiR, które mają bezpośredni wpływ na kreowanie lokalnych polityk publicznych na obszarze rewitalizacji. Równie ogromne znaczenie dla funkcjonowania Programu Rewitalizacji mają Instytucje Zarządzające dofinansowaniami unijnymi oraz system władzy ustawodawczo-wykonawczej na szczeblu regionalnym i centralnym.

W związku z faktem, że proces rewitalizacji ma być działaniem kreowanym często oddolnie znaczącymi interesariuszami są organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i partnerzy społeczno-gospodarczy wpływający pośrednio i bezpośrednio na mieszkańców w obszarze rewitalizowanym.

Poniżej mapa interesariuszy.



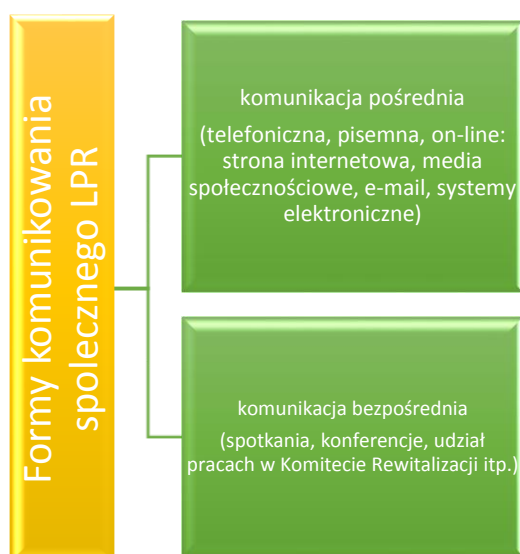
Rysunek 8 Mapa interesariuszy/ Źródło: opracowanie własne

11.3. Komunikacja społeczna w procesie rewitalizacji w latach 2016-2022

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem strategicznym dotyczącym głównie obszaru zdegradowanego wskazanego do rewitalizacji. Działania operacyjne podejmowane w ramach holistycznego procesu przeobrażeń miejskich są funkcyjnie powiązane z pozostałymi częściami miasta, tworząc jednolity system wzajemnych relacji gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Dokument stanowi pewnego rodzaju księgę drogowskazów i wskazówek, jak zrównoważyć rozwój przestrzeni miejskich. Program jest dokumentem stale poddawany zmianom, aktualizacjom i konsultacjom społecznym. W związku z tym niezwykle ważnym aspektem jest sam proces komunikowania się mieszkańców – głównych interesariuszy Programu z urzędem i przedstawicielami środowiska społeczno-gospodarczego.

Mechanizm włączenia mieszkańców do partycypacji społecznej w zakresie kształtowania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 9 Formy komunikowania społecznego LPR



Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy jak również pozostali interesariusze zewnętrzni będą mogli otrzymać wszystkie informacje dot. rewitalizacji i przebiegu procesu od członków zespołu ds. rewitalizacji. Ponadto raz do roku odbywać się będą spotkania podsumowujące dotychczasowe działania w zakresie przeobrażeń obszarów kryzysowych, prezentujące dobre

praktyki. Bieżące pytania i sprawy będzie można zgłaszać powołanemu Komitetowi Rewitalizacyjnemu.

Rysunek 10 System komunikowania



Źródło: opracowanie własne

Grupą docelową w procesie komunikacji społecznej LPR są przede wszystkim mieszkańcy i partnerzy społeczno-gospodarczy mający swój interes prawny na obszarze rewitalizowanym. Można ich nazwać odbiorcą bezpośrednim. Pośrednim odbiorcą są jednak wszyscy mieszkańcy Gminy oraz organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa itp. W związku z przeprowadzonym procesem delimitacji obszarów kryzysowych według poszczególnych kryteriów kluczowymi grupami docelowymi w procesie komunikacji społecznej będą kobiety samotnie wychowujące dzieci, wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne i niepełne, a także osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo.

Każda jednostka organizacyjna w mieście, ale również organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy otrzymają pakiet informacji dot. funkcjonowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i korzyści płynących z niego dla poszczególnych grup mieszkańców. Dzięki szeroko zakrojonej współpracy międzysektorowej, Gmina świadomie przeprowadzi rewitalizację terenów zdegradowanych, włączając we współpracę podmioty spoza sektora finansów publicznych.

Dla korzystających z Internetu prowadzona będzie strona poświęcona rewitalizacji (www.lpr.siemianowice.pl) oraz funpage w mediach społecznościowych dedykowany tej tematyce. Wydziałem Prowadzącym jest:

Wydział Programów Pomocowych
ul. Michałkowicka 105,
41-100 Siemianowice Śląskie,
pok. 40,
mail: programy@um.siemianowice.pl,
tel. 32 760 54 70

Celem komunikacji społecznej Lokalnego Programu Rewitalizacji jest włączenie w realizację jego celów jak największą rzeszę mieszkańców, zamieszkujących teren wskazany do rewitalizacji. Cel ten będzie osiąganý przez prowadzenie konsultacji społecznych dla podejmowanych inicjatyw/projektów rewitalizacyjnych, komunikację bezpośrednią i pośrednią z mieszkańcami, powołani i funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji, uczestnictwo w spotkaniach promujących dobre praktyki w zakresie LPR. Osiągając stopień partycypacji społecznej mieszkańców (minimalny to 10% ogółu mieszkańców, usytuowanych na terenie rewitalizowanym) Gmina realizuje kluczowy cel Programów rewitalizacji i samej ustawy o rewitalizacji, jakim jest wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.

Skuteczna realizacja założeń i celów strategicznych Lokalnego Programu Rewitalizacji umożliwi wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru stanowiącego centrum miasta na prawach powiatu. Ten obszar jest wizytówką dla mieszkańców i odwiedzających. Z jednej strony mamy centrum miasta z zabytkowym kompleksem pałacowym, z drugiej siemianowicki „Zameczek”, niegdyś miejsce spotkań i integracji społeczno-kulturalnej mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji to tereny poprzemysłowe zdegradowane, ale także zabytkowe parki i przede wszystkim osiedla robotnicze. Dwie niszczące dzisiaj enklawy miasta: „Hugo” i „Nowy Świat” przeobrażą się w miejsca godne zamieszkania i założenia rodziny. Dzięki mechanizmom pomocowym zwrotnym oraz dotacjom z Unii Europejskiej wyremontowane zostaną zasoby gminne z przeznaczeniem na funkcje mieszkalne i usługowe. Jednak najlepszym sposobem na zaangażowanie mieszkańców jest włączenie ich we wspólną zmianę społeczną.

Materiały dotyczące Lokalnego Programu Rewitalizacji będą opatrzone podpisem w stopce dokumentu oraz logotypem wykonanym na te potrzeby. Poniżej zaprezentowano znak identyfikacyjny siemianowickiego LPR.

Rysunek 11 Logotyp LPR



Źródło: Biuro Rzecznika UM

12. Zarządzanie procesem rewitalizacji w latach 2016-2022

12.1. Struktura instytucjonalna zarządzania procesem rewitalizacji miasta Siemianowice Śląskie.

Zarządzanie procesem rewitalizacji w Siemianowicach Śląskich jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji co oznacza, że poszczególne grupy interesariuszy są równoprawnymi uczestnikami w procesie planowania, wdrażania, monitorowania i oceny projektów oraz działań rewitalizacyjnych. Ponadto zgodnie z zasadą partycypacji poszczególne grupy interesariuszy powinny aktywnie zaangażować się w proces rewitalizacji. Współdziałanie interesariuszy w procesie rewitalizacji przyczyni się do:

- lepszego zrozumienia potrzeb i oczekiwań wyrażanych przez poszczególne grupy,
- większej reprezentacji środowisk wykluczonych oraz grup społeczno-zawodowych nie biorących dotychczas aktywnego udziału w procesach rozwoju lokalnego,
- wykorzystania w większym stopniu potencjału endogenicznego i realizacji inicjatyw oddolnych,
- wspólnego podejmowania unikatowych inicjatyw, uwzględniających lokalne warunki kontekst zewnętrzny.

Kompleksowość procesu rewitalizacji przejawiająca się zaangażowaniem wielu grup interesariuszy wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków. W związku z realizacją programu rewitalizacji miasta zostanie powołany Zespół ds. Rewitalizacji, składający się z pracowników Urzędu zaangażowanych w przeprowadzenie procesu rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi i w dalszej perspektywie przeformatuje dokument do ustawy o rewitalizacji. Będzie on **Operatorem rewitalizacji** koordynującym całość działań rewitalizacyjnych.

Do podstawowych zadań Operatora rewitalizacji powinno należeć:

- tworzenie i wdrażanie instrumentów rewitalizacji miasta (rozwiązania prawne, finansowe itp.) - stosowanie rozwiązań proponowanych między innymi w ramach Krajowej i Regionalnej Polityki Miejskiej, Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ustawy o Rewitalizacji),
- prowadzenie koordynacji procesów realizacyjnych oraz tworzenie warunków do skutecznej współpracy instytucji lokalnych i aktywnych grup społecznych,
- wsparcie informacyjne, doradcze, techniczne, finansowe dla partnerów planujących i realizujących projekty rewitalizacyjne,
- ustalenie kryteriów wprowadzania przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne nowych projektów rozwijających i wzbogacających Lokalny Program Rewitalizacji,
- tworzenie bazy projektów w oparciu o karty projektów zgłaszane przez podmioty lokalne i aktywne grupy społeczne,
- realizacja działań informacyjnych o strategicznych projektach rewitalizacji oraz zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w ich realizacji,
- diagnozowanie sytuacji w strategicznych obszarach rewitalizacji, gromadzenie i analiza danych, w tym przy wykorzystaniu narzędzi analizy przestrzennej oraz siatki GRID,
- sporządzanie okresowych raportów z monitoringu i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie monitorował wskaźniki rezultatu i produktów w projektach wpisanych do LPR dwa razy na rok. Dwukrotność mierzenia wskaźnika podyktowana jest reagowaniem na ewentualne zagrożenia i ryzyka powodujące nie zrealizowanie wszystkich oszacowanych w czasie wskaźników. Zespół będzie odpowiedzialny także za aktualizację LPR, proces konsultacji społecznych oraz kontakt z Instytucją

Zarządzając środkami pomocowymi, niezbędnymi do realizacji celów Programu. Planuje się organizować raz do roku spotkanie z mieszkańcami prezentujące rozwój i dotychczasowe efekty programu w określonym czasie. Spotkania te będą także okazją do konsultacji nowopowstałych problemów na obszarach zdegradowanych i ich dalszej eliminacji.

Zespół ds. rewitalizacji zostanie powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta. Prócz niego po przyjęciu uchwałą Rady Miasta dokumentu programowego, zostanie powołany Komitet Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą prezydenta miasta. W skład Komitetu Rewitalizacji wchodzi przedstawiciele grupy interesariuszy zawiązujący partnerstwa w strategicznych obszarach rewitalizacji miasta. W ramach Komitetu powinny funkcjonować grupy wdrożeniowe reprezentujące poszczególne strategiczne obszary rewitalizacji (tzw. Grupy zadaniowe dedykowane poszczególnym projektom).

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając jego funkcję opiniotwórczo-doradczą oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Organem właściwym do ustalenia powyższych zasad jest Rada Miasta Siemianowice Śląskie. Przedmiotowa uchwała o wyborze członków Komitetu poprzedzona zostanie konsultacjami społecznymi i zostaje podjęta po uchwaleniu programu rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego uchwalenia.

Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Urząd Miasta Siemianowice Śląskie. W przypadku gdy Komitet Rewitalizacji zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem prezydenta miasta. Podstawowe zadania Komitetu Rewitalizacji powinny obejmować:

- inicjowanie partnerstw na rzecz realizacji projektów i działań w poszczególnych strategicznych obszarach rewitalizacji,
- wymianę opinii poszczególnych grup interesariuszy lokalnych na temat sytuacji miasta i przebiegu procesu rewitalizacji,
- kreowanie pomysłów w zakresie systemu wsparcia tworzącego zachęty i warunki do współpracy grup interesariuszy gwarantującej osiągnięcie założonych produktów i efektów projektów rewitalizacyjnych,

- zgłaszanie propozycji rozstrzygania konfliktów występujących pomiędzy różnymi grupami interesariuszy,
- formułowanie propozycji w sprawie modyfikacji zasięgu strategicznych obszarów rewitalizacji oraz celów i projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji,
- opiniowanie i rekomendowanie projektów z bazy przygotowywanej przez Operatora Rewitalizacji dla poszczególnych strategicznych obszarów rewitalizacji,
- wypracowywanie specyficznych narzędzi wspierających realizację projektów i działań rewitalizacyjnych

Rysunek 12 Schemat organizacyjny funkcjonowania procesu rewitalizacji w Gminie.



Źródło: opracowanie własne

12.2. Monitoring i ewaluacja programu.

U podstaw systemu monitoringu i oceny realizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022* znajdują się dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, w tym Systemu Informacji Przestrzennej (GIS). Dane powinny być gromadzone na poziomie ulic bądź adresów, z możliwością agregacji dla poszczególnych jednostek urbanistycznych (w tym: obszarów rewitalizacji, dzielnic). System

zapewniać będzie kompletny zbiór informacji obejmujący wszystkie wymiary rewitalizacji. W szczególności w systemie będą gromadzone i analizowane informacje w przekroju obszarów tematycznych:

- demografia – liczba mieszkańców, struktura wiekowa,
- wykluczenie społeczne – liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na różne rodzaje dysfunkcji i patologii,
- bezrobocie – liczba bezrobotnych z uwzględnieniem kobiet, młodzieży, osób długotrwale pozostających bez pracy,
- bezpieczeństwo publiczne – liczba wykroczeń i przestępstw w podziale na różne rodzaje,
- przedsiębiorczość – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Dane statystyczne gromadzone w systemie w sposób ciągły powinny służyć do przeprowadzania specjalistycznych analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji programu rewitalizacji.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

1. produktów projektów rewitalizacji (każdorazowo wskazanych przez podmiot wnoszący propozycję projektu do *Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022*,
2. wskaźników osiągania celów strategicznych programu rewitalizacji adresowanych do strategicznych obszarów rewitalizacji (przyjść zestaw wskaźników zawartych w załączniku do Uszczegółowienia Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego na lata 2014-2020),
3. wskaźników endogenicznych warunków rewitalizacji miasta w formie wzmacnianych potencjałów i eliminowanych barier.

Coroczne raporty mają za zadanie określenie zakresu i zasięgu poprawy ogólnej sytuacji miasta w ujęciu wielowymiarowym oraz ukazywać proces osiągania celu generalnego rewitalizacji miasta.

Raz na rok będzie sporządzany raport dot. przeprowadzonych prac rewitalizacyjnych, w tym złożonych projektów, w trakcie realizacji i zakończonych. Będą także prowadzone badania ankietowe (forma zestandaryzowana, on-line i off-line), w celu zweryfikowania przydatności stosowanych narzędzi do aktualnych potrzeb mieszkańców. Mierzone będą

projektu kluczowe i komplementarne, które swoim zasięgiem oddziałują na obszar rewitalizowany.

12.3. Kluczowe wskaźniki

Obok wskaźników obrazujących generalną sytuację miasta w aspekcie społecznym i gospodarczym proponuje się wykorzystanie wskaźników służących określeniu stopnia realizacji strategicznych celów rewitalizacji w obszarach objętych LPR. Wśród wskaźników zawartych w poniższej tabeli znalazły się zarówno wskaźniki produktu, jak i wskaźniki rezultatu. Ze względu na to, że cele rewitalizacji dotyczą specyficznych zagadnień i problemów na wyznaczonych obszarach rewitalizacji lista wskaźników wykracza poza standardowe dane zaczerpnięte ze źródeł statystyki publicznej. Gromadzenie i przetwarzanie danych do wskaźników wymaga współpracy instytucji miejskich a także podmiotów z sektora pozarządowego a nawet biznesowego (np. dane o rynku nieruchomości). Monitoring wskaźników powinien odbywać się w okresach rocznych, aczkolwiek przy części wskaźników można sugerować rozważenie monitoringu uwzględniającego sezonowość zjawiska (np. poziom niskiej emisji).

Metodologia doboru wskaźników opiera się na wskazanych projektach rewitalizacyjnych. Projektu odpowiadają celom i kierunkom strategicznym. Do każdego z nich dobrano poszczególne wskaźniki. Część odpowiada wskaźnikom rekomendowanym przez Komisję Europejską i zawartym w uszczegółowieniach programów operacyjnych, natomiast wzbogacono je o własne wskaźniki, z uwagi na różnorodność źródeł finansowania.

W załączniki do Programu opisano szczegółowo projekty uwzględniając kluczowe zadania, rezultaty, szacunkowe koszty oraz osoby odpowiedzialne za zadania. W przypadku kilku projektów, z uwagi na brak aktualnych dokumentacji technicznych i kosztorysów, Gmina nie wskazała szacunkowego kosztu inwestycji. W związku z faktem, iż Lokalny Program ma być dokumentem stale aktualizowanym, informacje te na bieżąco będą poddawane uaktualnieniom oraz konsultacjom społecznym.

Tabela 36 Określenie wskaźników projektowych

Kod projektu	Nazwa projektu	Wskaźniki projektowe
Projekt 1U	Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w	Liczba zmodernizowanych kamienic publicznych Liczba zmodernizowanych kamienic prywatnych Liczba kamienic publicznych/prywatnych z

	Śródmieściu	wymienionymi elewacjami zew. Liczba mieszkańców kamienic publicznych/prywatnych (jako pośrednich beneficjentów pomocy) Liczba przygotowanych projektów modernizacji Liczba remontów przeprowadzonych w kamienicach prywatnych/publicznych
Projekt 2U	Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic – pl. 11-go Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z Parkiem „Górnik” - ZIT 10.3.1	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych Liczba m2 powierzchni miejskiej zrewitalizowanej Liczba zainstalowanych ławek miejskich Liczba zmienionego oświetlenia miejskiego
Projekt 3U	Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno-aktywacyjno-integracyjne – ZIT 10.3.1	Liczba zrewitalizowanych obiektów Liczba wydarzeń edukacyjno-aktywacyjnych
Projekt 4U	Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnermarcków wraz z terenami przyległymi	Liczba zrewitalizowanych powierzchni w m2 Liczba zrewitalizowanych alejek spacerowych Liczba nowego oświetlenia parkowego Liczba wydarzeń w zrewitalizowanym kompleksie Liczba odwiedzających nowy kompleks
Projekt 5U	Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich	Liczba zrewitalizowanych powierzchni w m2 Liczba mieszkańców odwiedzających zrewitalizowany obiekt/rok Liczba zajęć dodatkowych prowadzonych na Pływalni/rok
Projekt 6U	Rozwój infrastruktury usługowej i mieszkaniowej w Siemianowicach Śląskich SORSAL – ZIT 10.2.1 (mieszkania socjalne)	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba nowo utworzonych mieszkań w istniejących budynkach
Projekt 7U	Nowe funkcje na terenach pomiędzy Parkiem Górnik a Nowym Światem.	Liczba nowych inicjatyw inicjowanych przez mieszkańców na tych terenach Liczba zrewitalizowanych przestrzeni miejskich Liczba m2 powierzchni zrewitalizowanej Liczba mieszkańców zaangażowanych w rewitalizację terenów poprzemysłowych
Projekt 1S	Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich dla rodzin z dziećmi: Park Hutnik, Park Miejski, aleje spacerowe	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni miejskich Liczba m2 powierzchni miejskiej zrewitalizowanej Liczba placów zabaw dla dzieci Liczba zainstalowanych ławek miejskich Liczba km zrewitalizowanych alei spacerowych Liczba nowego oświetlenia w przestrzeniach miejskich
Projekt 2S	Zagospodarowanie parterów na świetlice, CUS, kluby dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, osoby starsze)	Liczba m2 powierzchni zagospodarowanej na świetlice/kluby/itp. Liczba świetlic/klubów Liczba dzieci odwiedzających świetlicę/klub na kwartał

		Liczba osób starszych odwiedzających kluby/świetlice Liczba zajęć aktywizacyjnych w świetlicach/klubach Liczba przeprowadzonych eventów/kwartal w świetlicy/klubie
Projekt 3S	Rewitalizacja społeczna rejonu ulic Matejki i Fabrycznej wraz ze stworzeniem świetlicy kulturalno-środowiskowej dla młodzieży – ZIT 10.2.1	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej
Projekt 4S	Nowe oblicze Nowego Świata – centrum społeczno-kulturalne osiedla z ofertą świetlicy środowiskowej i zagospodarowania czasu wolnego.	Liczba m2 powierzchni zagospodarowanej na centrum społ.-kult. Liczba centrów społ.-kult. Liczba dzieci odwiedzających CSK Liczba dorosłych CSK Liczba starszych osób odwiedzających CSK Liczba możliwości spędzania czasu wolnego Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń w CSK
Projekt 5S	SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej – ZIT 9.1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej; Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie
Projekt 6S	Stworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych	Liczba seniorów uczestniczących w projekcie Liczba powstałych DDPS Liczba zajęć organizowanych dla seniorów Liczba usług społecznych
Projekt 7S	Budowa i tworzenie mieszkań komunalnych w tym lokali socjalnych na obszarze rewitalizacji oraz usługi społeczne dla mieszkańców z terenów zdegradowanych	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu; Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu; Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie;

		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie.
Projekt 8S	Aktywni na sportowo - turniej dzielnic oraz amatorska liga piłkarska.	Liczba drużyn piłkarskich zaangażowanych w turniej Liczba przeprowadzonych meczy Liczba zaangażowanych dzieci w turniej /liczba osób ogółem Liczba materiałów promujących działanie Liczba stadionów, na których odbywały się turnieje
Projekt 9S	Integracja Michałkowic i Nowego Świata z pozostałą częścią miasta poprzez wspólne i cykliczne działania kulturalne.	Liczba inicjatyw oddolnych (od mieszkańców) na kwartał Liczba uczestników wydarzeń Liczba zaproszonych gości/zespołów na wydarzenie Liczba organizacji pozarządowych biorących udział w przedsięwzięciach Liczba mieszkańców zaangażowanych w tworzenie oferty kulturalnej Liczba beneficjentów oferty
Projekt 1G	Rewitalizacja terenu byłej Huty „Jedność” S.A. poprzez nadanie nowych funkcji techniczno-produkcyjnych	Liczba m2 powierzchni zrewitalizowanej
Projekt 2G	Biznes Park Srokowiec spójny komunikacyjnie z GPP - Górnośląskim Parkiem Przemysłowym w Katowicach – uzbrojenie terenów brownfield – ZIT 3.1.1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w km2 Zgodnie z RPO Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych Liczba MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych Liczba miejsc pracy utworzonych w MŚP Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych
Projekt 3G	Rozwój instytucji wspomagających i kreujących przedsiębiorczość	Liczba nowych instytucji Liczba nowych firm
Projekt 4G	Poprawa warunków i klimatu dla lokalnego biznesu oraz inwestorów zewnętrznych	Liczba nowych MŚP Liczba pozyskanych inwestorów / rok
Projekt 5G	Tworzenie warunków dla reintegracji zawodowej mieszkańców, w tym możliwości samozatrudnienia	Liczba działalności gospodarczych z podziałem na kobiety i mężczyzn / rok Liczba kobiet powracających na rynek pracy Procent spadku stopy bezrobocia
Projekt 6G	Program aktywizacji i wykorzystania potencjału seniorów ułatwiający powrót rodziców na rynek pracy.	Liczba zaangażowanych seniorów Liczba dzieci biorących udział w projekcie
Projekt 1E	Stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z rozbudową rowerowych szlaków komunikacyjnych oraz punktów przesiadkowych – ZIT 4.5.1	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych

		Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride” Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride” Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych Liczba zaoszczędzonej energii elektrycznej
Projekt 2E	Zieleń miejska – naturalne bogactwo miejskie	Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów Liczba obiektów, na których przeprowadzono rekultywację Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej
Projekt 3E	Likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę i modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz poprzez podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła – ZIT 4.3.1	Zgodnie z RPO Stopień redukcji PM10 Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Projekt 4E	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach będących własnością Miasta Siemianowice Śląskie	zgodnie z RPO Stopień redukcji PM10 Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Projekt 5E	Likwidacja niskiej emisji (OZE, budownictwo pasywne)	Stopień redukcji PM10 Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z

		OZE Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii
Projekt 6E	Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej – ZIT 4.3.1.	zgodnie z RPO Stopień redukcji PM10 Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Projekt 7E	Jasno, Bezpiecznie, Ekologicznie...	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony ekwiwalentu CO2) Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej

Spis tabel

Tabela 1 Powiązanie LPR z kluczowymi strategiami krajowymi	17
Tabela 2 Cele wynikające z miejskich dokumentów strategicznych i programów sektorowych powiązane celami Lokalnego Programu Rewitalizacji	27
Tabela 3 Ludność w Siemianowicach Śląskich – stan na 31.12.2014r.....	30
Tabela 4 Poziom bezrobocia wg stanu na 31.12.2014r.....	34
Tabela 5 Bezrobotni w wybranych powiatach Województwa Śląskiego	35
Tabela 6 Liczba miejsc pracy w Siemianowicach Śląskich zgłoszona w 2014 r.	39
Tabela 7 Środki PUP w Siemianowicach Śląskich pozyskane z Funduszy Unii Europejskiej w latach 2012-2014	40
Tabela 8 Struktura kształcenia w szkolnictwie ponadgimnazjalnym w Siemianowicach Śląskich w roku szkolnym 2014/15	41
Tabela 9 Poziom wykształcenia mieszkańców Siemianowic Śląskich.....	45
Tabela 10 Ulice o największym spadku liczby ludności w latach 2004-2014	55
Tabela 11 Ulice o największym udziale w procesie depopulacji w latach 2004-2014	56
Tabela 12 Ulice o największym udziale osób w wieku poprodukcyjnym – porównanie lata 2004 i 2014	60
Tabela 13 Ulice o największym udziale osób w wieku przedprodukcyjnym - 2014 rok.....	64
Tabela 14 Ulice o największej koncentracji problemów społecznych - 2014 rok.....	68
Tabela 15 Ulice o największym udziale w zjawisku wykluczenia społecznego - 2014 rok	72
Tabela 16 Ilość organizacji pozarządowych na terenie Siemianowic Śląskich	73
Tabela 17 Szacowany poziom aktywności organizacji pozarządowych w podziale na grupy organizacji pozarządowych.....	73
Tabela 18 Szacowany poziom aktywności wszystkich organizacji pozarządowych w podziale na dzielnice Siemianowic Śląskich.....	74
Tabela 19 Ilość siemianowickich organizacji pozarządowych wspartych przez miasto Siemianowice Śląskie w ich działalności	75
Tabela 20 Poziom frekwencji wyborczej w Siemianowicach Śląskich	75
Tabela 21 Rodzaj zabudowy i mieszkalnictwa na Nowym Świecie	84
Tabela 22 Wykaz zabytków	87
Tabela 23 Kumulacja negatywnych zjawisk na terenie Siemianowic Śląskich	93
Tabela 24 Wykaz ulic w obszarze „Śródmieście i Srokowiec”	98
Tabela 25 Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Śródmieścia i Srokowca w wymiarze, społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym oraz ekologicznym	108
Tabela 26 Matryca interwencji w poszczególnych obszarach problemowych na obszarze Śródmieścia i Srokowca	109
Tabela 27 Wykaz ulic Michałkowice/Nowy Świat	115
Tabela 28 Cele strategiczne i operacyjne rewitalizacji Michałkowic i Nowego Świata w wymiarze, społecznym, gospodarczym, urbanistyczno-infrastrukturalnym oraz ekologicznym	124
Tabela 29 Matryca interwencji w poszczególnych obszarach problemowych na obszarze Michałkowic i Nowego Świata.....	125
Tabela 30 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze społecznym	131
Tabela 31 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze gospodarczym	133

Tabela 32 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze urbanistyczno-infrastrukturalnym	134
Tabela 33 Kierunki działań i projekty rewitalizacyjne w wymiarze ekologicznym	135
Tabela 34 Wykaz szacunkowych kosztów projektów rdzeniowych i uzupełniających.....	145
Tabela 35 Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł].....	148
Tabela 36 Określenie wskaźników projektowych.....	163

Spis Wykresów

Wykres 1 Ludność Siemianowic Śląskich wg ekonomicznych grup wieku – stan na 31.12.2014.....	30
Wykres 2 Ludność Siemianowic Śląskich wg ekonomicznych grup wieku z podziałem na płeć – stan na 31.12.2004r.	31
Wykres 3 Pracujący mieszkańcy Siemianowic Śląskich wg działów zatrudnienia	31
Wykres 4 Pracujący mieszkańcy Siemianowic Śląskich wg statusu zatrudnienia w 2014 r.	32
Wykres 5 Ludność Siemianowic Śląskich wg głównego źródła utrzymania w 2014r.	32
Wykres 6 Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych	33
Wykres 7 Stopa bezrobocia w Siemianowicach Śląskich; 01-07.2014r.....	34
Wykres 8 Struktura wieku bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich – stan na dzień 31.12.2014r.	36
Wykres 9 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg stażu pracy – 31.12.2014	36
Wykres 10 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg czasu pozostawiania bez pracy – 31.12.2014.	37
Wykres 11 Struktura bezrobotnych mieszkańców Siemianowic Śląskich wg wykształcenia. Stan na 31.12.2014r	38
Wykres 12 Liczba miejsc pracy w Siemianowicach Śląskich zgłoszona w 2014 r.	39
Wykres 13 Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy.....	46

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa graficzna miasta GRID	12
Rysunek 2 Metody pracy nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022.....	13
Rysunek 3 Proces konsultacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Siemianowic Śląskich na lata 2016-2022.....	13
Rysunek 4 Strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta.....	25
Rysunek 5 Mapa obszaru rewitalizowanego	54
Rysunek 6 Poglądowe mapy przestrzennego rozmieszczenia terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej, terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej	82
Rysunek 7 Wiązki projektów strategicznego obszaru rewitalizacji	136
Rysunek 8 Mapa interesariuszy.....	154
Rysunek 9 Formy komunikowania społecznego LPR.....	155

Rysunek 10 System komunikowania	156
Rysunek 11 Logotyp LPR.....	158
Rysunek 12 Schemat organizacyjny funkcjonowania procesu rewitalizacji w Gminie.....	161

Spis map

Mapa 1 Przestrzenne rozmieszczenie ludności w roku 2004	57
Mapa 2. Przestrzenne rozmieszczenie ludności w roku 2014	58
Mapa 3. Proces depopulacji w Siemianowicach Śląskich w latach 2004-2014	59
Mapa 4. Charakterystyka przestrzennego rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym w roku 2004	61
Mapa 5. Charakterystyka przestrzennego rozmieszczenia ludności w wieku poprodukcyjnym w roku 2014	62
Mapa 6. Dynamika zmian liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w układzie wewnętrznym (2004-2014)	63
Mapa 7. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w roku 2004	65
Mapa 8. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w roku 2014	66
Mapa 9. Dynamika zmian liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w układzie wewnętrznym (2004-2014)	67
Mapa 10. Struktura przestrzenna bezpośredniej aktywności miasta związanej z beneficjentami pomocy społecznej	70
Mapa 11. Przestępstwa w Siemianowicach Śląskich	71
Mapa 12. Osoby bezrobotne w Siemianowicach Śląskich w roku 2014	77
Mapa 13. Małe i średnie firmy w Siemianowicach Śląskich	79
Mapa 14. Lokalizacja terenów zielonych na tle obszaru rewitalizacji.....	86
Mapa 15. Obszary o podwyższonych parametrach negatywnych tendencji i zmian - synteza	89
Mapa 16. Lokalizacja terenów zdegradowanych na obszarze miasta.....	91
Mapa 17. Wybrane negatywne tendencje – synteza dla obszaru Śródmiejskiego	94
Mapa 18. Wybrane negatywne tendencje – synteza dla obszaru Michałkowic	95

Wzór karty projektu

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE DO ROKU 2022 UPROSZCZONA KARTA PROJEKTU (NUMER PROJEKTU)	
Nazwa projektu	
Lokalizacja szczegółowa	
Podmioty realizujące projekt, w tym lider projektu	
Zakres realizowanych zadań	
Planowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	
Koszty realizacji projektu	
Źródła finansowania	
Termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu	
Osoba(y) sporządzające kartę (imię i nazwisko, instytucja, telefon, e-mail)	

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice. It consists of ten evenly spaced, horizontal dashed lines that run across the entire width of the page. The background is plain white, providing a clear guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings present.